

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

un dinamizator al dezvoltării

creșterea

productivității

muncii

PERFECTIONAREA
MECANISMULUI
ECONOMICO-FINANCIAR

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN MARI UNITĂȚI INDUSTRIALE DIN CAPITALĂ

Dialogul secretarului general al partidului cu muncitori și specialiști de la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie”, întreprinderea de mașini-unelte și agregate și întreprinderea „23 August” s-a referit la probleme centrale ale actualei etape de dezvoltare economică : realizarea exemplară a investițiilor, îndeplinirea programului de utilare tehnologică, folosirea deplină a capacităților de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Întâmpinându-l cu sentimente de dragoste și stimă pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, mulțumindu-i pentru recomandările făcute, colectivele de muncă din întreprinderile vizitate — unități reprezentative ale industriei noastre constructoare de mașini — s-au angajat să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de înaltă răspundere ce le revin.

La întreprinderea de mașini-unelte și agregate

La întreprinderea „Grivița Roșie”

La întreprinderea „23 August”

POPORUL ROMÂN — PUTERNIC ATAȘAT CAUZEI LIBERTĂȚII, INDEPENDENȚEI ȘI PĂCII

PENTRU POPORUL ROMÂN ziua de 9 mai are o dublă semnificație istorică, materializare a năzuințelor sale din totdeauna de viață liberă, demnă, de sine stătătoare: proclamarea independenței de stat a României și victoria obținută în urmă cu 33 de ani asupra fascismului. Pentru că, așa cum demonstrează întreaga noastră istorie milenară, ea a fost un șir necurmat de bătălii pentru apărarea și păstrarea ființei naționale, a meleagurilor străbune care au fost leagănul poporului român. O istorie de jertfe, în care înaintașii noștri s-au acoperit de o glorie nepieritoare, o istorie în care proclamarea independenței de stat a României, la 9 mai 1877, a constituit un act logic, un act de justiție rod al voinței naționale, pecetluit apoi pe cîmpurile de luptă de către ostașii români care, ca de atîtea ori de-a lungul veacurilor, s-au dus să-și dea viața pentru independența patriei. **„Dobîndirea independenței de stat a României, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu a fost deci rezultatul unor împrejurări întâmplătoare sau al unei conjuncturi politice, nu a reprezentat un dar primit din afară, ci este rodul luptelor purtate timp de veacuri de înaintași, lupte care au culminat cu marea victorie obținută în 1877 pe cîmpul de bătălie împotriva imperiului otoman...”**

Cucerirea independenței de stat a fost un moment crucial care a deschis noului stat român drumul dezvoltării economico-sociale moderne, a participării din ce în ce mai intense la viața internațională, al afirmării sale tot mai active, al luptei pentru desăvîrșirea unității naționale care avea să se realizeze cu 41 de ani mai târziu. Lupta pentru apărarea independenței și suveranității naționale a fost ridicată pe o treaptă superioară de clasă muncitoare, de proletariatul român în frunte cu partidul său politic, care de la bun început s-a afirmat ca cel mai înflăcărat apărător al libertății, dreptății sociale și naționale, al independenței țării. Dovada cea mai elocventă a atașamentului profund al partidului comunist față de interesele poporului, față de cauza nobilă a apărării independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei a fost făcută în anii grei ai luptei împotriva fascismului în ascensiune cînd Partidul Comunist Român a devenit centrul rezistenței antifasciste, iar apoi a organizat și condus insurecția națională din august 1944, care, răsurnînd dictatura fascistă, a deschis calea unor profunde transformări revoluționare în societatea noastră, calea dobîndirii depline și realei independențe și suveranități naționale, a eliberării definitive de sub dominația imperialistă.

POPORUL ROMÂN, apărător neîmfriecat al propriei sale libertăți și independențe, nu a asuprit și nu a cotropit niciodată alte popoare. Tîrît împotriva voinței sale în războiul antisovietic, România s-a raliat, după insurecția națională victorioasă de la 23 august 1944, coaliției antifasciste, aducînd o contribuție importantă, larg recunoscută, la victoria asupra fascismului. Timp de mai bine de opt luni, România și-a pus întregul său potențial în slujba victoriei împotriva fascismului. Peste 540 000 de ostași români au participat la luptele din zona Europei centrale, iar efortul economic al României

a depășit cu mult suma de un miliard de dolari, în valută 1938, adică de peste 4 ori veniturile bugetului țării din anul financiar 1937-1938. Iată de ce, aniversînd la 9 mai ziua victoriei împotriva fascismului — cel mai primejdios dușman al independenței popoarelor — întreaga națiune română, aducînd un omagiu fierbinte memoriei tuturor fiilor săi care și-au dat viața pentru cauza sfîntă a neatrînării, a independenței și suveranității patriei, își îndreaptă cu recunoștință gîndurile către toate popoarele, către toți eroicii luptători prin a căror jertfă a fost dobîndită victoria asupra fascismului în cel de-al doilea război mondial, deschizîndu-se astfel noi orizonturi mersului înainte al omenirii. Pentru că, sub influența victoriei asupra fascismului s-au produs în perioada următoare profunde mutații în raporturile de forțe pe plan internațional în favoarea păcii și progresului, s-au creat perspective reale pentru înlăturarea unui nou război și instaurarea unui climat de pace pe pămînt.

RELAȚIA fundamentală existentă între dezvoltarea și independența economică — al cărei temei îl constituie în primul rînd industria — și independența de stat și suveranitatea națională a fost permanent prezentă în concepția Partidului Comunist Român, a mișcării noastre muncitorești. Încă din primele momente ale eliberării țării de sub jugul fascist, în luptă cu ideologia reacțiunii, partidul comunist a subliniat necesitatea dezvoltării industriale a țării ca o garanție a independenței sale. În acest sens, la Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945, în raportul Comitetului Central se sublinia că „progresul țării noastre este în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării țării și că de țaria industrială a țării depinde în mare măsură însăși independența statului nostru”. Această concepție este mai apoi dezvoltată și afirmată cu toată vigoarea mai ales în documentele Congreselor al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale P.C.R., ale Conferințelor sale naționale, la a căror elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut contribuția hotărîtoare. **„Experiența poporului român, ca și istoria dezvoltării societății omenești, arăta în acest sens secretarul general al partidului, demonstrează că industrializarea este singura cale care duce la progres și civilizație, asigură în fapt independența și suveranitatea națională”.**

Și deși industrializarea țării ca suport al existenței libere, independente și suverane a poporului nostru avea vechi tradiții și rădăcini în gîndirea economică progresistă românească, ea avea să fie realizată în fapt numai de către Partidul Comunist Român. Actul care, după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare, a deschis drumul industrializării țării, al progresului economic și social al poporului român, al dezvoltării sale independente, de sine stătătoare, a fost naționalizarea principalelor mijloace de producție, de la a cărei înfăptuire se implinesc în curînd trei decenii. Decenii în care sub conducerea partidului am parcurs un drum glorios, o întregă etapă istorică, de la starea de subdezvoltare eco-

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 21)

„Așa cum am mai spus chiar aici la Harghita cu câțiva ani în urmă, nu se poate vorbi de o adevărată egalitate în drepturi acolo unde nu sînt condiții egale de muncă și de viață. Tocmai aceste principii de bază le realizează în viață societatea noastră socialistă, asigurînd tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, nu numai dreptul la muncă dar și baza pentru a putea munci, condiții egale de viață, de învățatură”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Politica partidului de dezvoltare echilibrată, armonioasă a fiecărei zone a țării

JUDEȚUL HARGHITA PE TRAIECTORIA UNEI VIGUROASE DEZVOLTĂRI ECONOMICO-SOCIALE

CU MAI PUȚIN DE 11 ANI ÎN URMĂ, ca urmare a îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a țării, pe harta patriei a apărut județul Harghita, județ în care trăiesc înfrățiți români și maghiari. În condițiile înlăuntririi politicii partidului de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de creștere accelerată a industriei, a economiei județelor în trecut mai puțin dezvoltate, de realizare în fapt a egalității în drepturi pentru toți cetățenii, județul Harghita s-a înscris și se înscrie tot mai mult între parametrii unui județ cu o economie în plină creștere și afirmare, cu o viață social-culturală bogată. Remarcabilele împliniri economico-sociale ale harghitenilor exprimă elocvent grija deosebită a partidului pentru ca, toți cetățenii țării, indiferent de naționalitate, egali în drepturi și datorii, să aibă condiții efective pentru a duce o viață mereu mai bună, să aibă un nivel de trai și civilizație tot mai îmbelșugat.

Realizări de seamă în economie

ECONOMIA județului Harghita a crescut puternic, accelerat în ultimul deceniu. În acest cadru trebuie relevat, din capul locului, **accentul esențial pus pe creșterea industriei**, componentă fundamentală a dezvoltării, cu ample și numeroase efecte sociale. Este semnificativ că din totalul fondurilor de investiții alocate în perioada 1968—1977 pentru dezvoltarea economică și socială a județului — peste 11 miliarde lei, exprimînd un însemnat efort financiar al întregii economii pentru creșterea mai rapidă a forțelor de producție pe aceste meleaguri — aproape trei cincimi au fost destinate dezvoltării industriei, devenită ramură conducătoare în economia județului. În prezent industria harghiteană, a cărei dinamică înregistrează ritmuri ascendente mult superioare ritmului mediu pe economie (tabelul nr. 1), realizează într-un trimestru mai mult decît producția întregului an 1968.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției industriale a județului Harghita

	1965	1975	1977	Plan 1980
Valoarea producției globale				
— în mil. lei	2 081,2	6 506,1	8 310,2	11 900
— dinamică — %	100	312,6	399,3	571,3

Circa 75% din fondurile fixe existente în prezent au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu. Fiecare din cele 9 orașe ale județului și 12 centre de comune

au beneficiat și beneficiază de noi obiective industriale și dezvoltări. Pe această bază activitatea industrială a județului s-a îmbogățit cu 33 de fabrici noi și 38 de dezvoltări de capacități, înălțîndu-se adevărate platforme industriale la Miercurea Ciuc, în municipiul Odorheiu Secuiesc, în orașele Gheorghieni, Toplița, Bălan, Vlăhița, Cristuru Secuiesc sau în comunele Gălăuțaș, Ditrău, Sîncrăieni, Lunca de Jos, Sinsimion și altele.

Pe fondul orientărilor novatoare de mare însemnătate intervenite în întreaga dezvoltare economico-socială a țării în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, s-au produs **schimbări structurale importante în cadrul ramurilor și subramurilor industriale. Industria constructoare de mașini**, în trecut inexistentă în județ, reprezintă deja astăzi circa 14% din producția industrială a județului, furnizînd în acest an economiei 2 800 tractoare (la nivelul anului 1980 circa 10 000 bucăți), piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole, aparataj electric de joasă tensiune și altele. Prin intrarea în producție în anii 1979—1980 a turnătoriei de mașini-unelte de la Gheorghieni și a Întreprinderii de oțeluri speciale-forjate de la Cristuru Secuiesc, gama sortimentelor va cunoaște o nouă lărgire, concomitent cu creșterea ponderii producției acestei ramuri.

S-a dezvoltat puternic **industria minereurilor neferoase**, la Bălan, prin creșterea de peste 100 ori a producției acestei unități față de nivelul anului 1938. Pentru valorificarea superioară a caolinului din masivul Harghita în ultimii ani s-a construit la Miercurea-Ciuc o instalație nouă pentru ridicarea gradului de alb al acestui produs. S-a trecut, totodată, la valorificarea minereurilor de fier mai sărace în conținut prin construirea unei instalații de concentrare la Vlăhița. O importantă dezvoltare a cunoscut Întreprinderea de fier Vlăhița.

Industria ce asigură nemijlocit nevoile de consum ale oamenilor muncii au cunoscut și ele o dezvoltare de amploare. **Exploatarea și prelucrarea lemnului**, ramură tradițională a județului, a suferit o schimbare structurală, în sensul reducerii ponderii producției de exploatare și semiindustrializare a lemnului și creșterii producției de mobilier, plăci din aşchii de lemn și alte produse finite. **Industria ușoară** s-a îmbogățit cu 7 fabrici noi și 3 dezvoltări puse în funcțiune după 1967, care produc ață de cusut, fire tip bumbac, fire tip lînă pieptănată, fire de in și cînepă, produse tricotate, stofă mobilă și articole tehnice, confecții textile. În ce pri-

vește dezvoltarea **industrii alimentare**, aceasta se bazează pe valorificarea resurselor locale prin crearea de unități pentru prelucrarea laptelui, a unor unități cum sînt Fabrica de amidon din cartofi, Fabrica de Bere, Abatorul de vite și secția de preparate din carne, 3 stații de îmbuteliere a apei minerale.

Creșterea în ritm mai rapid a fondurilor fixe în perioada 1968—1977 a determinat schimbarea locului județului în ierarhia ocupată după valoarea fondurilor fixe, modificarea ponderii județului în realizarea unor produse fizice de mare importanță pentru economie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ponderele județului în producția țării la unele produse importante

Produse	— în % —	
	1968	1977
Cupru în concentrate	15,0	18,7
Mașini și utilaje pentru industria alimentară	2,0	16,5
Mașini și utilaje pentru industria lemnului	—	5,0
Tractoare	—	3,2
Mobilier	2,3	4,9
Confecții textile	1,2	2,8
Lapte praf	3,2	5,1
Brînzeturi	1,7	2,0
Unt	2,8	3,0

Calitatea ridicată a produselor realizate de către unitățile economice din județ este, printre altele, relevată de faptul că în prezent **produsele fabricate în Harghita se exportă în 50 de țări de pe toate continentele lumii**. Aceasta dovedește că industria harghiteană a ieșit din perioada tinereții, confirmînd priceperea și hărnicia unor oameni, români și maghiari, care în trecut trebuiau să părăsească aceste zone în căutare de lucru.

Creșteri importante a cunoscut și **producția agricolă**, mai ales în sectorul zootehniei. Valoarea producției agricole a sporit cu peste 21%, în 1977 față de 1975, iar ponderea zootehniei în producția agricolă a județului s-a mărit de la 41,5% în 1968, la 47,6% în 1977. Este de remarcat că această creștere s-a realizat în condițiile diminuării cu circa 28 000 oameni a numărului celor ocupați în agricultură. Mutația a fost posibilă prin mecanizarea lucrărilor agricole, **prin creșterea substanțială, pe această bază, a productivității muncii în agricultură**, chiar în condițiile în care structura culturilor specifice a influențat negativ evoluția respectivă. Pentru buna servire a agriculturii județului dispunem de un important potențial de utilaje: 1 505 tractoare, 294 mașini de plantat cartofi, 405 mașini pentru recoltat cartofi, 130 combine și altele. Acest număr este de trei ori mai mare față de parcul de utilaje și mașini aflat în dotare în anul 1968.

Pădurile ocupă circa 34% din suprafața județului, ceea ce reprezintă 3,8% din întreaga suprafață păduroasă a țării. Cunoscînd importanța economică și socială a pădurilor, în ultimul deceniu s-a acordat o atenție sporită refacerii fondului forestier și realizării lucrărilor de cultură și igienă a pădurilor. Ca urmare a grijii permanente pentru creșterea potențialului pădurilor și în special a rășinoaselor, în perioada 1968—1977 au fost plantate 16 267 ha, din care 15 791 ha cu rășinoase.

În județul nostru s-a acordat o atenție deosebită transporturilor și telecomunicațiilor, circulației mărfurilor, gospodăriei comunale și locative, precum și sectorului de prestări de servicii către populație. Toate aceste domenii, fără excepție, dispun în prezent de o nouă și puternică bază materială, element ce a permis

Tabelul nr. 3

Evoluția bazei materiale în telecomunicații, prestări servicii către populație, gospodărire comunală și locativă

Indicatori	1968	1977	1977-1978 % ₀
Numărul abonaților la telefonie	2 400	8 347	348
Numărul abonaților la radio (mii)	33,8	42,6	126
Numărul abonaților la TV (mii)	6,3	38,2	606
Numărul unităților de deservire			
a populației	192	666	345
— nr. de lucrători specializați	1 245	2 749	221
Lungimea rețelei de distribuire a apei (km)	64	129	200
Lungimea rețelei de canalizare (km)	22	93	423
Numărul localităților cu rețele de apă	5	15	300
Numărul localităților cu rețele de canalizare	5	10	200
Cantitatea de apă potabilă furnizată din instalații centralizate (mii mc)	1 731	11 759	680

atingerea unor rezultate cu mult superioare față de nivelul din 1968 (tabelul nr. 3).

Bunăstarea materială și spirituală a tuturor locuitorilor — țelul final al dezvoltării

ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE au oferit oamenilor muncii din acest județ, ca și întregului nostru popor, nenumărate dovezi că întreaga activitate constructivă, organizată și condusă de partid, tot ceea ce se făurește cu mintea și cu brațele în țara noastră are un unic și nobil țel, **omul**, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor celor ce muncesc, indiferent de naționalitate, afirmarea plenară a personalității umane. Toate realizările județului în domeniul economic, al dezvoltării industriei și celorlalte ramuri, vizează, în final, bunăstarea oamenilor muncii, a generațiilor prezente și viitoare ale acestor frumoase plaiuri.

Potrivit condițiilor concrete, un obiectiv major care s-a urmărit în principal prin industrializarea și a acestei zone l-a constituit **ocuparea forței de muncă**. Este un proces ilustrat pregnant de evoluția numărului de personal muncitor la 1 000 locuitori, indicator care marchează o susținută dinamică (tabelul nr. 4). Comen-

Tabelul nr. 4

Evoluția numărului de personal la 1 000 locuitori

	1965	1968	1970	1975	1977	1978 (trim. I)
Total personal muncitor la 1 000 locuitori	213	223	255	312	319	322
din care :						
— în industrie	105	105	121	166	171	174

tînd semnificațiile datelor respective trebuie arătat că personalul muncitor ocupat în unitățile economice și instituțiile județului a crescut în ultimul deceniu cu aproape 64%. În această perioadă au fost create 42 831 noi locuri de muncă, din care mai mult de jumătate — 27 048 — în industrie. Ca urmare a acestei importante creșteri, industria a ajuns să dețină o pondere de circa 54% în totalul personalului muncitor (47,2% în 1968). În conținutul acestei evoluții se remarcă creșterea numerică a clasei muncitoare, aceasta deținînd 82,3% din totalul personalului muncitor, proces cu ample efecte pozitive.

În același timp populația ocupată în ramurile producției materiale a crescut de la 137 500 în 1968, la 143 800 în anul 1977. Ca efect al procesului de industrializare, populația ocupată în activități neagricole deține în 1977 în total o pondere de aproape 67%, față de 44% în anul 1968, fapt ce pune în evidență o restructurare pozitivă a ocupării populației din punct de vedere al profilului de ramură.

Corespunzător creșterii producției și productivității, veniturile bănești directe ale populației realizate din retribuirea muncii, pentru munca prestată de cooperatori în C.A.P., din pensii și din alte surse au urmat în ultimii 10 ani cursul unei continue ascensiuni, (tabelul nr. 5). În intervalul analizat, retribuția medie netă lunară a personalului muncitor din unitățile socialiste s-a mărit de la 905 lei în 1965 la 1801 lei în 1977 și la aproape 1900 lei la finele lunii aprilie 1978. Creșterea de la simplu la dublu a retribuției medii nete lunare, completată cu creșterea numerică a personalului muncitor, au determinat ca nivelul fondului net total de retribuire să fie aproape triplu, comparativ cu anul constituirii județului. Au sporit continuu și celelalte surse de venituri, lărgindu-se considerabil posibilitățile populației pentru achiziționarea de bunuri și servicii, pentru construcții de locuințe și pentru economii, adică pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, creșterea în general a nivelului de trai.

Tabelul nr. 5

Dinamica veniturilor bănești directe ale populației	1968	1977
Fondul de retribuire :		
— mil. lei	764,5	2 264,6
— dinamică — %	100	296,2
Pensii de toate categoriile :		
— mil. lei	114,8	252,4
— dinamică — %	100	219,8
Veniturile totale ale membrilor C.A.P.		
— mil. lei	177,1	231,0
— dinamică — %	100	130,4

Populația beneficiază, ca și în alte județe din țară, de **importante venituri din fondul social de consum**, sub formă de burse, alocații de stat pentru copii, indemnizații de naștere, ajutoare familiale, învățământ general gratuit, asistență medicală gratuită și multe altele. Pentru a releva importanța părții din fondul social de consum de care beneficiază locuitorii județului nostru menționăm că numărul bursierilor din școlile de toate gradele a ajuns în 1977 la 3441 elevi, față de circa 1000 elevi bursieri în 1968. Valoarea bursei plătite în același interval a sporit cu 475%. Totodată, cheltuielile social-culturale suportate numai din bugetul Consiliului popular județean au crescut an de an, ajungând în anul 1978 la 3711 lei în medie pe fiecare familie, față de 2124 lei din anul 1968.

Dinamica veniturilor populației a lărgit și consolidat posibilitățile populației de a-și achiziționa cantități sporite de bunuri materiale și servicii necesare traiului. În împlinirea acestor posibilități majorate ale oamenilor muncii statul nostru socialist a venit cu o **gamă largă de măsuri privind dezvoltarea rețelei comerciale și de prestații, precum și asigurarea unor cantități mai mari de mărfuri solicitate de populație**. Rețeaua comercială s-a lărgit în ultimii 10 ani cu 268 unități, respectiv cu o suprafață comercială utilă de 35 000 mp. În anul 1977 populația județului a achiziționat din rețeaua cu amănuntul a comerțului socialist bunuri în valoare de circa 2,8 miliarde lei, de aproape 2,2 ori mai mult ca în anul 1968. Ceea ce este caracteristic în structura bunurilor achiziționate de popu-

lație constă în **creșterea continuă a diversității și ponderii produselor de folosință îndelungată**, care măresc gradul de confort al vieții. Astfel, în intervalul 1968—1977 populația județului a achiziționat din comerțul socialist 29 603 frigider, 33 795 mașini de spălat rufe, 44 056 televizoare, 52 585 aparate de radio, 11 688 mașini de cusut, 21 397 mașini de aragaz, 13 214 aspiratoare de praf, mobilier în valoare de 571 milioane lei, cărți, reviste și ziare în valoare de 180,6 milioane lei. De menționat că desfacerile din primii doi ani ai actualului cincinal la aproape toate aceste mărfuri sînt egale sau mai mari ca cele realizate în întreg cincinalul 1966—1970.

Oamenii muncii, în calitate de proprietari și producători de mijloace de producție și bunuri materiale, alături de drepturi egale la muncă beneficiază în aceleași condiții și de **dreptul la odihnă și tratament**. De la înființarea județului și pînă la sfîrșitul anului 1977, harghitenii, atît prin O.J.T., cît și prin organizațiile de sindicat, prin Casa de asigurări sociale a cooperativei meșteșugărești și prin Oficiul de pensii al cooperative-lor agricole de producție, au beneficiat de aproape 100 mii bilete de odihnă și tratament, din care aproape 31 000 bilete în actualul cincinal. În ultimii 10 ani (1968—1977) aproape 375 mii oameni ai muncii — după unele calcule practic ficcare al noulea locuitor al județului — au participat la excursii organizate, interne și externe.

Concludentă pentru caracterizarea nivelului de trai al populației, pentru reliefaarea mutațiilor calitative intervenite în acest domeniu este și **construcția de locuințe**. În intervalul 1968—1977 în județ s-au construit 21 701 apartamente și case noi din care 11 451 apartamente din fondurile statului, 2 409 apartamente din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție și 7 841 case noi în regia populației. La acestea mai trebuie adăugat căminele de nefamiliști cu 7 551 de locuri. În aceste condiții **peste o cincime din populația actuală a județului s-a mutat în locuințe noi**.

Desigur, aria exemplelor de profunde semnificații pentru creșterea nivelului de trai al tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri, români, maghiari și de alte naționalități, este și mai largă, ele manifestîndu-se în numeroase situații în domeniul învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, toate activități astăzi de o amploare fără precedent în județul Harghita. Saltul cantitativ și calitativ înregistrat de populația județului pe linia creșterii nivelului de trai reflectă grija permanentă a partidului și statului nostru, personal a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** pentru dezvoltarea economico-socială a acestor meleaguri, confirmarea strălucită a principiului că țelul suprem al politicii partidului îl constituie omul și nevoile sale, că totul converge spre a asigura pentru toți membrii societății noastre o viață tot mai îmbelșugată, demnă și civilizată.

REAUZAREA PREVEDERILOR acestui cincinal, a obiectivelor ce ne revin din programul de dezvoltare pînă în 1985 implică o intensă mobilizare a oamenilor muncii din județul nostru. Înfăptuirile de pînă acum constituie o puternică cheazăsie în acest sens, o cheazăsie pentru creșterea contribuției județului Harghita la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei.

Emeric PAIAKI

prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului popular al județului Harghita

CORELAȚII FUNDAMENTALE ÎNTRE INDICATORII VALORICI ȘI FIZICI AI PLANULUI (II)

Fondurile fixe productive — componentă de bază a investițiilor

O MARE IMPORTANȚĂ în aprecierea eficienței investițiilor materializate în fonduri fixe o are analiza gradului în care acestea exercită o influență asupra ritmurilor de creștere a producției nete, respectiv a venitului național. În acest sens, eficiența generală a investițiilor poate fi exprimată prin raportul dintre ritmul mediu anual de creștere a producției nete (venitul național) și cel al investițiilor (tabelul nr. 1). Datele

rametri intermediari și anume :
— măsura în care investițiile se materializează într-un spor de fonduri fixe productive, concretizată prin raportul dintre sporul fondurilor fixe și totalul investițiilor din perioada respectivă

$$\left(\frac{\Delta Ff}{I}\right);$$

— eficiența netă a sporului de fonduri fixe productive, determinată prin raportul dintre sporul de venit național (producție netă) și sporul fondurilor fixe

$$\left(\frac{\Delta VN}{\Delta Ff}\right).$$

În tabelul nr. 2 se prezintă dinamica indicatorilor respectivi. Cu

Tabelul nr. 1

Raportul dintre ritmul mediu anual de creștere a venitului național (producției nete) și cel al investițiilor

	1951 — 1955	1956 — 1960	1961 — 1965	1966 — 1970	1971 — 1975	1976 — 1980	1951 — 1955	1956 — 1960
Total economic națională	0,77	0,50	0,80	0,69	0,99	1,10	0,73	0,79
Industrie	0,74	1,26	1,01	1,21	1,07	1,02	0,90	1,00
Construcții	4,07	1,12	0,22	0,83	0,39	11,34	0,90	1,07
Agricultură	0,45	—	—	-0,6	0,77	0,98	0,22	0,30
Transporturi și telecomunicații	0,62	0,47	0,33	0,65	0,94	0,51	1,00	0,91

Sursa : Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S. România, 1977, p. 30 și 332—333, a prevederilor planului cincinal pe 1976—1980.

ne arată că, în cazul coeficienților subunitari, s-a investit mai mult pentru fiecare procent de creștere a venitului național (producției nete); situația este inversă în cazul coeficienților supraunitari. Înscrierea producției nete ca indicator de plan va contribui în mare măsură la uniformizarea acestor din urmă coeficienți.

Mai poate fi menționat, de asemenea, un alt indicator însemnat prin intermediul căruia se poate determina gradul de concretizare a eficienței investițiilor asupra creșterii valorii producției nete. Acest indicator constă în raportarea sporului de venit național (producție netă) la investițiile realizate $\left(\frac{\Delta VN}{I}\right)$. Prin semnificația sa indicatorul respectiv a devenit punctul central al unor modele ale creșterii economice. Pentru formularea unor **concluzii** cât mai complete asupra indicatorului susmenționat, apare necesară analiza dinamicii lui prin prisma a doi pa-

toate diferențele de dinamică ale acestor indicatori pe diferite perioade și ramuri ale economiei, se degajă, vizibil, unele tendințe legate de particularitățile procesului de transformare radicală a profilului economiei, de structura pe ramuri a investițiilor, de caracteristicile constructive și funcționale ale noilor obiective, precum și de alți factori. Astfel dacă se analizează raportul dintre sporul de fonduri fixe productive și totalul investițiilor se observă că în industrie gradul de materializare a investițiilor în fonduri fixe productive a crescut sensibil în primele 4 cincinale, cea mai mare creștere înregistrându-se în perioada de după 1966. În cincinalul 1966—1970 peste 52% din totalul investițiilor realizate în industrie au fost materializate în fonduri fixe productive. În cincinalele 1971—1975 și 1976—1980 se constată o ușoară scădere a acestui coeficient, nivelele însă rămânând sensibil mai mari comparativ cu anii dinainte.

În agricultură și pe ansamblul economiei naționale gradul de materializare a investițiilor în fonduri fixe productive s-a ameliorat atât pe fiecare cincinal cât și pe întreaga perioadă analizată. În construcții, după o creștere considerabilă în cincinalul 1951—1955, acest raport a scăzut mult în cincinalul următor, înregistrând apoi o sporire lentă în celelalte perioade. O evoluție similară a acestui raport s-a înregistrat în ramura transporturi și telecomunicații. Explicația acestor evoluții constă în diferențele mari înregistrate între volumul de investiții alocat în primul cincinal și cel realizat în cincinalele următoare.

În ce privește celălalt parametru, care se referă la raportul dintre sporul de venit național (producție netă) și sporul de fonduri fixe productive, acesta a cunoscut oscilații sensibile în industrie și destul de puternice în construcții, agricultură, transporturi și telecomunicații, reflectându-se în mod corespunzător pe ansamblul economiei naționale. Această oscilație nu a anulat, însă, evoluția ascendentă, îndeosebi în industrie, a raportului dintre sporul de venit național (producție netă) și totalul investițiilor realizate, datorită în principal gradului superior de materializare a investițiilor în fonduri fixe productive. Este firesc dar ca tendințele pozitive înregistrate în economie în sensul sporirii eficienței să se accentueze mai mult ca urmare a acțiunilor circumscrise perfecționării mecanismului economico-financiar.

Extinderea indicatorilor fizici de eficiență ca factor de impulsioneare a sporirii producției nete

MĂRIMEA PRODUCȚIEI NETE depinde nu numai de cantitatea de produse fizice realizată, de volumul fondurilor fixe și al capacităților ce se pun în funcțiune. Ea depinde, în egală măsură, de eforturile proprii depuse de către fiecare întreprindere pentru utiliza-

rea rațională a întregului potențial tehnic și uman, de eforturile privind reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, cât și valorificarea superioară a acestor resurse. creșterea productivității muncii, promovarea largă a progresului tehnic, înnoirea și modernizarea produselor — într-un cuvânt de preocupările complexe și multiple întreprinse pentru sporirea eficienței economice. Ținând seama de aceasta, documentele plenarei C.C. al P.C.R. din 22—23 martie a.c. subliniază că, în scopul evidențierii cât mai complete a aspectelor calitative ale creșterii economice, în sistemul indicatorilor de plan vor căpăta un loc important indicatorii de eficiență legați de folosirea fondurilor fixe, valorificarea materiilor prime și materialelor, utilizarea forței de muncă. În cadrul acestora, se are în vedere **extinderea indicatorilor fizici de eficiență.**

Dacă luăm în considerare numai domeniul eficienței utilizării fondurilor fixe, analiza acestei laturi importante a activității productive trebuie să se facă folosind mai mulți indicatori fizici de eficiență care reflectă diferite aspecte ale acestui proces, completându-se unul pe altul. În cadrul indicatorilor respectivi menționăm:

— indicatorul **folosirii suprafețelor de producție**, care se determină prin raportarea volumului fizic al producției obținute în decursul unei perioade, la suprafața de producție, obținându-se astfel volumul producției la 1 mp de suprafață productivă;

— indicatorii de **utilizare extensivă a mașinilor**, agregatelor

și instalațiilor, din rîndul cărora fac parte: indicatorul **utilizării fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor** (pe total și pe principalele grupe de mașini) determinat sub forma raportului dintre timpul efectiv lucrat și timpul disponibil de lucru al mașinilor; **coeficientul numărului de schimburi de funcționare a utilajelor**, calculat prin raportarea numărului total de muncitori ce lucrează în cursul schimburilor pe timp de 24 ore, la numărul muncitorilor din schimbul cel mai încărcat etc.;

— indicatorii de **utilizare intensivă a fondurilor fixe**, care în forma lor generală se determină prin raportarea volumului de producție în unități naturale (Q) la timpul efectiv lucrat (Te) pe unitatea de dimensiune caracteristică (C) a utilajelor respective;

$$\frac{Q}{Te \cdot C}$$

— indicatorul „**gradul de folosire a capacităților medii anuale de producție**”, care se determină fiind un raport între volumul fizic al producției obținute în decursul unei perioade și capacitatea medie anuală de producție.

În afară de acești indicatori fizici, o importanță deosebită are și **folosirea unui sistem de indicatori sintetici în expresie valorică**, care să ofere posibilitatea de a determina efectele măsurilor tehnico-organizatorice luate sau care se prevăd a se lua de întreprinderi pentru folosirea mai deplină și eficientă a fondurilor fixe în vederea obținerii unui volum sporit de producție netă.

Printre acești indicatori, se pot enumera:

— **eficiența netă a fondurilor fixe productive**, care arată valoarea nou creată ce revine pe unitatea de valoare a fondurilor fixe productive. La nivelul întreprinderilor, centralelor, ministerelor și ramurilor economiei naționale, indicatorul respectiv se determină prin raportarea producției nete la volumul fondurilor fixe productive. La nivelul economiei naționale, acest indicator exprimă mărimea venitului național ce revine pe unitatea de valoare a fondurilor fixe productive;

— indicatorii **rentabilitatea fondurilor fixe productive**, care arată volumul beneficiului, respectiv al venitului net ce revine pe unitatea de valoare a fondurilor fixe productive;

— **valoarea adăugată** (producția netă + amortizarea) ce revine pe unitatea de valoare a fondurilor fixe productive;

— indicatorul **creșterea productivității muncii** (determinată prin raportarea producției nete la numărul populației ocupate în sfera productivă) **comparativ cu creșterea înzestrării muncii cu fonduri fixe productive**;

— indicatorul **creșterea productivității muncii comparativ cu creșterea fondurilor fixe productive**;

— indicatorul **creșterea populației ocupate în sfera productivă comparativ cu creșterea eficienței nete a fondurilor fixe productive**;

— indicatorul **creșterea eficienței nete a fondurilor fixe productive comparativ cu creșterea înzestrării muncii cu fonduri fixe productive.**

Indicatorii sintetici în expresie valorică prezentați mai sus se află într-o strînsă interdependență. În acest sens, pentru a se realiza o eficiență ridicată a utilizării fondurilor fixe și, pe această bază, creșterea producției nete, este necesar să se îndeplinească, în principal, următoarele **condiții**: venitul național, producția netă, beneficiul net să crească într-un ritm mai înalt decît fondurile fixe productive; productivitatea muncii să crească mai rapid decît fondurile fixe productive și decît înzestrarea muncii cu fonduri fixe, productive; eficiența netă a fondurilor fixe productive să crească mai rapid decît înzestrarea muncii cu fonduri fixe productive și decît numărul populației ocupate în sfera productivă.

dr. Vasile M. POPESCU
Comitetul de Stat al Planificării

Tabelul nr. 2
Dinamica raportului dintre sporul de venit național (producție netă) și fonduri fixe pe de o parte și totalul investițiilor pe de altă parte, cit și dintre sporul de venit național (producție netă) și sporul de fonduri fixe

	1951 — 1955	1956 — 1960	1961 — 1965	1966 — 1970	1971 — 1975	1976 — 1980	1951 — 1955	1956 — 1960
Raportul dintre sporul de venit național (producție netă) și totalul investițiilor								
Total economia națională	0,398	0,206	0,317	0,265	0,413	0,426	0,409	0,450
Industrie	0,422	0,461	0,477	0,497	0,480	0,453	0,333	0,962
Construcții	1,492	0,517	0,099	0,386	0,216	0,563	0,706	1,163
Agricultură	0,230	-0,393	0,006	-0,617	0,213	0,329	0,042	0,054
Transporturi și telecomunicații	1,167	0,202	0,398	0,286	0,397	0,201	0,931	0,713
Raportul dintre sporul de fonduri fixe și totalul investițiilor								
Total economia națională	0,108	0,152	0,226	0,300	0,337	0,358	0,197	0,211
Industrie	0,190	0,306	0,311	0,521	0,475	0,421	0,446	0,455
Construcții	3,742	0,113	0,181	0,376	0,493	-0,693	1,311	2,313
Agricultură	0,033	0,060	0,155	0,204	0,411	3,536	0,087	0,101
Transporturi și telecomunicații	0,157	0,056	0,174	0,254	0,328	0,230	0,209	0,178
Raportul dintre sporul de venit național (producție netă) și sporul de fonduri fixe								
Total economia națională	3,680	1,354	1,403	0,882	1,224	1,119	2,074	2,136
Industrie	2,226	1,507	1,533	0,953	1,012	1,075	2,091	2,117
Construcții	0,399	4,585	0,547	1,027	0,436	0,813	0,538	0,503
Agricultură	7,080	-0,064	0,040	-0,088	0,517	0,959	0,483	0,540
Transporturi și telecomunicații	7,410	3,636	2,270	1,122	1,210	0,873	4,459	4,002

MĂSURI ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE ȘI ALE ASIGURĂRII RIDICĂRII CONTINUE A NIVELULUI DE TRAI

CARACTERISTICA fundamentală a politicii statului nostru în domeniul prețurilor o constituie asigurarea stabilității tuturor categoriilor de prețuri și, în primul rând, a prețurilor cu amănuntul și tarifelor plătite de populație. „Viața arată, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din aprilie a.c., că orinduirea noastră socialistă este în stare să asigure menținerea sub control a prețurilor, desigur acționând acolo unde este necesar pentru a aduce corecturile și îmbunătățirile ce se impun, pornind de la principiile economice ale autogestiei și autoconducerii, ale rentabilității fiecărei activități, acționând pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale, pentru creșterea productivității muncii”.

Stabilitatea prețurilor nu înseamnă însă „înghețarea” lor odată pentru totdeauna. Modificările cantitative și calitative care au loc în condițiile de producție determină în mod obiectiv cerința adaptării unor prețuri la noile condiții. Se știe că cheltuielile de producție sînt în permanență mișcare; la cele mai multe produse, în special din ramurile prelucrătoare, ele scad ca urmare a reducerii consumurilor materiale, perfecționării tehnologiilor și creșterii an de an a productivității muncii. La alte produse, mai ales la cele care încorporează materii prime și materiale din import, ale căror prețuri au crescut sensibil în ultimii ani, costurile interne s-au mărit și ele, diminuînd rentabilitatea și depășind în unele cazuri nivelul prețurilor de desfacere. În același timp, la o serie de servicii prestate populației, ale căror tarife au rămas neschimbate de 15, 20 și, în unele cazuri, chiar de 25 ani, care includ multă muncă și iar posibilitățile de creștere a productivității muncii sînt mai limitate, tarifele actuale au devenit neacoperitoare, uneori unitățile practicînd pentru populație tarife mai mici decît pentru întreprinderi.

Este cît se poate de evident că practicarea unor tarife nerentabile solicită eforturi însemnate de la bugetul statului și, în același timp, slăbește cointeresarea întreprinderilor în dezvoltarea și diversificarea serviciilor, împiedică trecerea pe principii economice a activității în domeniile respective.

Toate acestea demonstrează necesitatea obiectivă a punerii în concordanță a tarifelor și a unor prețuri, la anumite perioade, cu cheltuielile sociale de producție, asigurîndu-se în acest fel

unităților producătoare un beneficiu normal pentru desfășurarea activității pe principiile autogestiei și autoconducerii. Caracteristic pentru economia noastră este însă faptul că modificările de tarife și prețuri se fac în mod planificat și în strictă corelare cu prevederile de creștere a nivelului de trai, astfel încît să se realizeze în fiecare an creșterea planificată a veniturilor reale ale populației.

După cum este cunoscut, Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 a hotărît ca retribuția nominală să crească în 1980 față de 1975 cu 42%. În ce privește prețurile cu amănuntul și tarifele s-a prevăzut o creștere de 5—6%, asigurîndu-se astfel o sporire a retribuției reale de 32% față de 18—20% cît s-a prevăzut inițial în planul cincinal. În cadrul indicelui de creștere a prețurilor nu sînt incluse majorări de prețuri la produse de bază pentru consumul populației și nici creșterea chiriilor.

Față de creșterea de 5—6% a prețurilor prevăzută pînă în 1980, în primii doi ani ai cincinalului s-a realizat o creștere de 1,6%, adică cu mai mult de un procent sub limita maximă planificată.

Aceasta este o consecință nemijlocită a succeselor obținute în dezvoltarea sănătoasă, în ritm susținut și echilibrat a economiei noastre, o expresie a grijii deosebite a partidului pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al întregii populații. În legătură cu aceasta nu este lipsit de interes să arătăm că în numeroase țări dezvoltate din punct de vedere economic se înregistrează creșteri mari de prețuri, ajungînd în perioada 1975 — iunie 1977 pînă la 17% în Franța, 13% în S.U.A., 10% în R.F.G.

Recentele măsuri cu privire la majorarea tarifelor și prețurilor la unele servicii și la unele produse din import sînt pe deplin justificate din punct de vedere economic, realizîndu-se în cadrul „Programului privind evoluția prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru serviciile prestate populației în perioada 1977—1980”, aprobat de Conferința Națională a P.C.R. și se încadrează în prevederile planului cu privire la creșterea nivelului de trai.

Majorările de tarife sînt strict limitate la acele servicii la care se înregistrează pierderi, cum sînt transporturile de persoane pe calea ferată, cu nave fluviale și aeronave, transporturile urbane de călători în comun, unele servicii prestate de unitățile cooperatîi și ale consiliilor populare, precum și la prestările de servicii în construcții.

La unele produse din import — cafea, măsline, piper, arahide — majorarea prețurilor cu amănuntul a devenit necesară ca urmare a creșterii substanțiale a prețurilor externe. Astfel, numai în 3 ani, din 1975 pînă în 1977, prețul la cafea pe piața mondială a crescut de aproape 5 ori. În aceste condiții, actualele prețuri cu amănuntul numai acoperă costurile în valută necesare efectuării importurilor respective.

Ca o expresie a democratismului nostru socialist, a aplicării în practică a principiului antrenării maselor de oameni ai muncii la dezbaterile și adoptarea deciziilor privind dezvoltarea economico-socială a țării, a noilor acte normative, propunerile cu privire la modificarea tarifelor la transporturi urbane în comun de călători urmează a fi discutate cu oamenii muncii și aplicate diferențiat în funcție de condițiile concrete din fiecare localitate. De asemenea, și tarifele la celelalte servicii prestate populației de unitățile cooperatîi și ale consiliilor populare, ca și la prestările în construcții vor fi diferențiate pe localități, în funcție de calitate și costuri.

Noile tarife vor asigura condiții de desfășurare a unei activități rentabile; în același timp, este necesar să se acționeze cu perseverență în direcția îmbunătățirii calității serviciilor prestate, a diversificării lor în vederea satisfacerii în cele mai bune condiții a cerințelor populației. Totodată, trebuie acționat cu fermitate pentru reducerea continuă a costurilor de producție, singura cale economică de menținere a stabilității prețurilor și tarifelor, de creștere a eficienței economice și ridicare a nivelului de trai al populației.

Înfăptuite în concordanță cu cerințele legilor economice, ale sporirii eficienței în toate domeniile de activitate, recente măsurile nu afectează în nici un fel realizarea integrală a prevederilor referitoare la creșterea mai accelerată a nivelului de trai al populației în actualul cincinal. Ele vor stimula eforturile creatoare ale întreprinderilor pentru valorificarea mai bună a potențialului material și tehnic de care dispun, pentru găsirea unor soluții care să contribuie la ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului activității lor.

V. PANAIT

Perfecționarea mecanismului economico-financiar

DEZBATERE „R.E.”

GESTIUNEA ECONOMICĂ ÎN CONDIȚIILE ADÎNCIRII DEMOCRATISMULUI ECONOMIC

— Autoconducere, autogestione, autofinanțare —

Autocontrol în fiecare unitate economică

Prof. dr. C. TOPCIU — Noile măsuri referitoare la perfecționarea planificării și activității economico-financiare deplasează principala răspundere privind constituirea și utilizarea fondurilor financiare la verigile de bază ale economiei: unitățile economice.

Sporirea numărului de fonduri care pe viitor se vor constitui la nivelul fiecărei întreprinderi, diversitatea căilor de formare ca și multiplele destinații și criteriile de utilizare a acestora impun de la sine necesitatea urmăririi detaliate a tuturor operațiilor financiare care intervin. Se pune deci problema organizării unei evidențe exacte și operative cu ajutorul căreia să se poată controla măsura în care s-au obținut efectele scontate prin constituirea și utilizarea fondurilor financiare proprii și anume realizarea unei cointeresări colective și personale față de rezultatele întreprinderii.

Cointeresarea generală a unităților economice, a fiecărui om al muncii trebuie să se sprijine, după părerea mea, pe un **autocontrol** eficace realizat la nivelul conducerii întreprinderii asupra întregii activități, în sinul fiecărui compartiment și de către fiecare om al muncii asupra propriei activități. Prin aplicarea noilor măsuri interesele fiecăruia sînt organic legate de realizările globale ale unității și de cele ale colectivului din care face parte. Fiecare om al muncii va trebui să devină un controlor intransigent al propriei sale munci și, în același timp, al muncii tuturor membrilor colectivului în care activează. În acest cadru **se impune, după opinia mea, schimbarea opticii cu privire la controlul propriu al unităților socialiste în sensul de a se sprijini într-o măsură mult mai mare pe colectivele de oameni ai muncii. Fiecare unitate socialistă va trebui să-și proiecteze propriul său sistem de control, grefat pe structurile existente, bazat cu precădere pe autocontrol și pe sistemul de informare economico-financiară, care trebuie să i se subordoneze în întregime.**

Activitatea de control trebuie concepută ca un tot unitar, ca un sistem încheiat, la nivel de întreprindere, ca o unitate a tuturor subactivităților componente, care să se întrepătrundă și să se condiționeze reciproc, dar acționînd în același sens, al creșterii eficienței. Un astfel de control se poate realiza în măsura în care toate formele sale — preventiv, operativ-curent și ulterior — sînt înglobate într-un sistem unic, care să includă întreaga activitate de planificare financiară, de analiză și de evidență.

Se pune deci problema ca prevederile actelor normative care reglementează modul de organizare și de exercitare a controlului financiar preventiv, a controlului ierarhic operativ-curent și a controlului financiar intern, să fie aplicate în cadrul sistemului corelat de control și nu

disparat, așa cum se întîmplă uneori. În același timp, după părerea mea, dispozițiile actelor normative în cauză trebuie privite ca obligații minime de control ce trebuie satisfăcute în fiecare unitate, sferă, obiectivele controlului putînd fi lărgite și mai mult în măsura în care cerințele autoconducerii, autogestunii și autofinanțării o impun.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, vizînd lărgirea democratismului economic, sporesc gradul de autonomie gestionară a întreprinderilor, fapt ce atrage de la sine participarea într-o măsură mai mare a colectivelor de oameni ai muncii la procesul conducerii și creșterii răspunderii acestora în utilizarea cu eficiență maximă a valorilor materiale și bănești și a resurselor de muncă. După opinia mea, în lumina noului mecanism economic-financiar, trebuie folosite toate mijloacele pentru întărirea autocontrolului în fiecare întreprindere; și, în același timp, să se urmărească, ca un obiectiv permanent al controlului din afară, modul cum funcționează sistemul propriu de control al întreprinderilor.

În vederea sporirii valențelor autocontrolului consider că ar fi necesar să se reconsidere actuala organizare a controlului operativ-curent, care nu trebuie limitat numai la forma sa ierarhică, prevăzută de actul normativ în vigoare. Ca modalitate de realizare a controlului operativ-curent trebuie asigurat, de exemplu, și controlul reciproc dintre compartimente, echipe de lucru, brigăzi etc. pe baza informațiilor care circulă între acestea.

În proiectarea fluxurilor informaționale, a circuitului documentelor, trebuie să se aibă în vedere, de fiecare dată, locul, momentul și modul în care se prevede intervenția controlului operativ-curent ca și a controlului financiar preventiv. Bazîndu-se deopotrivă pe fluxurile informaționale, cele două forme de control trebuie organizate corelat, asigurîndu-se completarea lor reciprocă și evitîndu-se suprapunerile dintre ele.

Așadar, noul mecanism economico-financiar impune instituirea unui sistem operativ de control adecvat noilor cerințe și desfășurat cît mai aproape de locul și momentul producerii operațiilor. În acest sens poate fi folosit și bugetul de venituri și cheltuieli, ca un instrument eficace al controlului operativ-curent, în care scop el trebuie defalcat pe perioade scurte de timp și pe domenii de activitate, instituindu-se totodată un sistem de evidență și de raportare operativă a modului în care se realizează indicatorii lui.

Perfecționarea legislației economice

Conf. dr. Ion RUCĂREANU — Măsurile privind perfecționarea mecanismului economico-financiar au importante implicații de ordin juridic. În esență, promovarea

principiilor autoconducerii, autogestiei și autofinanțării determină sporirea rolului personalității juridice a unităților economice socialiste, creșterea importanței drepturilor lor patrimoniale și în primul rând a dreptului de administrare a bunurilor ce le-au fost încredințate.

Perfecționarea reglementării legale a raporturilor economico-juridice dintre unitățile socialiste în spiritul măsurilor amintite presupune și soluționarea unitară, în același spirit, a unor probleme care sînt încă controversate în teoria și practica contractelor economice.

Una dintre aceste probleme este aceea a raporturilor juridice care se stabilesc între centrală și întreprinderile subordonate în situația contractelor economice de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere încheiate de prima cu o terță persoană juridică, în folosul acestora. Aceste contracte economice se derulează de către întreprinderile subordonate, pe baza specificațiilor primite de la centrală, iar drepturile și obligațiile care iau naștere pe numele centralei se produc în patrimoniul întreprinderilor subordonate. Unde se vor răsfrînge însă consecințele pozitive sau negative ale răspunderii patrimoniale rezultate din contractele astfel încheiate? După părerea mea, contractul încheiat de centrală cu terța unitate economică se face în cadrul unor raporturi de mandat fără reprezentare stabilite între centrală și unitatea în subordine. Această soluție este întemeiată pe principiile autogestiei și autofinanțării care dictează ca efectele patrimoniale ale răspunderii decurgînd din contractul economic încheiat de centrală, în folosul, dar nu în numele întreprinderii în subordine, să se reflecte atît în patrimoniul centralei cît și al întreprinderii în subordine, în funcție de culpa fiecăreia ori de prejudiciul încercat de una sau de cealaltă. De aceea, ea ar trebui să fie legiferată.

Întărirea disciplinei de plan și contractuale pe toate treptele organizatorice reclamă îmbunătățirea activității de soluționare a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste. După cum s-a relevat în cercetările întreprinse de specialiști în materie, nu puține litigii patrimoniale dintre unitățile socialiste se rezolvă, în cadrul arbitrajelor ministeriale, pe bază de dispoziții administrative, cu ignorarea drepturilor și intereselor legitime recunoscute de lege organizațiilor economice. Astfel, arbitrajul din cadrul unui minister a redus penalitățile de întârziere cuvenite beneficiarilor cu procente mergînd pînă la 90%. Promovarea principiilor autogestiei și autofinanțării necesită lichidarea unor asemenea practici ilegale și antieconomice. De aceea, sîntem de acord cu ideea formulată în literatura de specialitate ca litigiile care sînt astăzi de competența arbitrajelor ministeriale să fie trecute în competența organelor din sistemul Arbitrajului de Stat și, în primul rînd, a arbitrajelor interjuduțene.

Trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială nu se poate întăplui fără introducerea și generalizarea noilor cuceriri ale științei și tehnicii. În conformitate cu reglementările legale în vigoare, invențiile ai căror titulari de brevete sînt organizațiile socialiste pot fi folosite, fără încheierea unui contract de licență și cu titlu gratuit, de oricare altă organizație socialistă. Dacă caracterul legal al acestei licențe se justifică prin obligația asumată de stat de a valorifica invențiile în interesul întregii societăți, titlu gratuit cu care ea operează transmiterea dreptului de folosire a invenției realizată într-o unitate socialistă de alte unități de acest fel nu ne apare a fi stimulator pentru valorificarea unor posibilități proprii de creație tehnico-științifică. Principiile autogestiei și autofinanțării postulează ca toate raporturile economico-juridice dintre unitățile socialiste să se facă cu titlu oneros. Folosirea contra plată a invenției

ol cărei titular este o organizație socialistă de către o alta este singura care corespunde aceluia nou indicator de bază, valoarea producției nete, indicator ce cuprinde, ca unul din elementele principale, cheltuielile efectuate pentru creația tehnico-științifică. Propunem modificarea în acest sens a reglementării legale menționate, cu care prilej urmează a se stabili și modalitatea de fixare a prețului invenției.

Reafirmarea cu vigoare a principiului integrării activităților de comerț exterior cu producția și a corolarului său firesc, răspunderea nemijlocită a unităților producătoare pentru îndeplinirea sarcinilor de export, import și cooperarea economică internațională presupune perfecționarea cadrului legal al contractelor economice de comerț exterior și, în special, al contractului economic de comerț exterior pe bază de comision, precum și a contractelor de cooperare în vederea realizării de ansambluri industriale destinate exportului. Paralel cu aceasta și corespunzător specificului raporturilor economico-juridice cu străinătatea se va elabora o reglementare adecvată a contractelor comerciale internaționale. Dezvoltarea considerabilă a raporturilor economice cu străinătatea ale întreprinderilor române necesită și legiferarea normelor conflictuale, adică a normelor care stabilesc legea competentă să guverneze aceste raporturi. Pe planul tehnicii legislative soluția cea mai indicată ar fi, astfel cum ne-o demonstrează propria noastră experiență și dreptul comparat, elaborarea și adoptarea unei legi române de drept internațional privat și de procedură civilă internațională.

Promovarea principiilor autoconducerii muncitorești, avînd ca temelie autogestie și autofinanțarea, are drept consecință nu numai sporirea atribuțiilor, dar și a răspunderilor organelor de conducere colectivă ale tuturor unităților economice socialiste. Aceasta este valabil și pentru răspunderea patrimonială a membrilor organelor de conducere colectivă. Căci, răspunderea patrimonială nu este cu adevărat răspundere dacă sancționarea se aplică averii statului și nu celor vinovați de greșeli în adoptarea deciziilor economice. Problema naturii juridice a acestei răspunderi patrimoniale a persoanelor ce compun organele de conducere colectivă este viu discutată, într-o teză susținîndu-se că este o răspundere civilă reglementată de legea persoanelor juridice, în altă teză că este o răspundere materială — adică de drept al muncii, iar într-o teză intermediară, pentru membrii organului de conducere colectivă încadrați în muncă în unitatea respectivă — o răspundere de drept al muncii, iar pentru ceilalți — o răspundere de drept civil. În ce ne privește considerăm ca întemeiată, mai ales în condițiile perfecționării mecanismului economico-financiar, teza răspunderii de drept civil a membrilor organelor de conducere colectivă pentru prejudiciile aduse prin fapta lor ilicită și culpabilă unității economice socialiste. Una este răspunderea strungarului sau frezorului cînd lucrează cu mașina, îndeplinindu-și obligațiile asumate prin contractul de muncă, alta trebuie să fie răspunderea aceluiași strungar sau frezor în calitate sa de membru al organului de conducere colectivă. În socialism, răspunderea celor de la conducere este mai mare decît a celorlalți oameni ai muncii. Teza pe care o sprijinim permite păstrarea răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere colectivă în limitele sale firești, normele legale în materie dispunînd aprecierea culpei acestora, în concret, în raport cu posibilitățile de prevedere a consecințelor deciziilor economice adoptate.

Dezbatere consacrată de
Maria IONIȚĂ

CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A LEMNULUI

PRINCIPALUL produs ce se realizează la întreprinderea „23 August” din Tg. Mureș este mobilierul din lemn. Prin intrarea în funcțiune, în acest an, a unei noi secții, producția de mobilă crește față de 1977 cu 18% din totalul producției industriale a unității respective. Mobila de artă — sortiment de mare eficiență economică — a căpătat an de an o pondere din ce în ce mai însemnată, astfel că în 1978 ea reprezintă peste 56% din totalul producției. De remarcat totodată faptul că aproape întreaga producție de mobilă (97%) este destinată exportului.

Pentru realizarea celor peste 63 mii garnituri (convenționale) de mobilă prevăzute în plan, întreprinderea utilizează o gamă foarte largă de materii prime și materiale, un loc de seamă ocupându-l, bineînțeles, lemnul. Prin prisma rezultatelor obținute în anul trecut se poate spune că întreprinderea acordă o atenție deosebită gospodăririi lemnului în toate fazele de lucru. Dovadă în acest sens sînt **economiile înregistrate**: peste 500 mc la cherestea rășinoasă, aproape 300 mc cherestea stejar, circa 70 mc cherestea diverse specii, PFL etc. O reflectare sintetică a acestor preocupări este redată de **indicele de valorificare a masei lemnoase în mobilă**, al cărui nivel crește de la

4 034 lei/mc în 1977, la 4 130 lei/mc în 1978.

Trebuie însă remarcat faptul că prin ceea ce s-a obținut pînă acum, nu au fost epuizate nici pe departe posibilitățile care există în întreprindere pentru reducerea, în continuare, a consumurilor de materiale lemnoase. Analiza modului în care aceste posibilități se pot transforma în realitate face obiectul articolului de față.

Sporirea coeficientului de utilizare a masei lemnoase

REZULTATELE măsurilor luate pe linia economisirii și gospodăririi judicioase a lemnului, în cazul producției de mobilă în care intervin schimbări în structura sortimentală, se reflectă corect și pregnant în dinamica coeficienților de utilizare; de aceea, ne vom opri atenția mai ales asupra acestora. O scurtă referire la capacitatea de exprimare a coeficienților de utilizare n-ar fi, credem, lipsită de interes.

În procesul transformării lemnului în piese de mobilă, acesta suferă o serie de prelucrări mecanice succesive ca: secționare la lungime și lățime, geluire pe 1, 2, 3 sau 4 fețe, frezare în diverse profile, sculptare, strunjire, găurire, șlefuire. Fiecare reper de lemn are, înaintea operațiilor de prelucrare, un volum inițial brut, iar

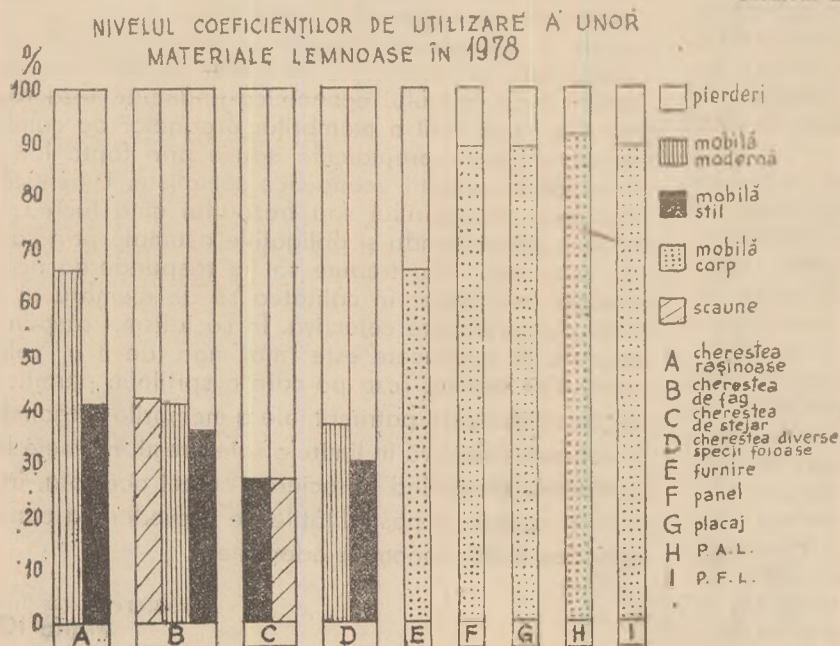
după suita de prelucrări — un volum diminuat, volumul net. Raportul matematic al celor două volume îi reprezintă coeficienții de utilizare, care sînt întotdeauna subunitari. Cu cît pierderile de croire și prelucrare sînt mai mici, cu atît coeficienții de utilizare sînt mai apropiați de 1. O imagine globală a nivelului la care sînt planificați coeficienții de utilizare în 1978 la I.P.L. „23 August” ne este dată de graficul nr. 1. De la bun început se desprinde constatarea că sortimentele de lemn sub formă de plăci (panel, placaj, PAL, PFL) au pierderi în limite rezonabile (circa 10%), localizate îndeosebi la operațiile de croire a pieselor. Față de realizările anului trecut, coeficienții de utilizare la panel și placaj au în 1978 creșteri sensibile: 10,5% și respectiv 4,5%, dar la PAL și PFL întreprinderea nu a prevăzut nici o scădere a consumurilor. Să se fi epuizat oare toate posibilitățile de valorificare mai bună a acestor sortimente? **Creșterea numai cu 1% a coeficientului de utilizare la PAL și PFL ar duce la o economie de peste 50 tone plăci, ceea ce nu ar fi de neglijat.**

La cherestea, coeficienții de utilizare au fost întotdeauna mai mici decît la plăci, deoarece scindurile, dulapii sau bulzii se prezintă mult mai puțin omogene din punct de vedere calitativ. Obișnutele defecte naturale (noduri, gelivuri, crăpături etc.) trebuiesc eliminate prin croire, iar supradimensiunile — prin prelucrări mecanice. La cherestea sînt deci în mod obiectiv pierderi mai mari ca la plăci. Să vedem la ce nivele se situează aceste pierderi? La cherestea de rășinoasă și cherestea de fag pentru mobilă, pierderile sînt cuprinse între 34% și 64% (graficul nr. 1), apropiate de cele medii pe întreaga centrală de resort. Dealtfel, pentru 1978 coeficienții de utilizare pentru aceste două cherestele sînt îmbunătățiți față de realizările din 1977 între 0,2% și 5,5% (graficul nr. 2).

La cherestea din stejar și alte specii foioase coeficienții de utilizare planificați indică pierderi îngrijorător de mari, mergînd pînă la 73%. Dacă se are în vedere faptul că pentru obținerea unui metru cub de cherestea de stejar, de exemplu, se utilizează cca. 1,8 mc bușteni, rezultă că din 10 mc

Petre CIOCLU
C. S. P.

Graficul nr. 1

(Continuare în pag. 14)

PREMISE ECONOMICE ALE INDUSTRIALIZĂRII SERVICIILOR PRESTATE POPULAȚIEI

PRINTRE SECTOARELE ECONOMIEI care urmează să se dezvolte impetuos în actualul cincinal se numără și cel al serviciilor. Potrivit Programului privind măsurile suplimentare de dezvoltare economică-socială a României pînă în 1980 se prevede o creștere a prestărilor de servicii către populație, la sfîrșitul perioadei, cu 75,3% față de 1975, cifră ce va devansa pe cea a creșterii desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist în aceeași perioadă — de 52,1% și pe cea a venitului național — de 69%. Prin dezvoltarea rapidă a acestui sector se urmărește satisfacerea mai bună a cererii populației.

Între principalii prestatori de servicii către populație se situează pe locul întii, ca pondere valorică la nivelul anului 1975, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor — 30%, prin serviciile de poștă, telefon, transporturi de călători (feroviare, navale, auto); locul doi îl dețin consiliile populare — 27%, prin prestările unităților proprii (curățătorii și vopșitorii chimice, gospodăria comunală și locativă, servicii auto), iar locul trei, cu 19,5%, cooperativa meșteșugărească. Cooperatia de consum, ca important prestator de servicii în mediul rural, se situează pe locul șase — cu 3,8%, după Ministerul Turismului și Ministerul Energiei Electrice.

Conform prevederilor Programului de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație, la orizontul anului 1980 se va menține aceeași ierarhizare după ponderea în volumul total al serviciilor, cu unele creșteri ale turismului (de la 7,7% în 1975 la peste 11% în 1980), cooperatiei meșteșugărești (care va ajunge la 22%) și cooperatiei de consum (care va atinge 4,5%).

În analiza modului de îndeplinire a prevederilor programului o importanță deosebită se acordă **prestărilor cooperatiei meșteșugărești**, ca furnizor principal pentru 30% din totalul de 250 de profile de servicii pentru populație. Din această cauză, faptul că în primii doi ani ai acestui cincinal ritmul de creștere al prestărilor cooperatiei meșteșugărești a fost mult mai mic decît cel prevăzut prin plan se reflectă negativ asupra unei game largi de servicii. Spre exemplu, **Uniunea cooperativelor meșteșugărești metal-lemn-chimie-construcții din București**, care are 127 de profile, a realizat în primii doi ani ai cincinalului un ritm mediu de creștere de jumătate față de cel prevăzut în program.

Comparînd această situație a îndeplinirii planului cu structura cooperatiei meșteșugărești pe unități — din care mai mult de jumătate sînt axate pe producția de serie, circa un sfert sînt unități de servicii cu caracter personal (frizerie, coafură, închirieri de obiecte etc.) și mai puțin de 20% unități de reparații și întreținere — apare cu evidență necesitatea unei restructurări a activității pe unități în favoarea acestei ultime categorii, deficitară în raport cu cererea populației.

Printre cauzele care au condus la această structură, așa cum arătam și cu alt prilej, este faptul că productivitatea muncii la producția de serie este, mai mare decît la prestările de servicii către populație (de ex. în medie cu 25% în cooperatia meșteșugărească din București) astfel că restructurările în favoarea serviciilor de masă (de întreținere, reparații etc.) pot să afecteze nivelul unor indicatori.

În aceste condiții, desigur că una din soluțiile care apar ar fi creșterea productivității muncii în prestările de servicii la nivelul

producției de serie. Cum s-ar putea realiza acest deziderat? Acționînd în spiritul programului de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație, care prevede concentrarea activității de reparații în ateliere mari, bine dotate tehnic, de înaltă productivitate, dezvoltarea prestărilor pe bază de abonament, care asigură eșalonarea uniformă a activității. S-ar crea astfel premisele industrializării acestei categorii de servicii. Argumente în favoarea acestui proces economic furnizează și evoluția înzestrării cu bunuri de folosință îndelungată a populației, tendința existentă azi pe plan mondial, de prelungire a duratei de utilizare a unor bunuri de consum (ca efect al crizei de energie și de materii prime în general), concepția modernă de dezvoltare urbană și de utilizare a bugetului de timp.

Să ne oprim, pe scurt, asupra acestor factori.

Creșterea numărului posesorilor de bunuri de folosință îndelungată

PREVEDERILE DE PLAN indică, la nivelul anului 1980, creșteri importante ale gradului de dotare a populației: la aparate de radio cu 23%, la televizoare cu 34,8%, la frigidere cu 58,1%, la mașini de spălat cu 28,5%, la autoturisme de oraș cu 36,7% — creșteri care vor amplifica cerințele față de producători pentru efectuarea service-ului la aceste bunuri. Spre exemplu, în București gradul de dotare cu frigidere, televizoare, aparate de radio este chiar și în prezent de 70—80% din familii.

Se impune, în aceste condiții, ca producătorii de bunuri de fo-

losintă îndelungată să privească cu multă responsabilitate obligațiile ce le revin pe linie de servicii, care — în concepția actuală asupra mărcii de calitate — vizează în primul rînd prestigiul întreprinderii producătoare. Căderea prin contract a obligației de servicii cooperativei meșteșugărești sau unităților consiliilor populare nu-l scutește pe producător de răspunderea pentru fiabilitatea produselor sale, impune totodată un control exigent asupra subcontractantului privind calitatea prestațiilor desfășurate, acordarea de asistență tehnică în organizarea serviciului, asigurarea pieselor de schimb.

În același timp, trebuie considerată posibilitatea sporirii producției de mărfuri ce substituie o serie de servicii: semipreparatele culinare, mașinile de spălat cu program etc., ca și dezvoltarea rețelei de magazine „fă tu însuți” (un exemplu pozitiv oferă în acest sens comerțul din municipiul Tg. Mureș). Prin asigurarea unei game largi de materiale pentru decorațiuni interioare, de elemente de mobilier modulate, care să fie montate în locuințe potrivit spațiului și gustului cumpărătorului, de unelte și scule pentru diverse operațiuni, de materiale de construcție diverse, s-ar contribui la diminuarea presiunii asupra unor categorii de servicii, dezvoltîndu-se în același timp efectuarea unor lucrări în propria locuință, de către cetățenii înșiși, ca o modalitate de petrecere utilă a timpului liber. Ar fi, de asemenea, salutară inițiativa publicării unor ghiduri practice, scheme de reparații, care să îndrume aceste activități practice.

Concepția de urbanizare

ARGUMENTE pentru industrializarea serviciilor furnizează și necesitatea de a se corela extinderea acestui sector cu concepția de urbanizare avansată ce caracterizează dezvoltarea din ultimii ani a multor centre importante ale țării. Este vorba de realizarea unor zone complet noi, uneori adevărate centre urbane „satelit”, cu zeci de mii de locuitori, care au un acces dificil la rețeaua de servicii preexistentă. Dacă luăm spre exemplu, Capitala, unde din totalul rețelei de servicii 50% se află în zona centrală, 30% în zona semicentrală și 20% în cele-

lalte zone, vedem că această structură nu mai corespunde cu distribuția spațială a populației și, respectiv, cu distribuția în spațiu a puterii de cumpărare.

Locuințele tip bloc fac ca sfera economiei casnice să fie necesarmente mai restrînsă, oferind în schimb condiții optime pentru organizarea unei producții de servicii cu caracter de masă, de tip industrial.

În acest sens, programul de dezvoltare a prestărilor de servicii recomandă dezvoltarea sistemului de prestări de servicii pe bază de abonament (lunar sau trimestrial) pentru activități ca: spălat, curățat, călcat, executarea de mici reparații, întreținerea și repararea autoturismelor personale, servicii gospodărești la domiciliu etc., precum și a unor servicii comerciale (aprovizionarea cu lapte, de la case de comenzi comerciale), care constituie premise ale trecerii la un mod nou, mai eficient din punct de vedere economic și social, de organizare a serviciilor.

Economii în bugetul de timp al populației

OBIECTIV PRIORITAR al actualei etape de dezvoltare a țării, creșterea productivității muncii este strîns legată de modul de utilizare a bugetului de timp liber al populației. Amplu proces de restructurare profesională prin care trece aceasta, ca urmare a mutațiilor profunde intervenite în structura pe ramuri a economiei, în favoarea industriei, a impus creșterea preocupărilor individuale și colective pentru pregătirea permanentă. De asemenea, trecerea la reducerea săptămîinii de lucru vizează în primul rînd dezvoltarea multilaterală a personalității umane, prin orientarea utilizării timpului liber în mod prioritar spre activități instructive, spre turismul recreativ, cultural etc.

Analiza bugetului de timp al populației evidențiază că pentru o serie de servicii de cerere curentă fondul de timp afectat este mult prea mare, în special în cazul populației din unele cartiere noi.

În economisirea timpului cetățeanului s-ar putea porni de la o concepție de amplasare a rețelei cit mai apropiată de dispersia în spațiu a locuințelor și de frecvența utilizării lor. O încercare de

clasificare a serviciilor după legea lui Parcto (metoda A, B, C) evidențiază existența unor servicii de cerere curentă (de ex. furnizarea unor produse alimentare și de altă natură, spălătorie, curățătorie, reparații etc.) care trebuie aduse la domiciliul cetățeanului, servicii de cerere periodică, (ex. reparații aparate electrocasnice) ce trebuie aduse cît mai aproape de domiciliu și servicii de cerere mai rară (cum ar fi repararea instrumentelor muzicale, a articolelor de pescuit etc.) care pot fi amplasate la o distanță mai mare de domiciliu. Aplicarea acestei concepții de dezvoltare a rețelei conduce la economie de timp pentru cetățeni, prin preluarea la domiciliu a comenzilor și executarea lor centralizată în ateliere mari, cu un randament înalt.

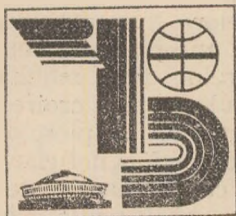
Preluarea prin dispecerat a comenzilor ar duce la creșterea substanțială a elasticității rețelei față de cerere, la diminuarea necesarului de spații pentru ateliere, la creșterea calității serviciului oferit populației. O altă posibilitate de economisire a spațiilor ar fi realizarea de unități de prestări cu profil mixt, de genul oficiilor mixte P.T.T.R. și agenții C.F.R. sub același acoperiș. În sfîrșit, dezvoltarea rețelei prin atelieretip, sub forma de elemente spațiale prefabricate, amovibile, care să fie amplasate independent în zonele cele mai solicitate, ar contribui de asemenea la apropierea ofertei de cerere, la economisirea timpului populației.

Economia de materii prime și energie

DIFICULTĂȚILE în asigurarea întreprinderii și reparației bunurilor de folosință îndelungată conduc la micșorarea duratei de utilizare a acestora, la scoaterea lor prematură din funcțiune, ceea ce înseamnă pentru economia națională o irosire de materii prime, energie, muncă vie, uneori fonduri valutare suplimentare pentru mărfuri din import. În același timp sînt aduse prejudicii utilizatorilor, care nu le pot exploata conform destinației și se reduce corespunzător capacitatea economiei de a crește gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată.

dr. Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 32)

Tirgul internațional de primăvară — TIBCO

Salonul internațional al chimiei

CONTRIBUȚII LA DEZVOLTAREA COLABORĂRII ȘI COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

CA EXPRESIE pe planul relațiilor economice externe a importanțelor realizări obținute în dezvoltarea sa economică, în industrializarea socialistă, România și-a lărgit continuu participarea la diviziunea internațională a muncii. Astfel, volumul comerțului exterior era la 1 ianuarie 1977 de 22 de ori mai mare decât în 1950. Ritmul de creștere mediu anual al comerțului exterior al țării noastre este de 15 la sută, superior celui înregistrat de comerțul mondial — 10 la sută. În același timp structura ofertei de export s-a reorientat treptat spre produse industriale prelucrate. În prezent, peste 50 la sută din exportul țării este constituit din mașini și echipamente industriale, produse chimice și bunuri industriale de consum, grupe care în 1950 aveau o pondere de numai 7,2 la sută în volumul total al exporturilor țării. Consecvență politicii sale de dezvoltare a relațiilor economice cu toate statele lumii, România a încheiat acorduri de colaborare economică sau alte asemenea înțelegeri cu circa 140 de țări.

În contextul acestei dezvoltări dinamice a comerțului exterior, manifestările expoziționale internaționale găzduite de țara noastră au menirea de a-și aduce un important aport pe linia prezentării potențialului economic sporit și diversificat, de la un an la altul, care stă la baza ofertei românești de comerț și cooperare internațională. În același scop țara noastră are participări oficiale la circa 40 de târguri în expoziții internaționale, din cele mai diferite colțuri ale lumii.

Tirgurile și expozițiile internaționale găzduite de capitala țării noastre, beneficiind de un complex expozițional modern, la nivelul marilor centre expoziționale europene: Brno, Köln, Leipzig, Paris, și-a câștigat de la o ediție la alta o tot mai largă participare. Astfel, numărul țărilor reprezentate la TIBCO a crescut de la 16 în 1974, la 21 în 1976 și 28 în 1978. În același timp numărul participărilor oficiale — care reflectă atenția acordată prezenței la tirg — a crescut de la 10 în 1974 la 13 în 1976 și 17 în 1978. În creșterea de la o ediție la alta este și numărul de vizitatori, ca și al oamenilor de afaceri, și specialiștilor veniți din țară și de peste hotare. Corolarul acestor creșteri îl reprezintă dinamica tranzacțiilor comerciale în cadrul TIBCO, care au înregistrat o dublare de la o ediție la alta — în 1976, spre exemplu s-a realizat un volum al tranzacțiilor (import-export) de 4 ori mai mare ca la ediția 1974. Pentru anul 1978 nu deținem încă date complete pentru a face comparații, însă atât participarea românească, prin cele 23 de întreprinderi de comerț exterior, ca și cele 500 de firme străine, multe bucurându-se de un bine cunoscut prestigiu internațional, oferă premisele unor activități comerciale intense.

Nota caracteristică a participării românești o constituie capacitatea de a pre-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu alți tovarăși din conducerea de partid și de stat în timpul vizitei la tirg.

zenta, de la o ediție la alta, domenii și chiar subramuri industriale noi, cu un nivel tehnic și o gamă de fabricație impresionantă. Un exemplu îl oferă la ediția din acest an a TIBCO, gama utilajelor românești pentru industria ușoară cum ar fi: noile tipuri de mașini pentru prelucrarea bumbacului, inului și cînepei, de concepție românească, realizate de specialiștii uzinei Unirea din Cluj-Napoca; instalațiile și capacitățile industriale complete, proiectate de Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.), pe baza unor tehnologii originale, care au obținut numeroase diplome la saloanele internaționale de invenții.

În standurile întreprinderilor de comerț exterior „Electronum” pe lângă gama largă de aparate de radio și televizoare moderne, produse ale celor două întreprinderi de profil „Electronica” și „Tehnoton”, sînt prezentate instalații de radiocomunicații maritime, aparatură electronică medicală, tranzistori și circuite imprimate, miezuri de ferită cu calități deosebite, aparatură electronică de măsură și control, reprezentînd noi direcții și preocupări în electronica românească.

În domeniul petrochimiei, ramură cu veche tradiție a industriei noastre, la Salonul internațional de chimie se prezintă,

alături de machetele obiectivelor construite de întreprinderile românești, în 3 continente, ultimele instalații și echipamente de concepție originală, realizate de Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării și Centrala de utilaje piese schimb din industria chimică: variate genuri de echipamente și aparatură, instrumente de măsură și control pentru mediu corosiv, pentru temperaturi și presiuni mari, echipamente de automatizare, sisteme de calculatoare de proces și miniproces.

Interesul stîrnit de oferta românească la ediția din acest an a TIBCO și Salonului Internațional al Chimiei, se reflectă și prin contractele încheiate încă din primele zile de întreprinderile industriei ușoare Confex, Arpimex, Romănoexport, Romsit pentru export în: Austria, Franța, R.F.G., Olanda, S.U.A., de întreprinderile chimiei Chimimportexport, Danubiana, Petrolexport pentru export în: Anglia, Canada, Elveția, Italia, Japonia, Spania, Sri Lanka, Turcia, Tailanda, de întreprinderile Electroexportimport, Electronum, Mașiniexportimport, Tehnoimportexport pentru export în: Australia, Japonia, Kuwait, S.U.A., de Tehnoforest, Vitrocim pentru export în Arabia Saudită, Kuwait.

I. G.

Valorificarea lemnului

(Urmare din pag. 10)

masă lemnoasă (volum net) de cea mai bună calitate, doar 1,5 mc se regăsește în mobilă sau scaune restul reprezentând deșeuri, rumeguș, talaș și pierderi. Faptul că pentru anul 1978 coeficientii de utilizare la această cherestea sînt puternic dinamizați față de realizările anului 1977 (la cherestea diverse specii cu 17,3% cu 7,9% la mobilă modernă, la cherestea de stejar pentru scaune cu 16,5% etc), nu trebuie să constituie pentru specialiștii întreprinderii un motiv de automulțumire și autolinștire, pentru că există încă destul cîmp de acțiune pentru inițiative și pentru măsuri menite să salte în mod

substanțial nivelul coeficienților de utilizare.

Eficiența valorificării maxime a deșeurilor

ÎN URMA CROIRII și prelucrării mecanice și manuale a tuturor sortimentelor de lemn cu care este aprovizionată întreprinderea pentru producția de mobilă și pentru ambalaje, rezultă cantități însemnate de deșeuri (capete, margini, șipci, așchii, talaș, rumeguș, praf de lemn etc.). În 1977 s-au înregistrat aproape 20 mii mc de deșeuri, iar în 1978 se prevede o cantitate sporită. Trebuie menționat faptul că o parte însemnată din aceste deșeuri pot fi industrializate, fie în producția de plăci (PAL, PFL), fie în producția unor bunuri de consum. Din întregul volum de deșeuri realizate în 1977, întreprinderea a expediat fabricilor de plăci doar 332 mc, ceea ce este cu totul sub posibilități. Nici chiar cantitatea de 600 mc trecută în plan pe 1978 nu exprimă posibilitățile reale pe care le are întreprinderea.

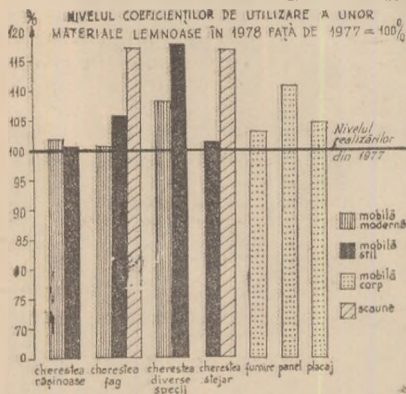
În problema economisirii lemnului, a valorificării lui cît mai depline, ministerul de resort a inițiat în ultimii ani o acțiune de cooperare între marii consumatori de produse lemnoase pentru mobilă și unitățile producătoare de asemenea sortimente. Avantajele utilizării

semifabricatelor livrate la dimensiuni foarte apropiate de cele finale ale reperelor din mobilă rezultă din faptul că, prin croirea centralizată, în masă, a pieselor comandate de diverși beneficiari, se diminuează cantitatea de deșeuri, se reduc cheltuielile de transport și manipulare, se utilizează mai deplin capacitatea uscătorilor de lemn, crește eficiența generală a prelucrării lemnului.

Întreprinderea se încadrează din ce în ce mai ferm în această acțiune în calitate de beneficiar, consumînd anual cantități crescînde de semifabricate. Astfel, în 1978 va utiliza 4 500 mc semifabricate din cherestea de stejar (de peste 3 ori mai mult decît în 1977), 1 400 mc semifabricate din cherestea de fag (de peste 3 ori mai mult față de 1977), 300 mii mp PAL (de peste 4 ori mai mult ca în 1977), 1 000 mc semifabricate din cherestea de rășinoase (de 1,7 ori mai mult ca în 1977), 200 mc semifabricate din cherestea diverse specii (nimic în anul 1977) etc.

Există încă posibilități de dezvoltare a cooperării întreprinderii pentru primirea unor cantități mai mari de spătare pentru scaune, elemente pentru sertare, ceea ce nu poate să nu influențeze favorabil economia de lemn, productivitatea muncii și utilizarea mai bună a spațiilor de producție.

Graficul nr. 2

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Diminuarea normelor de consum de energie

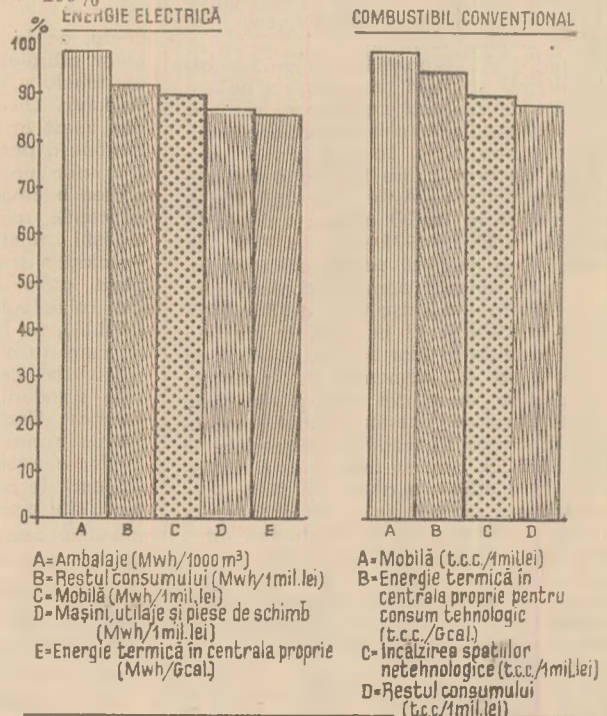
ÎN ANUL care a trecut, întreprinderea de prelucrare a lemnului „23 August”-Tg Mureș a obținut rezultate importante în acțiunea de reducere a consumului de energie electrică și de combustibil. Economii realizate față de cotele planificate au însumat la energia electrică peste 300 MWh, iar la gaze naturale peste 200 mii mc. Volumul cel mai însemnat al economiilor se localizează la producția de mobilă — produsul principal al întreprinderii — dar economii au fost obținute și la celelalte produse (mașini, utilaje, piese de schimb, ambalaje, energie termică în centrală proprie etc.).

Pentru 1978, întreprinderea are sarcini de reducere în continuare a consumului energetic (graficul). Pentru realizarea întocmai a acestor sarcini, specialiștii au întocmit un plan de măsuri care are în vedere atât reducerea consumului tehnologic, cit și a celui de interes general. O sursă importantă de economii a fost identificată în activitatea uscătorilor de cherestea, la care s-au prevăzut măsuri ce vizează mai buna utilizare a spațiilor de uscare prin: perfecționarea regimului de uscare, stivuirea corectă a cherestecilor pe căru-

cioare, asigurarea gabariturii maxim al stivelor — corelat cu gabaritul camerelor de uscare etc.

Pentru evitarea risipei, a consumurilor inutile, au fost prevăzute, de asemenea, unele măsuri organizatorice eficiente. Astfel, pentru a se evita lucrul în suprasarcină al motoarelor de la mașinile de prelucrat lemnul, s-a prevăzut ca ascuțirea sculelor tăietoare să se facă cît mai corect și schimbarea lor la timp, iar pentru eliminarea pierderilor la transportul energiei electrice s-a preconizat înlocuirea cablurilor suprasolicitate și uzate. Alte măsuri, care nu implică cheltuieli, se referă la verificarea și menținerea în stare corectă de funcționare a instalațiilor de aburi, aer comprimat, apă potabilă, întocmirea și afișarea la punctele de comandă a programelor de funcționare a ventilatoarelor și exhaustoarelor. Măsuri deosebite au fost stabilite și în privința dotării mașinilor și instalațiilor cu dispozitive speciale, care să conducă la reducerea consumului de energie, cum ar fi: limitatoarele de mers în gol, șuberele de închidere a găurilor de aspirație ș.a. Economii preliminate a se obține în 1978 prin reduc-

Reducerea normelor de consum de energie electrică și combustibil la IPT. „23 August” — Tg. Mureș, în 1978 față de 1977 = 100%

rea normelor de consum față de realizările din 1977 se ridică la circa 1 300 MWh energie electrică și 380 mii mc gaz metan.

O ABORDARE ȘTIINȚIFICĂ A CĂILOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

— METODOLOGIA MODELĂRII STRUCTURALE CA INSTRUMENT
DE FUNDAMENTARE A DECIZIILOR DE CONDUCERE —

PROBLEMELE socio-economice împărtășesc în comun aspecte legate de complexitate, de scara problemelor ce trebuie soluționate (nivel național, ramură, centrală industrială, unitate economică), precum și de necesitatea ordonării ierarhice a activităților și a acțiunilor care conduc la îndeplinirea obiectivelor propuse.

Un exemplu semnificativ de obiectiv tehnico-economic complex, la nivelul ramurii producerii de energie electrică și termică, îl constituie creșterea productivității muncii, care implică o multitudine de căi și modalități specifice de abordare. În condițiile limitării resurselor energetice primare și de forță de muncă, apare necesitatea alocării optime a resurselor, necesitatea ierarhizării activităților și strategiilor care concură la realizarea acestui obiectiv.

Articolul de față nu-și propune să prezinte multitudinea căilor și a mijloacelor de creștere a productivității muncii în energetică; ele au fost abordate în [1].

Dorim însă ca, o dată ce aceste căi sînt complet identificate și bine definite prin consultarea diversilor specialiști, să fie astfel ordonate, încît să dea o imagine clară pentru o acțiune de fundamentare a deciziilor de conducere.

O metodologie adecvată de ierarhizare a căilor de creștere a productivității muncii trebuie să țină seama de caracteristicile procesului decizional prescrise de cadrul socio-economic al economiei noastre:

a) necesitatea unei rezolvări de echipă a problemelor practice specifice;

b) multitudinea elementelor ce definesc problema creșterii productivității muncii, ca și a relațiilor dintre căile de bază ce duc la realizarea obiectivului ales;

c) participarea organizațiilor și persoanelor la luarea deciziilor și la urmărirea îndeplinirii acestora;

d) intervenția unor judecăți de valoare în acțiunile decizionale.

Adeseori, prezentarea elementelor unui proces de decizie într-o formă ierarhică se face în mod intuitiv, ținînd seama doar de experiența și capacitatea de sinteză a celor implicați în procesul conducerii. Apar însă și aspecte subiective, care conduc uneori la impunerea unor restricții inutile în cadrul activităților de conducere, de optimizare și de armonizare a acestora [2].

Simplificările care se adoptă uneori în structurarea problemelor complexe de decizie pot împiedica asupra ierarhizării corecte a căilor și strategiilor de acțiune în promovarea și creșterea productivității muncii.

ÎN SCOPUL de a face față paradigmele enunțate mai sus, este necesar ca echipa care urmează să decidă asupra ierarhizării căilor și mijloacelor de

atingere a obiectivului să fie înzestrată cu o metodologie adecvată, care să-i furnizeze elemente raționale, prin intermediul modelării matematice. Metodologia este elaborată în afara echipei de decizie, aceasta urmînd să utilizeze intensiv calitățile și performanțele practice ale modelului. Echipa de decizie furnizează direct datele structurii de bază a modelului matematic, iar la sfîrșit, interpretează extensiv rezultatele.

Prezenta metodologie a fost dezvoltată în cadrul unui contract de cercetare științifică între Institutul Politehnic București și ICEMENERG.

Modelarea structurală depășește inconvenientul abordării bazate doar pe intuiție și experiență; ea utilizează metode și modele matematice specifice (în special ale teoriei grafurilor), structurînd problemele de decizie și obținînd ierarhii în concordanță cu esența problemei și cu nivelul de competență și decizie al celor implicați [3].

O **ierarhie** se definește prin: elementele sistemului, relația lor contextuală și relația lor de subordonare.

Identificarea **elementelor** (căile de creștere a productivității muncii) se realizează prin raportarea la o problemă concretă, cu un conținut bine definit și prin utilizarea unui limbaj clar și care pătrunde în profunzimea problemei analizate.

Relația contextuală se precizează prin compararea directă a diferitelor elemente (căi), în scopul identificării corelațiilor între perechile de elemente ce definesc problema.

Relația de subordonare este descrisă printr-o matrice specifică, a sistemului; aceasta este o matrice pătratică

binară (ale cărei elemente x_{ij} sînt 0 sau 1), conform următoarelor reguli:

1) $x_{ij} = 0$ pentru $i = j$;
2) $x_{ij} = 1$ dacă elementul (calea) i este subordonat elementului (căii) j ; deoarece j nu este subordonat lui i , $x_{ij} = 0$;

3) dacă elementul i este subordonat lui j ($x_{ij} = 1$) și elementul j este subordonat elementelor $k_1, k_2, \dots, k_n$ ($x_{jk_1} = \dots = x_{jk_n} = 1$), atunci elementul i este subordonat tuturor elementelor $k_1, \dots, k_n$ (deci $x_{ik_1} = \dots = x_{ik_n} = 1$)

— **tranzitivitatea** relației de subordonare.

Identificarea elementelor (căilor de creștere a productivității muncii) comportă un studiu special, făcut de către specialiștii din domeniul respectiv (energetica).

Completarea matricii relației contextuale a elementelor (căilor) se face prin interogarea aceluiași specialiști, care, în sesiuni succesive, cad de acord asupra relațiilor contextuale dintre perechile de elemente (căi).

Fazele principale ale procesului de modelare structurală (descrise în figura de mai jos) sînt următoarele:

- analiza de către specialiști a problemei, cu precizarea elementelor (căile de creștere), a relației contextuale și a interacțiunii între elemente (modelul mental);

- completarea **matricii de subordonare** corespunzătoare modelului;

- **calculul matricii drumurilor**, care indică toate influențele (directe și indirecte) între elementele sistemului (căile de creștere);

- obținerea **partiției pe elementele sistemului**, prin care se pun în evidență nivelele de subordonare ale căilor și ciclurilor de elemente (căi care să se condiționeze reciproc în cadrul aceluiași nivel);

- obținerea **matricii condensate**, prin eliminarea liniilor și coloanelor din matricea drumurilor, corespunzătoare elementelor (căilor) ce se află în același ciclu. Ciclurile se înlocuiesc printr-un singur element;

- asocierea unui **digraf ierarhic** matricii condensate;

- obținerea **matricii schelet**, care corespunde digrafului ierarhic cu un număr minim de arce (vezi etapa precedentă), care conservă legăturile cele mai directe între elemente (căi de creștere);

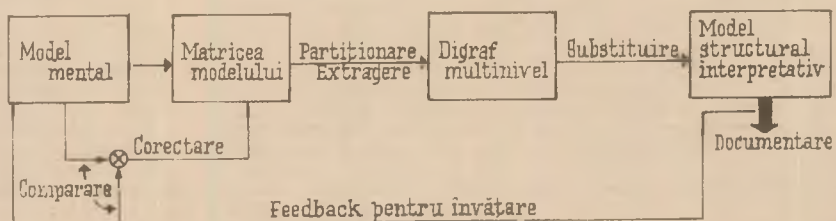
- asocierea unui digraf ierarhic matricii schelet;

- obținerea modelului structural ierarhizat interpretat, care vizualizează ierarhia finală căutată (a căilor de creștere a productivității muncii);

- dacă rezultatul nu este acceptabil, atunci se reiau etapele de mai sus, cu un model îmbunătățit.

Dacă rezultatul este acceptabil, atunci ierarhizarea este terminată.

ÎN VEDEREA validării modelului de ierarhizare a căilor de creștere a productivității muncii (modelul structural)

prezentat mai sus, s-a ales cazul activității de întreținere și reparații.

Hotărîm să ne limităm doar la căile cu caracter tehnico-economic și de organizare și dotare, și nu la cele privind forța de muncă.

Prin consultarea experților au fost identificate 8 elemente de bază, ce urmează să fie luate în studiu :

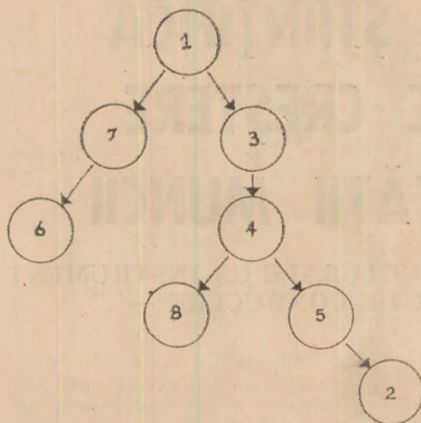
1. productivitatea muncii în activitatea de întreținere și reparații în ramura energetică ;
2. îmbunătățirea dotării cu dispozitive de măsurare pentru activitatea de reparații ;
3. ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor specifice ;
4. optimizarea periodicității lucrărilor de întreținere și reparații ;
5. perfecționarea diagnosticului tehnic ;
6. pregătirea documentației tehnice pentru realizarea lucrărilor ;
7. asigurarea corespunzătoare cu piese de schimb ;
8. analiza comportării în exploatare.

Relația contextuală ce trebuie modelată este : influența căilor de creștere 2 — 8 asupra obiectivului 1.

Relația este descrisă de matricea influențelor necondiționate ale acestor căi, obținută de asemenea în sesiuni de lucru cu specialiștii în domeniu. Ea este următoarea :

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	0	0	0	1	0	0	0	0
2	1	0	0	0	1	0	0	0
3	1	0	0	0	0	0	0	0
4	1	0	1	0	0	0	1	0
5	0	0	0	1	0	0	1	1
6	0	0	0	0	0	0	1	0
7	1	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	1	1	0	0	0

Prin aplicarea modelării structurale, se obține următoarea ierarhizare a căilor alese de creștere a productivității

muncii în activitatea de întreținere și reparații :

Dacă ierarhizarea obținută nu satisface unele cerințe esențiale ale specialiștilor, se trece la redefinirea elementelor și a relațiilor dintre acestea.

În cazul considerării unui număr mare de căi de creștere a productivității muncii (peste 10) și de relații contextuale, se impun, pe de o parte, utilizarea calculatorului electronic, iar pe de altă parte, găsirea unor metode de reducere a numărului de relații contextuale.

Dezvoltarea, cu ajutorul calculatorului, a unei matrici binare care reprezintă, în final, structura relațiilor între căile de creștere a productivității muncii are avantaje deosebite, printre care :

- permite o cuprindere a elementelor (căilor) tehnice cu cele de ordin economico-social într-o structură comună ;
- permite utilizarea de specialiști nematematicieni ;
- asigură consistența datelor furnizate prin verificarea respectării principiului tranzitivității ;
- transferă dificultățile de calcul asupra mașinii ;
- permite modularizarea modelului, care conduce la o lărgire a capacităților de interpretare a rezultatelor de către beneficiar.

Fie S sistemul inițial al căilor de creștere a productivității muncii și (S₁, ..., S_k) mulțimea subsistemelor în care îl descompunem, ordinea lor de numerotare fiind oarecâte. Presupunem că între aceste căi considerăm o anumită relație de contextualitate, modelată structural în termenii unei relații matematice R, dată prin matricea binară corespunzătoare, conform procedurilor descrise mai sus. Structura sistemului sau a subsistemelor se spune că este complet (parțial) definită în raport cu relația R, dacă matricea binară corespunzătoare este total (parțial) completată.

În cazul cînd numărul elementelor este foarte mare, se poate pleca de la o structură a sistemului parțial definită. Metoda de reducere a numărului de date inițiale constă în ordonarea căilor de creștere a productivității muncii într-un asemenea mod, încît să permită calcularea din datele inițiale a multora din datele ulterior necesare, utilizînd condiția de tranzitivitate. În acest scop, se definește o mulțime de subsisteme ale sistemului dat și se reduce problema la o dezvoltare a matricilor de interconectare a acestor subsisteme.

Metodologia modelării structurale, descrisă aici pe scurt, poate fi și a fost aplicată cu succes la structurarea și a altor sisteme complexe socio-economice sau de altă natură.

dr. ing. Adrian GHEORGHE
mat. Alexandru POPOVICI

Institutul politehnic București —
colectivul de ingineria sistemelor
și cibernetică industrială

mat. Emilia ALECSE
Universitatea București

/1/ M. Duma : „O abordare sistemică la nivel de ramură a problematicii productivității muncii“, „Revista economică“, nr. 10/1977.

/2/ A. V. Gheorghe, T.C. Ionescu : „Modelarea structurală și decizia în sistemele socio-economice“ — în „Sisteme în științele sociale“, Ed. Academiei R.S.R., 1977.

/3/ J. N. Warfield : „An Assault on Complexity“, Battelle Monograph, no 3/1973 ; „Structuring Complex Systems“, Battelle Monograph, 1974.

Evaluarea sistemelor informatice

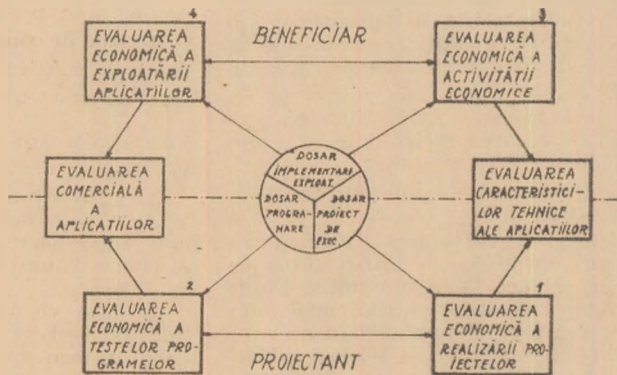
EVALUAREA unui sistem informatic, în cadrul unui concept economico-organizatoric, impune colaborarea etapizată și parțial integrată între utilizatorii sistemelor informatice și proiectanții acestora. Pornind de la etapele procesului de realizare și funcționare a unui sistem informatic, în cadrul Oficiului de calcul al Institutului de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare evaluarea aplicațiilor sistemelor informatice se realizează sub următoarele aspecte : ● analiza și proiectarea sistemului informatic ; ● evaluarea economică a testelor lanțurilor de programe ; ● evaluarea economică a activității economice prelucrate automat.

Interfața între beneficiar și proiectant (vezi fig.) urmărește analiza caracteristicilor tehnice ale aplicațiilor și evaluarea lor comercială.

Pe parcursul elaborării proiectului de sistem informatic, se definește sistemul de indicatori necesar evaluării lui. Indicatorii, aleși împreună cu beneficiarul sistemului, trebuie să oglindească atît aspectele privind deslășurarea procesului economic ce se prelucerează automat, cît și caracteristicile tehnice ale funcționării lui. Calculul și urmărirea indicatorilor se efectuează în mod etapizat, pornind de la etapa de studiu tehnico-economic și finalizîndu-se în etapa de exploatare a sistemului.

La sfîșitul etapei de programare, evaluarea testelor lanțurilor de programe (durate, costuri, unități de culegere, transmițeri, intrare și ieșire a informațiilor etc.) dă posibilitatea beneficiarului să facă o corelație din punct de vedere economic a sistemului, cu performanțele altor aplicații similare, existente în exploatare. Totodată se conturează modalitățile de exploatare a aplicațiilor.

Implementarea sistemului informatic necesită o participare

sporită a beneficiarului, realizîndu-se atît analiza implicațiilor în funcționarea activităților economice prelucrate automat, cît și evaluarea economică a exploataării curente. În cadrul acestei etape se stabilesc căile concrete de dezvoltare și perfecționare a sistemului, de corectare a indicatorilor estimativi din faza de studiu tehnico-economic și măsurile organizatorice necesare atingerii valorilor stabilite.

Odată cu intrarea în exploatare, beneficiarul este singurul care urmărește și răspunde de realizarea indicatorilor de eficiență economică.

Acest concept de stabilire și urmărire a eficienței economice a sistemelor informatice, atrăgînd în mod direct participarea beneficiarilor, conduce la stabilirea unor căi concrete, controlabile de economisire a muncii sociale și a cheltuielilor generale.

Marian OPREA

11

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROBLEMELE conținutului, rolului, surselor, utilizării și semnificației fondului național de dezvoltare economico-socială au fost precizate pentru prima dată în documentele Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972. Formarea, repartizarea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială capătă o semnificație deosebită în lumina orientării fundamentale desprinsă din strălucitul Raport prezentat de secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 care cere să punem în centrul preocupărilor, în toate întreprinderile și ramurile producției materiale, laturile de ordin calitativ al activității economice, să transformăm cantitatea într-o nouă calitate.

b) **fondul local** de dezvoltare economico-socială constituit la nivelul administrativ-teritorial; județe, municipii, orașe și comune;

c) **fondul propriu** de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat: centrale industriale, unități similare acestora, precum și întreprinderi;

d) **fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor cooperatiste și al celorlalte organizații obștești**;

e) **fondul utilizat de populație** pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șep-telului etc.

SURSELE FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Fondul național de dezvoltare economico-socială are ca sursă principală cota parte din venitul național destinată

dezvoltării — fondul de acumulare.

Fondul de acumulare reprezintă acea parte a venitului național care este destinată realizării reproducției lărgite, creării de noi fonduri fixe și circulante, lărgirii și modernizării celor existente.

Mărimea părții din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale depinde, în primul rînd, de volumul absolut al venitului național creat, care cu cît este mai mare cu afit crește posibilitățile societății de a aloca fonduri sporite pentru dezvoltare, iar în al doilea rînd, depinde de împărțirea venitului național în fond de consum și fond de acumulare. Această corelație se exprimă cu ajutorul ratei acumulării (a), care reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (VN)

$$a = \frac{A}{VN} \cdot 100$$

Partea din venitul național destinată lărgirii dimensiunilor producției sociale reprezintă **acumularea**. Sursa ei o constituie produsul pentru societate, creat de munca liberă de exploatare. Ea se realizează conștient, planificat.

O a doua sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie **fondul de amortizare**. Fondul de amortizare face parte din fondul de înlocuire. Constituirea lui are la bază procesul de uzură fizică și morală, în decursul căruia fondurile fixe își transmit treptat valoarea asupra noulor produse. El trebuie să asigure înlocuirea în formă naturală a mijloacelor de muncă după ce acestea și-au pierdut valoarea de întrebuințare în consumul productiv.

În anumite condiții, însă, fondul de amortizare servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, motiv care a stat la baza includerii lui ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

În primul rînd, datorită progresului tehnic și creșterii productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă are loc reducerea valorii de reproducție a utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite și, ca rezultat, valoarea de înlocuire a mijloacelor de muncă este de obicei mai mică decît valoarea lor inițială. Această diferență de valoare permite să se procure mai multe fonduri fixe decît cele scoase din uz.

În al doilea rînd, datorită progresului tehnic, înlocuirea fondurilor fixe uzate nu se realizează, de regulă, cu exemplare identice, ci cu fonduri fixe mai perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori, ceea ce asigură lărgirea producției.

În al treilea rînd, mijloacele de muncă se uzează treptat iar înlocuirea lor se efectuează numai la sfîrșitul acestui proces care poate dura zeci de ani. În aceste condiții, pînă la folosirea fondului de amortizare pentru destinația sa finală, el poate fi utilizat pentru lărgirea producției.

În al patrulea rînd, fondul de amortizare poate fi sursă de dezvoltare a economiei și pentru faptul că nu puține sînt cazurile în care valoarea inițială a mijloacelor de muncă a fost deja recuperată, dar ele continuă să funcționeze și să fie supuse procesului amortizării.

Sursele de formare și folosirea fondului național de dezvoltare economico-socială

CE ESTE FONDUL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Fondul de dezvoltare economico-socială este o categorie economică complexă, care exprimă sintetic **totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea noastră socialistă pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție și lărgirea bazei materiale a activității social-culturale**. Este vorba, deci, de cuprinderea tuturor resurselor dezvoltării economico-sociale a țării într-o categorie largă. Ea răspunde nevoii de a avea imaginea de ansamblu a tuturor mijloacelor pe care societatea le poate mobiliza în construirea viitorului său economic și social.

Fondul național de dezvoltare economico-socială exprimă relațiile economice obiective care se formează în societatea socialistă între stat, unități economice, instituțiile social-culturale și populație. El este un rezultat al reproducției lărgite și, în același timp, singura sursă a acesteia.

Necesitatea constituirii acestui fond decurge: a) din cerințele etapei edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate, cerințe care se pot îndeplini numai mobilizînd și utilizînd cu maximum de eficiență toate sursele materiale existente în fiecare moment în societate; b) din particularitățile desfășurării reproducției socialiste lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, particularități care permit să fie folosite în scopul dezvoltării și alte resurse în afară de cota parte din venitul național aferentă dezvoltării; c) din rolul științei, învățămîntului, culturii și artei ca factori de dezvoltare. Formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială sînt subordonate realizării obiectivului strategic al partidului nostru, țelului suprem și rațiunii întregii sale activități: ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Fondul național de dezvoltare economico-socială se creează în sfera producției materiale de către participanții la procesul producției sociale, lucrătorii, întreprinderile de stat și cooperative, centralele industriale și statul.

STRUCTURA FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

destinată dezvoltării — fondul de acumulare, fondul de amortizare și, eventual, alte resurse.

Din punct de vedere material, el este alcătuit, în principal, din mijloace de muncă și obiecte ale muncii.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială au loc sub forma unui sistem unitar și corelat de fonduri bănești și anume:

a) **fondul central** de dezvoltare economico-socială;

Din punct de vedere al surselor, fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota de venit național

UTILIZAREA FONDULUI NATIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Fondul național de dezvoltare economico-socială se utilizează în următoarele scopuri principale :

1. Cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este destinată investițiilor în sfera producției materiale pentru lărgirea, modernizarea fondurilor fixe productive în toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ;

2. Sporirea necesarului de mijloace circulante impus de buna funcționare a capacităților de producție mereu crescînde ;

3. Constituirea de rezerve ;

4. Investiții pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale; învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății etc., precum și pentru construcții de locuințe și edilitar-gospodărești.

Ritmul rapid de creștere economico-socială a țării depinde nu numai de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială dar și de gradul eficienței economice cu care este folosită. Așa cum subliniază documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977, am ajuns la un nivel de dezvoltare în care **mersul nostru înainte depinde mai ales de realizări calitative, de creșterea eficienței activității economice.** Direcțiile principale de utilizare eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială, care se desprind din documentele recente Conferinței Naționale a partidului sînt: reducerea costului și a termenelor de realizare a investițiilor; îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor.

Investitiile și eficiența lor

PRINCIPALA CALE de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile.

Investițiile reprezintă **totalitatea cheltuielilor bănești efectuate pentru crearea de noi capacități de producție, pentru reconstruirea, lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru dezvoltarea fondurilor fixe cu destinație social-culturală.**

Volumul investițiilor a cunoscut în țara noastră o puternică dinamică. Dacă în perioada 1951—1955 volumul investițiilor a reprezentat 61,9 mld. lei, în cincinalul 1971—1975 acesta s-a ridicat la 549,0 mld. lei. Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. prevăd, pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială din cincinalul 1976—1980 un program de investiții de 1 000 miliarde lei, iar în Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980, adoptat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 se arată că prin reducerea costului investițiilor, adoptarea de soluții constructive mai eficiente și extinderea utilizării materialelor de construcții ușoare și ieftine, la obiectivele prevăzute în acest cincinal se poate realiza o economie de investiții de peste 100 miliarde lei.

Prin repartizarea investițiilor pe ramuri și subramuri, pe sfere de activitate, se urmărește crearea unei structuri optime și moderne ale complexului economic național. Pentru realizarea acestui deziderat, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este alocată tocmai acelor ramuri și subramuri care contribuie în cel

mai înalt grad la modernizarea structurii economiei naționale. Astfel, în perioada 1966—1970 din totalul investițiilor 48,9% a fost repartizată industriei, în 1971—1975 — 59,17%, iar în 1976—1980 industriei îi vor reveni 85,05%.

Progresul rapid al societății noastre socialiste depinde nu numai de volumul investițiilor destinate dezvoltării ci și de eficiența cu care sînt folosite aceste fonduri. Importanța creșterii eficienței investițiilor rezultă din aceea că dacă mărimea lor este relativ limitată de nivelul de dezvoltare economică, creșterea eficienței economice a lor este relativ nelimitată. Important ei însă iese și mai mult în evidență dacă o analizăm prin prisma cerințelor etapei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, cînd accentul cade pe latura calitativă a activității economice.

Eficiența economică a investițiilor se concretizează în rezultatele economice utile ce se obțin cu anumite cheltuieli de investiții. Cu cît rezultatele economice utile ce revin pe o unitate de cheltuieli de investiții sînt mai mari și cu cît perioada în care se obțin aceste rezultate este mai scurtă, cu atît eficiența economică a investițiilor este mai ridicată.

Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor îl reprezintă **sporul de venit național la un leu investit**, de unde rezultă că eficiența economică a investițiilor este în raport direct proporțional cu sporul de venit național și invers proporțional cu fondul cheltuit pentru investiții.

Principalele căi de creștere a eficienței investițiilor pot împărțite în două mari grupe.

Una din sarcinile de cea mai mare însemnătate pentru sporirea eficienței economice a investițiilor este **fundamentarea lor științifică, determinarea scopurilor lor, a dimensiunilor, profilului și structurii noilor capacități, alegerea tehnicii și a proceselor tehnologice cele mai avansate, amplasarea judicioasă a lor.** Opțiunile și deciziile în acest sens trebuie să fie științifice fundamentate, potrivit unei metodologii riguroase, bazată pe studiul aprofundat al resurselor și nevoii sociale, al cererii actuale și viitoare pe piața internă și externă.

A doua grupă mare de probleme legate de creșterea eficienței investițiilor se referă la **scurtarea duratei de proiectare și de execuție, reducerea cheltuielilor pentru construcții-montaj, eliminarea finisajelor inutile și a cheltuielilor pentru pavilionar administrative costisitoare, eșalonarea judicioasă a lucrărilor pentru a se asigura darea succesivă, rapidă în exploatare a capacităților de producție, atingerea indicatorilor tehnico-economici proiectați în termenul planificat, realizarea integrală programului de investiții.**

În țara noastră, în ultima perioadă, s-au luat importante măsuri menite să ridice pe un plan superior întreaga activitate de investiții și de autogestiune economico-financiară.

conf. dr. N. NICHIȚĂ

INTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin fondul național de dezvoltare economico-socială ?
2. Care este structura și care sînt sursele principale ale fondului național de dezvoltare economico-socială ?
3. Explicați în ce condiții fondul de amortizare servește ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.
4. Ce se înțelege prin investiții și în ce se concretizează eficiența economică a acestora ?
5. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței investițiilor ?

FIȘE

Simpozioane

● Manifestare devenită tradițională, simpozionul Informatică și conducere, organizat la Cluj-Napoca de Laboratorul județean de informatică al Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, reunește la cea de-a IV-a ediție (10-13 mai a.c.) un important număr de specialiști din întreaga țară, preocupați de aplicarea informaticii în diferite domenii ale activității social-economice. Cele aproape 600 de comunicări sînt grupate pe următoarea structură tematică: sisteme informatice (tehnici de analiză și programare; aplicații în industrie, construcții, transporturi și telecomunicații, agri-

cultură); conducere și organizare (tehnici și metode moderne; proiecte); echipamente de calcul; soft de bază (sisteme de operare; limbaje și compilatoare; programe utilitare); soft aplicativ — structuri de date (pachete de programe; baze de date); modelare și optimizare — aplicații interdisciplinare).

În prima zi a lucrărilor a avut loc masa rotundă „Impactul informatică — structuri organizatorice”, coordonată de Academia „Ștefan Gheorghiu”.

Cele mai valoroase produse informatice proiectate și realizate în țara noastră în ultimul timp sînt prezentate la expoziția EXPRODINF '78, deschisă cu prilejul simpozionului.

Pentru zilele de 15-17 mai sînt programate la Oradea lucrările secțiunii de informatică medi-

cală și prezentarea aplicațiilor informatice în activitatea comercială.

● În zilele de 5 și 6 mai 1978 a avut loc, la Academia de Studii Economice, simpozionul științific pe tema Ridicarea eficienței economice, coordonată fundamentală a economiei românești în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, organizat din inițiativa Catedrei de economie politică, cu sprijinul cercurilor științifice studentești de „Conducere, organizare și planificare a unităților economice”, „Eficiența economică a investițiilor”, „Relații economice internaționale și comerț”. Au fost prezentate o serie de lucrări elaborate de către studenți în cadrul cercurilor, sub îndrumarea cadrelor didactice.

● Sub egida Consiliului județean de control muncitoresc al activității economico-social — Olt, Direcției Centrale de Statistică, Comitetului de Stat de Planificare, Institutului Central de Cercetări Economice, Academiei de Studii Economice București, a avut loc la Slatina la 4 mai a.c., un simpozion pe tema Producția netă, indicator de bază al planului economic. Au prezentat comunicări ing. Nicolae Spinu, secretar al Comitetului județean Olt al P.C.R., Vasile Dumitrescu, director adjunct DCS, Gh. Lazaride, director adjunct CSP, Iulian Ursacheș, șef sector I.C.C.E., prof. dr. L. Tövissi, prorector ASE. Au participat la dezbateri cadre dirijate conducerea organelor de partid de stat și economice județene.

1948 — Naționalizarea principalelor
mijloace de producție — 1978

PRELUDIUL ISTORIC AL NAȚIONALIZĂRII

Moment fundamental al procesului revoluționar

NAȚIONALIZAREA, înfăptuită cu trei decenii în urmă, a prezentat un moment fundamental al procesului revoluționar deschis în august 1944 prin insurecția națională antifascistă, anti-imperialistă. Naționalizarea se înalță pe fondul unor prefaceri social-politice cu profunde semnificații istorice, al căror țel era așezarea României pe trepte superioare de civilizație și progres. Un întâmplător, în primii ani ai revoluției la cele două mari rumuri comuniste, din octombrie 1945 — Conferința Națională din februarie 1948 — Congresul unificării partidelor muncitorești, politica economică a țării a ocupat un loc central, vizând recucerea rapidă a economiei naționale, grav lovită de cataclismul mondial și așezarea ei pe parametri noi, radical diferiți de cei ai lumii capitaliste.

La 11 iunie 1948 revoluția socialistă consemna unul din fundamentalele sale acte, hotărâtor pentru triumful socialismului — NAȚIONALIZAREA. Toate bogățiile solului și subsolului, principalele întreprinderi capitaliste, mari societăți particulare industriale, bancare, miniere, de transporturi și telecomunicații din trecut, din acea istorică zi, în posesia statului muncitorilor țărănilor, a poporului ridicat la rang de putere supremă în înfrângerea și fărâșirea destinelor națiunii.

Cel mai puternic sector al vieții economice a României a devenit, din pîrghie a capitalismului, pîrghia edificării socialismului, a forței clasei noastre muncitoare. „Exproprierea expropriatorilor” — cum glăsuia apelul lui Marx din „Manifestul Partidului Comunist” în 1848 — și-a găsit, în iunie 1948, aplicare în viața societății românești. Naționalizarea a constituit un salt calitativ, cu consecințe uriașe pentru schimbarea relațiilor de producție, pentru lichidarea exploatării omului de către om și realizarea celui mai important pivot material, în jurul căruia aveau să se dezvolte toate componentele economiei socialiste.

Partidul Comunist Român își propunea să ridice țara din zona de subdezvoltare. Partidul comunistilor arăta clar că salarea națiunii, situarea sa în cîmpul lumii civilizate, fără dominație străină și în stare să asigure deplina afirmare a potențialului uman și material al României, spre binele maselor celor mai largi, se afla în socialism, într-o nouă orînduire a vieții economice, sociale, politice, culturale, cu relații interumane lipsite de exploatare, de asuprire. Pentru o asemenea viziune a dezvoltării societății românești, opusă celei capitaliste, care după aproape un secol dusese țara în impas, strategia economică era decisivă.

„Avem tot ce ne trebuie — se preciza în raportul la Congresul al VI-lea al P.C.R. din februarie 1948 — pentru îndeplinirea misiunii istorice pe care și-a luat-o regimul nostru democratic, și țelurile noastre democratice: lichidarea înapoierii noastre economice, transformarea României într-o țară industrial-agrară avîntată și asigurarea unui nivel de trai ridicat maselor muncitoare”.

Erau probleme capitale, de răspundere, pentru generații întregi, probleme ce priveau viitorul și locul în lume al României, fără de rezolvarea cărora, atît în plan politic cît și economic, nu puteau fi înfăptuite nici cucerirea puterii și nici trecerea bogățiilor țării în mîinile poporului. Este știut că România anverioară revoluției populare, se număra între țările slab dezvoltate din Europa, cu un venit național sub 80 de dolari pe locuitor. Sectorul economic predominant era cel agricol, slab dotat tehnologic, cu gospodării fărîmîțate în care viețuiau trei sferturi din populație, menținîndu-se resturi ale relațiilor feudale pînă spre mijlocul secolului al XX-lea. Tabloul vieții economice prezenta industria participînd doar cu o treime la crearea venitului național, fără putința valorificării ample a bogățiilor și a energiei umane. Slaba dotare a industriei, cu o structură impusă în mare măsură de dependența față de capitalul străin, nu-i consera perspective de avînt, adîncind decalajul față de țările dezvoltate. Dacă la aceasta adăugăm dezastrarele războiului și dereglările de proporții pe care le-a provocat marea burghezie, în noaptea revoluției populare, pentru ca prin haos economic să determine criza politică a regimului democrat, se poate înțelege cum

la sfîrșitul anului 1947 nivelul producției industriale era față de 1938, de numai 40% în ramura petrolieră, de circa 45% în industria metalurgică, de aproximativ 70% în industria textilă.

Naționalizarea din 1948 a reprezentat victoria într-o mare bătălie politică ale cărei preludii se află mult în urma zilei de 11 iunie. Sigur, problema naționalizării poate fi dusă în timp, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, cînd gînditorii progresiști vedeau întemeierea unei Români moderne conjugată cu o naționalizare în limitele orînduirii capitaliste. Socialiștii ajungeau la conceptul unei naționalizări care să se înscrie în ideea proprietății societății întregi, cu o „producție socialistă condusă pentru societate și prin societate” (Congresul I al P.S.D.M.R. — 1893). Partidul Comunist Român, încă din 1921 vedea în naționalizare puntea economică pe care urma a se clădi noua societate în toate componentele sale.

Identificarea politicii partidului comunist cu interesele suverane ale politicii pentru independența țării și dezvoltarea sa suverană a ieșit cu putere în evidență în anii primejdiei fasciste cînd Reichul nazist viza totala subordonare a economiei naționale și lichidarea principalelor ramuri industriale românești.

Războiul alături de Germania hitleristă a avut grave consecințe pentru economia țării; actul politic de răsturnare a dictaturii antonesciene, întoarcerea armelor contra Germaniei se va repercuta pozitiv și în viața economică a României.

După victoria din august 1944, redresarea economică și punerea în valoare a economiei naționale se întrepătrundeau cu ascensiunea procesului revoluționar. De aceea fiecare cucerire democratică din perioada 1944—1947 reprezintă un nou suport politic al refacerii economice și apoi al înaintării economiei naționale. Insuși momentul august 1944, prin ruperea țării din cătușele imperialismului german și apoi trecerea guvernării în mîinile unui front larg democratic, anunța un curs nou antiimperialist și de afirmare a independenței noastre naționale. În alți termeni încep să se pună, din august 1944 și mai ales din martie 1945, cînd s-a instaurat guvernul democratic Groza, problemele epilogului dominației capitalismului străin. Îngrădirile vor fi etapizate, cu o perspectivă certă pe care guvernele marilor puteri occidentale au sesizat-o: excluderea monopolurilor din viața economică a României, acele monopoluri care diriguiseră, în bună măsură, domeniile cheie ale economiei naționale, conform intereselor marilor puteri.

Conferința Națională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945, făcînd bilanțul cuceririlor revoluționare deschise de insurecție din august '44 și trasînd direcțiile dezvoltării acestor cuceriri, s-a oprit cu insistență asupra temeliilor economice ale regimului democratic, a analizat minuțios situația și obiectivele industriei grele, cu precădere, planul decenal de electrificare, asigurarea materiilor prime și distribuția lor astfel încît țara să se refacă în timpul cel mai scurt posibil.

Instaurarea regimului democratic popular și consolidarea sa în 1945—1947 au reprezentat condițiile obligatorii ale pregătirii naționalizării, iar cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu masele țărănimii a dat fondul social-politic pe care se putea realiza o naționalizare cu conținut socialist. Deosebit de importantă pînă în iunie 1948 a fost marea școală politică prin care a trecut clasa muncitoare, care evolua în doar cîțiva ani, de la poziția de principală forță combatantă contra regimului burghezo-moșieresc, la cea de principală forță de conducere a regimului democrat-popular. Spiritul unității muncitorești, afirmat cu putere în anii războiului, se va întări necontenit în luptele politice din toamna anului 1944, în reorganizarea mișcării sindicale unice în ianuarie 1945, în marile confruntări politice pentru triumful guvernului de Front Național Democrat și pentru asigurarea succesului guvernului democrat-popular în alegerile din 1946 și al măsurilor și reformelor economice din 1947.

În perspectiva apropiată a socialismului

ÎN TOȚI ACEȘTI ANI poate fi urmărit modul în care cuceririle pe planul consolidării regimului politic erau însoțite de întărirea unității clasei muncitoare și secundate de prefaceri

sociale și economice de importanță vitală pentru trecerea României la noua orînduire vizată de strategia generală a partidului comunist.

Partidul Comunist Român prelungea **politica de alianțe largi, proprie etapei desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, la strategia economică.** Colaborarea politică, în guvernul cu predominanță muncitorească-tărănească, între exponenții socializmului și ai capitalismului răspundea unei anume faze a revoluției populare în care o parte a burgheziei era reprezentată în consiliul de miniștri, ca expresie a locului pe care această clasă îl deținea în viața economică. Această „expresie” se înscriseră într-un raport invers proporțional: principalele **pirghii ale vieții politice** se aflau în mâinile forțelor democrat-populare care vizau perspectiva apropiată a socialismului, iar principalele **pirghii ale vieții economice** se aflau încă în mâinile forțelor capitaliste care, fie vroiau menținerea acestui raport politic-economic, fie erau potrivnice direct și urmăreau recucerirea puterii politice.

Capacitatea tactică deosebită a Partidului Comunist Român de a antrena forțele largi progresiste la consolidarea regimului democratic s-a vădit și în folosirea condițiilor în care erau menținute forțele politice burgheze, monarhice, concomitent cu diminuarea, pas cu pas, a predominării capitaliste în viața economică a țării. Fără a trece la lichidarea mării proprietăți capitaliste, Partidul Comunist Român a pregătit printr-o multitudine de forme atât **trecerea de la desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice la revoluția socialistă**, prin instaurarea puterii depline a maselor muncitoare, cât și luarea în stăpînire de către această putere a întregii bogății a țării prin naționalizarea principalelor mijloace de producție. Mai puțin evident în 1945—1946, mai rapid și mai profund după victoria în alegerile parlamentare din noiembrie 1946, se constată o implantare a unor forme specifice de raporturi între patronat și muncitori, între producție și repartiție, ajungîndu-se în 1947 la măsuri cu conținut economic anticapitalist și incipient socialist, cum a fost cazul oficiilor industriale.

Încă din 1945, după instaurarea guvernului democratic de la 6 martie, prezența miniștrilor burghezi era limitată, în laturile economice, prin concentrarea unor pirghii industriale și financiare în mâinile reprezentanților comuniști și socialiști. Acțiunile capitaliștilor pentru sabotarea economiei naționale, accentuate în 1946 și 1947, vor întîlni baraje numeroase, de la nivelul muncitorilor din întreprinderi, al administrației locale și sindicatelor, pînă la nivel guvernamental. Clasa muncitoare, apoi toți salariații cuprinși în sindicate, își vor lua măsuri de apărare împotriva sabotajului, speculei, dereglărilor producției, regizate, provocate de burghezie. Vor fi organizate economate pentru asigurarea cu alimente a muncitorilor, a salariaților din marile centre urbane; se vor constitui, peste rețeaua comercială stăpînită de capitaliști, forme proprii de aprovizionare cu produse industriale și alimentare. Problema materiilor prime, pusă acut de către conducerea partidului comunist, preocupă direct organizațiile de partid și, prin sindicate și reprezentanți ai muncitorilor, se stabilesc legături de un gen nou între centrele industriale al căror flux materie primă-produș începe treptat să fie altul decît cel obișnuit dirijat de monopolurile, de societățile capitaliste particulare.

Existența forului suprem parlamentar în mâinile forțelor democratice, revoluționare, permitea la finele anului 1946, să se înceapă o acțiune concertată, avînd și contraforul legilor votate, pentru **măsuri economice cu caracter net anticapitalist** și pentru pregătirea naționalizării. Etatizarea Băncii Naționale, în decembrie 1946, votată de Parlament, trecea în bună măsură, frînelor vieții financiare sub bagheta guvernului democrat, remaniat accentuat spre stînga imediat după alegeri. Ministerul Industriei și Comerțului a fost reorganizat prin dobîndirea unei mai largi arii de acțiune în viața economică a țării; prezența în fruntea acestui departament cheie a unui ministru comunist îi conferea mari posibilități pentru noi măsuri anticapitaliste. Crearea oficiilor industriale dezvoltate, în primăvara anului 1947, posibilitățile statului democrat-popular pentru **controlarea și dirijarea producției capitaliste**, pentru aprovizionare și desfacere, cu o politică de prețuri în care marea burghezie nu mai era suverană. La fel comerțul exterior a cunoscut controlul statului, apropiindu-l de interesele regimului democratic.

Controlul muncitoresc asupra producției, manifestat în forme incipiente în 1946, s-a accentuat în 1947, patronatul fiind mereu mai constrîns de masa lucrătorilor să țină seama de interesele acestora. Controlul cetățenesc asupra distribuirii produselor de larg consum avea menirea să diminueze stihia speculei pe care reacțiunea o proliferă, îndeosebi în cazul bunurilor alimentare. Acest sumum de măsuri economice canaliza inițiativa particulară pe direcții care să concorde cu interesul general; nu se reușea în toate cazurile, dar procesul de diriguire a vieții eco-

nomice de către statul democrat popular era ireversibil, se dezvoltă și nu mai putea fi controlat de către burghezie.

Măsurile economice propuse de Partidul Comunist în vara anului 1947 și aplicate imediat, începînd din iunie-august, au **pregăt看at măsurile de tip socialist**, privind conducerea întregii economii naționale, cu elemente de planificare.

Propunerile Partidului Comunist în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării, din iunie 1947, au fost luate în dezbateri de către Consiliul de Miniștri în scopul orientării principalelor forțe și mijloace în direcția îmbunătățirii și tăuții din domeniul industriei, cu precădere. Industriei grele i se acorda rolul decisiv, accentuîndu-se cel al industriei metalurgice și extractive. Se cereau măsuri imediate pentru întărirea ordinii în întreprinderi, pentru o mai rațională folosire a lucrătorilor, pentru extinderea sistemului muncii în acord, astfel încît pînă la finele anului 1947 productivitatea să ajungă la procentul de 60—70% față de nivelul din 1938. S-au constituit în toate fabricile organe permanente pentru controlul producției, a circulației mărfurilor, pentru combaterea haosului întretînut de patroni și stăvilirea sabotajului amplificat în vara și toamna anului 1947.

Reforma monetară a fost una din importante măsurii cerute de partidul comunist spre a se lichida inflația și a permite o mai eficientă controlare a resurselor financiare de către statul democrat-popular. Însușirea propunerilor P.C.R. de către guvern și votarea lor de parlament s-au concretizat în crearea **Comisiei de redresare economică și de stabilizare monetară.**

„Partidul comunist își exprimă convingerea că aceste propuneri vor avea adevizunea tuturor partidelor și organizațiilor componente ale Blocului partidelor democratice, cît și aceea a straturilor celor mai largi ale poporului” — preciza C.C. al P.C.R. în concluzia programului de măsuri înaintat guvernului. „Țării noastre, poporului, îi trebuie asigurat un viitor mai bun și trebuie asigurate condiții prielnice pentru dezvoltarea sa democratică, pentru înflorirea sa, pentru lichidarea înapoierii României și transformarea ei într-una din țările avansate ale lumii din punct de vedere material, cultural, politic”. Era o concluzie plină de optimism, a unui partid care cunoștea capacitățile reale ale țării, energiile creatoare ale poporului român și, în pofida stării de încordare politică și impas economic cu sabotaje, secetă și foamete, își elabora **strategia de mare perspectivă a scoaterii României din subdezvoltare și de făurire a societății socialiste.**

Clasa muncitoare expropriează exproprietarii

PE MĂSURĂ ce se apropia momentul instaurării depline a puterii muncitorilor și excluderii ultimilor reprezentanți ai burgheziei de la conducerea statului, **курс anticapitalist** se accentua în viața economică a țării. În a doua jumătate a anului 1947 controlul de stat și controlul muncitoresc au ajuns la **elaborarea programelor de producție obligatorii.** Întreprinderile industriale de stat și particulare trebuiau să-și elaboreze planuri de producție pe șase luni, îndeplinirea lor fiind controlată de Ministerul Industriei și Comerțului. Muncitorii, prin sindicate, înfruntînd încercările patronilor de a eluda programul, asigurau îndeplinirea sarcinilor planului de producție. Rezultatele s-au văzut repede; fără a fi spectaculoase, ele dovedeau capacitatea statului și a muncitorimii de a scoate economia țării din stare în care burghezia căuta să o mențină, capacitatea refacerii rapide a unor ramuri industriale și **readucerea întregului potențial industrial în circuitul vieții economice a țării.**

Sectorul de stat din industria României a avut un rol important în toată strategia slăbirii forței capitalismului în viața economică a țării. Acest sector reprezenta spre sfîrșitul anului 1947 circa 20% din industria siderurgică și 30% din industria metalurgică; dintre întreprinderile de transporturi circa 90 la sută aparțineau statului. Sectorul de stat a constituit un teren vast pe care s-au experimentat forme ale planificării și activității în întreprinderi a cadrelor muncitorești.

Reprezentanții muncitorilor, puternic susținuți de sindicate prin mijlocirea controlului muncitoresc, au acționat permanent, la nivelul fiecărei întreprinderi, în scopul șubrezirii temelțiilor exploatării capitaliste. Apărarea intereselor lucrătorilor din fabrică, o nouă seară de salarizare impusă de stat și nu de patroni, alinierea salariilor la nivelul scumpetei, aprovizionarea alimentară prin întreprinderi și alte acțiuni au fost cuprinse, începînd din aprilie 1947, în contractele colective obligatorii. Cereul creat de statul democrat-popular, de masa muncitorimii se strîngea tot mai mult în jurul claselor exploatoare, îngrădînd tot mai pronunțat posibilitățile de dominare a vieții economice de către burghezie. Clasa muncitoare era pregătită la începutul anului 1948 să treacă la luarea în stăpînire a industriei și pe parcurs să se perfecționeze în conducerea acestui fundamental și decisiv sector al economiei naționale. Un milion

În jumătate de muncitori erau cuprinși în sindicate, cu 22 de niuni și 5 600 comitete de întreprinderi, toate constituind forțe aliate la școala luptei politice de clasă și confruntate cu aspră calitate a economiei grav lovită de război și pe care reușiseră a pînă în primăvara anului 1948 să o redreseze în cea mai mare parte, înfruntînd rezistența capitaliștilor și inerentele dificultăți pe care le încumba o nouă așezare social-politică.

Clasa muncitoare, care cucerise puterea politică și înfăptuise leplina unitate politică, la Congresul partidului unic din februarie 1948, s-a dovedit pe deplin matură pentru a lua în stăpînire avuția națională a țării spre a o gospodări, a o orîndui, a o dezvolta într-o concepție radical nouă și cu destinație fundamentală alta — în favoarea maselor largi populare care treceau la construirea socialismului. Clasei muncitoare îi aparține cu precădere marele merit al pregătirii — în anii revoluției populare — și al înfăptuirii naționalizării din iunie 1948. Înfruntînd mari privațiuni, luptînd pentru înfrîngerea capitaliștilor în fabrici și a reacțiunii în bătălii politice, reclădind sute de uzine, unele ridicîndu-le din ruine, suportînd nu o dată în acei ani grei de secetă, foametea cumplită, clasa muncitoare a dat dovadă de o înaltă conștiință revoluționară și capacitate de sacrificiu. Această clasă a înțeles cel mai bine că începea o etapă decisivă pentru soarta patriei. Nimeni în acei ani, ca și ulterior, nu s-a dăruit cu mai multă abnegație decît clasa muncitoare și nu a înțeles cu atîta maturitate sacrificiile ce se cereau întregului popor pentru a realiza actul capital al așezării economiei țării pe verticala unei rapide înaintări, capabilă să scoată România din subdezvoltare, să asigure un nivel de viață materială și spirituală mereu în creștere, într-o patrie stăpînă pe destinele sale.

Consecvent în concepția sa partidul comunist s-o dovedit exponentul cel mai înaintat al intereselor fundamentale ale națiunii, stegar al propășirii sale spre socialism, punînd capăt, pentru totdeauna, stăpînirii avuțiilor țării și a economiei sale de către clasele exploataatoare.

Valoarea capitală a naționalizării, înfăptuită sub directa conducere a Partidului Comunist Român, a fost dată de **începutul așezării bazelor economiei socialiste** pentru înfăptuirea marelui

salt economic, social, științific și cultural la care aspira poporul nostru. Naționalizarea pune în ecuații radical noi temeliile democratismului, prin ridicarea clasei muncitoare la rangul de stăpînă a avuției naționale, ceea ce conferea puterii muncitorești-tărănești contraforturi din cele mai puternice. Prin împlinirea acestui mare act istoric a început să fie aplicată pentru prima oară în economia României planificarea socialistă, diriguirea cu țel precis, de către puterea clasei muncitoare, a bogățiilor materiale și a eforturilor productive ale celor ce muncesc.

În istoria construcției socialismului se înscriu la loc de cinstite marile succese obținute în industrializarea țării, în construirea bazelor economiei socialiste, croind în decurs de un deceniu și jumătate temeliile victoriei depline a noii orînduiri în România.

Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sintetizînd drumul parcurs de economia țării și îndeosebi de industrie, din anii revoluției populare pînă la mijlocul deceniului opt, arăta la Congresul al XI-lea: „**Ca urmare a aplicării neabătute a politicii de industrializare socialistă — baza întregii economii, a progresului general al țării și a asigurării unei reale independențe naționale — producția industrială a crescut în această perioadă de circa 30 de ori**”.

În al optulea deceniu Partidul Comunist Român va trece la înfăptuirea vastei opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu un impetuos avînt constructiv socialist, ale cărui valori calitative noi sînt proprii intrării României într-o nouă fază de evoluție rapidă care să o treacă în viitorul apropiat în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

De la naționalizarea de acum trei decenii — cînd o țară ce-și propunea ca obiectiv imediat să ajungă la nivelul anului 1938 și lua cunoștință de apelul Partidului revoluționar al clasei muncitoare pentru trecerea mijloacelor de producție în mîinile statului celor ce muncesc, pînă la Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, poporul nostru a scris și scrie o mare carte de istorie. **Este istoria demnității și suveranității națiunii noastre socialiste**, a afirmării sale în lume la treapta pe care a ridicat-o partidul comunist conducător.

dr. docent Titu GEORGESCU

9 MAI

(Urmare din pag. 1)

economică pe care o moșteneam, de la ruinele și haosul economic lăsate de război și de uneltirile reacțiunii, la România socialistă de azi, care își propune că pînă în anul 1985 să se ridice în rîndul statelor cu o dezvoltare medie, treaptă în ascensiunea sa spre un nivel înalt al dezvoltării economice. Decenii în care întregul popor român, toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, s-au convins că nimic nu este mai scump partidului comunist decît progresul și prosperitatea națiunii, apărarea independenței și suveranității patriei socialiste, așezarea ei pe locul ce i se cuvine în rîndul națiunilor avansate ale lumii.

ÎNDEPLININDU-ȘI magistral rolul de forță politică conducătoare a întregii opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Partidul Comunist Român se afirmă și prin întreaga sa politică internațională ca un exponent consecvent al idealului de libertate, pace și progres al poporului nostru și al tuturor popoarelor. Partidul și statul nostru, care militează activ pentru înlăturarea din viața internațională a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a practicilor anacronice de forță și dictat, de inegalitate și inechitate între state, de încălcare a libertății și suveranității, pentru instaurarea unor relații internaționale noi, bazate pe principiile respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state, avantajului reciproc, nerăcurgerii la forță și la amenințarea cu forța, și-au cîștigat, prin aceasta, stima și prețuirea tuturor forțelor progresiste și democratice, a popoarelor de pe toate meridianele globului.

Aniversarea victoriei asupra fascismului readuce în memoria omenirii ororile războiului. Și este cu atît mai necesar acest lucru cu cît situația internațională se caracterizează și în prezent printr-o serie de fenomene îngrijorătoare, care au generat și trecutele războaie mondiale și care, în condițiile unei curse a înarmării fără precedent, mențin pericolul unor războaie, inclusiv a unui nou război mondial. Tocmai de aceea, partidul și statul nostru au avertizat în repetate rînduri asupra acestei primejdii, asupra situației complexe care s-a creat în lume, și desfășoară o activitate intensă, pe multiplele planuri, pentru instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru înfăptuirea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru realizarea securității în Europa, continentul cel mai înarmat și locul unde au izbucnit cele două războaie mondiale.

Învățămintele istoriei, ale victoriei asupra fascismului au arătat că dacă popoarele lumii se ridică hotărît la luptă, strîns unite, nu există forțe care să poată împiedica triumful cauzei libertății și al independenței. Prin prisma acestor învățăminte devin mai actuale ca oricînd sporirea vigilenței popoarelor, realizarea celei mai largi unități a forțelor progresiste, antiimperialiste, democratice, pe plan intern și internațional, pentru înlăturarea gravelor pericole ce amenință omenirea, pentru soluționarea problemelor de care depind salvagardarea și întărirea păcii, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Ziua Independenței și Ziua Victoriei au prilejuit poporului român o nouă manifestare a unității sale de nezdruccinat în jurul partidului comunist, a hotărîrii sale de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului, cu convingerea profundă, întărită de realitățile noastre contemporane, că aceasta este calea spre prosperitate, calea apărării și întăririi continue a independenței și suveranității patriei sale socialiste.

PLEDIND CU ARDOARE pentru constituirea statului național român, unitar și independent, gânditorii progresiști au militat în același timp pentru respectarea libertății și independenței tuturor națiunilor, pentru colaborarea între ele în vederea înlăturării idealurilor lor de pace. Ei au salutat viu lupta tuturor popoarelor pentru unitate și independență națională. Surprinzând în chip vizionar că progresul omenirii nu se mai poate împăca cu asigurarea unor popoare de către altele, N. Bălcescu, de exemplu, sublinia: „Ziua izbîndirii, ziua dreptății se apropie, în care se vor ridica popoarele ca să măture rămășița tiranilor de pe fața pămîntului”, „cînd staturile întemeiate pe conștientă, pe călcarea drepturilor națiilor se vor zdrobi, națiile se vor reintregi în libertatea lor”. Dînd expresie unor cerințe obiective și condamînd cu vehemență aspirarea națională, transilvăneanul Josef Marlin scria: „Interesul pe care îl am pentru propria mea națiune îmi trezește interesul pentru dezvoltarea națională specifică a fiecărui popor. Văd națiunile din întreaga monarhie austriacă, din întreaga Europă aspirînd spre o dezvoltare liberă specifică lor. Acest secol trebuie să dărîme acele state care sînt impestrițate cu sila din popoarele eterogene... Fiecare popor vrea să se conducă liber și după specificul său”¹⁾ Artemiu Publiu Alexi, arătînd că poporul român „are o legitimă aspirațiune la individualitatea și independența naționalității sale”, sublinia că toate popoarele sînt „destul de coapte pentru a exista de sine... a se constitui în staturi independente după principiul naționalității”, „principiu care, continuă el, a devenit „marea operă a secolului al nouprezecelea” și „oricine se scoală în numele lui învinge”²⁾. Iată în gândirea progresistă formulată cu claritate ideea potrivit căreia **aspirația spre unitate și independență a poporului român, ca și a tuturor popoarelor asuprite, constituie o cerință legitimă a istoriei.**

Această idee se sprijină în mod deosebit pe înțelegerea faptului că națiunea este un element istoric firesc și constitutiv al omenirii, iar respectarea drepturilor tuturor națiunilor o condiție pentru dezvoltarea

Unitatea și independența națională în gîndirea social-economică românească (II)

area fiecăreia și a comunității umane în ansamblu. Astfel, criticînd pe adversarii națiunii, Ion C. Brătianu scria, în 1853: „fiecare națiune este de ajuns sieși și poate prin inșeși ale sale puteri și printr-o asociațiune liberă cu celelalte națiuni înainta cu un pas statornic”, „că „națiunea nu poate produce, nu poate da omenirii tot ce este în puterea ei, decît cînd se dezvoltă în inșeși elementele și condițiunile sale naturale”³⁾. Este de menționat că în gîndirea progresistă este formulată cu claritate ideea potrivit căreia libertatea unui popor depinde de respectarea libertății celorlalte. Astfel, V. Mălinescu sublinia, în 1850, că „pînă cînd un popor va geme încă sub jug, nici unul nu va putea fi deplin liber”.

Dar țelul scump al unității și independenței naționale nu putea fi realizat fără o **luptă susținută**. Dînd expresie acestei realități, N. Bălcescu scria: „In zadar veți ingenunchia și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor, ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata, dar, a o lua voi, fiindcă împărații, domnii și boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele”. Ceea ce, concluziona el, „voievozii noștri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul înarmat și întărit de un principiu o va putea”. Este exprimată cu claritate concepția, confirmată de întreaga desfășurare ulterioară a evenimentelor, potrivit căreia alcătuirea statului românesc național, unitar și independent, nu poate fi decît opera voinței și faptei poporului, rodul luptei susținute, al eforturilor și sacrificiilor lui.

Desigur, gînditorii progresiști n-au subestimat rolul împrejurărilor internaționale al factorului extern, ci, dimpotrivă, au ținut atenția asupra **importanței** acestuia. Dar ei au subliniat că determinante constituirea statelor unitare și independente rămîn voința și lupta popoarelor lor. Cu promovată, deci, cu consecvență o concepție confirmată de întreaga istorie constituirii statelor independente și care păstrează actualitatea pînă în zilele noastre.

Recunoașterea și respectarea unității și independenței tuturor națiunilor constituie după părerea gînditorilor înaintați, o condiție esențială pentru colaborarea în ele în vederea înlăturării aspirațiilor de pace. Pentru că gînditorii înaintați promovată cu tărie idealul păcii între popoare, nobilă aspirație ce și-a săpat solid lăcaș în firescul de a fi al românului dintotdeauna. G. Barițiu, de exemplu, sublinia: „Pacea între popoare și pace universală este un ideal în adevăr tîrziu a căruia realizare au dorit și o vor dori deodată toți oamenii de bine”. De aceea ei au condamnat cu vehemență atentatele la adresa păcii și securității popoarelor. În același timp, ei au susținut lupta popoarelor pentru neatîrnare, inclusiv lupta armată, ca și necesitatea întăririi capacității de apărare a statelor, îndeosebi celor mici care erau amenințate în existență lor de către statele mari cu tendințe agresive. Astfel, referindu-se la dreptul fiecărei națiuni de a-și dobîndi libertatea tinerii din redacția ziarului „Junimea” subliniau în 1851 că „o nație poate întrebuița toate mijloacele energice spre a-și scutura jugul”, că principiul însureției „este cel dintîi drept al unei națiuni împilate”. La rîndul său D. Bolintineanu sublinia că „o națiune are totdeauna dreptul de a respinge prin putere orice agresiune nedreaptă de afară”. G. Barițiu, constatînd că idealul păcii nu a fost realizat și că popoarele, îndeosebi cele mici sînt amenințate în existență lor și dezvoltate și țină în activitate toate puterile atît fizice, cît și spirituale, pentru ca to

FIȘE

Ioan L. Ciolan
STRATEGII ÎN INVESTIȚII

● *Lucrarea Strategii în investiții, de dr. Ioan L. Ciolan, apărută în Editura Academiei*

Republicii Socialiste România (București, 1978, 325 p), prezintă, în contextul sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională a partidului, strategiile aferente procesului de reproducție socialiste lărgite. Creșterea economică, arată autorul, implică prioritățile acordate factorilor cantitativi, utilizării raționale a resurselor destinate dezvoltării, corelării procesului de dimensionare a capacităților de producție cu cerințele social-economice, astfel ca, prin crearea condițiilor de folosire deplină a potențialului existent, să se realizeze obiective de investiții cu o eficiență economică ridicată. Dar interdependența crescîndă dintre economiile naționale, accelerată de mutațiile social-politice intervenite în viața popoarelor, de uzura morală rapidă a mijloacelor de producție, reclamă o

strategie novatoare în investiții, care să stimuleze creativitatea tehnico-științifică, orientarea fermă spre cerințele pieței, rezultate superioare în relațiile de colaborare și cooperare economică internațională, pentru accelerarea laturilor calitative și sporirea eficienței economice a activității. Lucrarea este concepută ca un studiu macroeconomic al procesului de reproducție socialiste lărgite, menit să contribuie la sporirea eficienței investițiilor și la perfecționarea mecanismului economic financiar.

Cheltuielile de muncă și tehnica nouă

● *În prezent, spune N. Mirosnikov în articolul Graniți vnedrenii noiei tehniki pri soțiofizme, apărut în EKONOMICES-*

KIE NAUKI, nr. 4/1978, se poate considera unanimă respingerea opiniei că în socialism nu ar exista limite ale aplicării tehnicii noi – opinie care a frînat progresul tehnic. N. M. nu suscrie însă nici la punctul de vedere ce și-a găsit expresia unele manuale că, spre deosebire de capitalism, unde marile noi se introduc numai datorită valoarea lor este mai mică de muncă plătită pe care ele economisesc, în socialism ca diția ar fi ca valoarea lor să fie mai mică decît întreaga muncă înlocuită. Ar rezulta, spune N. M., că, în timp ce în capitalism se pune accentul pe reducerea costurilor, în socialism s-ar urmări reducerea valoarea produsului, deci și a plusprodusului. O soluție fundamentată problematicei limitelor introducerii tehnicii noi în socialism cei

una să fie în poziție favorabilă de a apăra cu energie, pe care inamicul s-o a minte".

În gândirea înaintată întâlnim idei despre **egalitate** prin care s-ar putea asigura păzirea păcii între popoare și securitatea fiecărui popor. Astfel, J. Bolyai arăta este necesar „să se constituie ca lege **popoarelor...** aceea că dacă vreun popor... strică pacea, îndrăznind să pășească asupra... agresiv... **întreaga** omenire sau o țară este suficientă a acesteia să-i fie imediat război". Este de menționat că în gândirea românească din secolul trecut a fost formulată și ideea necesității unei organizații internaționale care să vegheze la respectarea principiilor egalității și fraternității între toate statele, indiferent de mărimea și puterea lor. Este trebuincioasă, în opinia lui I. Ghica în 1892, „o autoritate comunitară, având misiunea și puterea de a apăra și să se respecte cu scrupuloasă atenție principiile dreptății deopotrivă cu toate statele mici și mari, slabe și puternice”¹⁾.

Este caracteristic pentru gândirea social-economică și politică înaintată din secolul trecut faptul că **idealul unității și independenței naționale este asociat cu cel al realizării dreptății sociale**. Generația pașoptistă a postulat astfel cu claritate unitatea laturii sociale și naționale a mișcării de eliberare. N. Bălcescu sublinia că „libertatea dinlăuntru... este peste puțină a vinde fără libertatea din afară”; căci, continuă el „...numai atunci cind războiul... mintui nația de apăsarea străinilor și va reîntrăi în libertatea și unitatea sa, unirea poporului, **constituanta**, va putea să realizeze în pace toate reformele politice și sociale de care el are nevoie și să constituie domnia democrației, domnia poporului prin popor”.

În propunerea prezentată, în 1857, de către anii pontasi de la Divanul ad-hoc, unirea era legată de desființarea iobăcilor și împroprietărirea țăranilor. „Săteanul — cereau ei — să fie pus în rîndul omenilor”; noi, arătau ei, în numele țăranilor, cerem „căderea boierescului... să fim mai ai țării și să avem și noi o țară”²⁾. În același sens, Domnitorul Cuza sublinia

că toate stăruințele sale vor fi îndreptate spre dezvoltarea noilor instituții, spre „adevărată și temeinică punere în lucrare a reformelor, ce sînt menite de a introduce în societatea noastră marele principii ale staturilor moderne”. În plus, el menționa că consolidarea Unirii cere tuturor românilor o „comună conlucrare pentru dezvoltarea morală și materială a României”. În același timp muncitorimea a susținut cu tărie, din inimă unirea tuturor românilor și a salutată cu satisfacție dobîndirea independenței de stat, legîndu-le nemijlocit de crearea condițiilor pentru realizarea aspirațiilor sociale ale maselor populare, pentru trecerea la o nouă societate, a dreptății, egalității și libertății.

Gînditorii progresiști au pus în lumină faptul că pentru consolidarea unității naționale și a independenței politice este imperios necesară asigurarea independenței economice prin dezvoltarea puternică a economiei naționale, a industriei în primul rînd. „În ziua de astăzi, arăta D. P. Marțian, care este a solidarității internaționale, existența unui popor sterp în industrie este precarie”. Cu alt prilej, el arăta că în absența unei dezvoltări puternice a economiei naționale „de vom scăpa de dependența politică, ni se gătește alta — economică”. În P. S. Aurelian sublinia, în 1881, că „lipsa unei industrii naționale este în timpul de față o cauză de slăbiciune economică pentru țară, iar în viitor o amenințare pentru interesele sale cele mai vitale”. Fundamentul trainic al independenței politice a țării, este, după părerea lui, independența economică: „atîta timp, scria el, cit țara nu va poseda pe lingă agricultura și o industrie națională nu se va putea apăra împotriva pericolului cuceririi economice”. Al. D. Xenopol, pe baza unei analize atente a economiei țării noastre, arăta că slaba dezvoltare economică pune în pericol însăși existența noastră ca popor de sine stătător. „Baza existenței popoarelor în timpurile mai noi, scria el, este puterea lor. Puterea este rezultatul bogăției. Bogăția nu se poate spori într-un popor decît rafinîndu-se munca acestuia. De aici necesitatea

neapărată a unei dezvoltări industriale”³⁾. Iată cum **intemeierea și dezvoltarea unei industrii naționale puternice constituia pentru gînditorii progresiști chezașa asigurării independenței naționale pe plan politic, prin cea pe plan economic, a păstrării și afirmării ființei naționale a poporului român**.

Prin scrierile și activitatea lor politică gînditorii progresiști au contribuit la pregătirea și desfășurarea marilor mișcări sociale și naționale care au avut loc în secolul trecut și care au permis afirmarea tot mai viguroasă a poporului nostru ca națiune de sine stătătoare, ca făuritor, ca de altfel în decursul întregii sale istorii, al propriului său destin.

Înestimabil tezaur de idei, de înțelepciune pentru realizarea faptei economice, politice și sociale sînt toate aceste tradiții înaintate ale gîndirii românești, ale gîndirii unui popor greu încercat în istoria dezvoltării sale de forță și lăcomia altora, de împrejurări de multe ori dintre cele mai vitrege. Ele exprimă chibzuință, cum-pătare, bun simț, stimă față de alții și față de sine însuși, ele exprimă filonul prețios al unor aspirații umane dintre cele mai nobile și vitale pentru progres și, tocmai din acest motiv, sînt concentrate în mod superior în politica internă și externă a României socialiste, o politică științifică, înțeleaptă ce se bucură de cele mai alese aprecieri, de stimă și respect, pe toate meridianele globului.

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

¹⁾ J. Marlin, Către tatăl său, Antologia gîndirii românești, p. 446.

²⁾ A.P. Alexi, Rezelul oriental, ilustrat (scrisă în colaborare cu M. Pop), în Antologia gîndirii românești, partea II-a, p. 701.

³⁾ I.C. Brălianu, Naționalitatea, în: P. Cornea, M. Zamfir, Gîndirea românească în epoca pașoptistă, vol. I, p. 438.

⁴⁾ I. Ghica, Schițe politice, în Antologia gîndirii românești, p. 442.

⁵⁾ Citat din Gîndirea social-politică despre unire (1859), p. 173 și 174.

⁶⁾ A. D. Xenopol, Opere economice, Ed. Academiei, 1967, p. 190.

o autor, rezolvarea în prealabil a măsurării cheltuielilor de producție, funcție ce o realizează în capitalism prețul de producție. În socialism ar exista o formă specifică a măsurării cheltuielilor de muncă, deosebirea de cea valorică, determinarea fundamentarea căreia ar fi una din sarcinile principale ale economiei.

Bertrand de Jouvenel spre știința economică și importanța ei față de tură

● Într-un interviu acordat lui Drouin în LE MONDE (V.a.c.), Bertrand de Jouvenel vorbește despre insuficiența măsurilor luate în țările occidentale pentru salvagardarea naturii: „ne putem permite să distrugem... ca barbarii, care vor distruge ceea ce distrug”. După

autor, la această conduită contribuie și știința economică, deoarece întreaga viziune a acesteia este în termeni monetari. Banul ar fi principii mediator al raporturilor dintre oameni. În mod mai general, știința economică ar avea un caracter cu totul abstract, ceea ce face ca ea să atragă spiritele cele mai ingenioase în ce privește modul de a raționa, dar care nu se disting prea mult prin ceea ce constituie trăsătura specifică a științelor pozitive, anume observarea concretului. După B. de J., teoria creșterii, dominantă în prezent, operează cu multe simplificări, ea interesîndu-se mai mult de „cit” și mai puțin de „ce” să se producă. După autor, ar trebui să se dezvolte de urgență orientări noi, începînd cu efortul de investiții. Gigantismul ar fi o eroa-

re. Ar trebui sprijinită tendința spre miniaturizare, puțin costisitoare în metale și energie. Aceasta costă doar ingeniozitate și iscusință — calități ce ar trebui dezvoltate la tineret. Activitățile respective ar avea în esență un caracter calitativ și ar fi totodată nedestructive, nepoluante.

Previzuni reconfortante

● După cum relatează Bryce Nelson în INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE (14 aprilie a.c.), într-un raport al Consiliului Președintelui S.U.A. asupra calității mediului, dat publicității zilele acestea, se consideră că S.U.A. ar putea să-și asigure la orizontul anului 2000, peste 25 la sută din consumul său energetic pe bază de energie solară și alte resurse regenerabile. În opoziție

FIȘE

cu unele previziuni ale Ministerului Energiei, Consiliul ar estima că S.U.A. va putea obține prin anul 2020 cu mult peste jumătate din energia necesară din surse solare. Această posibilitate ca S.U.A. să devină o „societate solară” este descrisă ca fiind probabil „noutatea energetică cea mai senzațională din generația noastră”. Deși predicțiile Consiliului depășesc cu mult alte estimări, ele sînt mai prețioase decît cele ale unor institute care militează activ pentru utilizarea energiei solare, cum ar fi Worldwatch Institute, conform previziunilor căreia sursele regenerabile ar putea asigura în anul 2000 circa 40 la sută din necesarul de energie al S.U.A.

Mecanismul general, obiectiv al acțiunii și utilizării legilor economice în socialism*)

CONDIȚIILE ȘI VERIGILE FUNDAMENTALE ALE MECANISMULUI ACȚIUNII LEGILOR ECONOMICE

SPRE DEOSEBIRE de contradicțiile din natură, contradicțiile din economie exprimă interesele, năzuințe ale unor clase și grupuri sociale. ale membrilor societății și, prin urmare, se depășesc, se înving, se soluționează de către oameni. Natura intereselor social-economice și raportul dintre acestea sînt cele care determină ațit esența contradicțiilor cît și legitatea dezvoltării și modul de dominare practică a lor.

Socialismul reprezintă o orînduire social-economică întemeiată pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, care exclude exploatarea omului de către om și, prin urmare, clasele și grupurile sociale antagoniste, toți membrii societății au interese fundamentale comune care își găsesc expresia în alianța muncitorească-fărănească, în corelarea strînsă dintre oamenii muncii intelectuale și cei ai muncii fizice, ca și în unitatea membrilor societății în jurul partidului comunist. Aceasta face ca, prin esența lor, contradicțiile economice în socialism să aibă un caracter neantagonist. Dacă contradicțiile antagoniste exprimă opoziția radicală între tendințele fundamentale ale contrariilor, ducînd obiectiv și inevitabil la conflict, contradicția neantagonistă proprie socialismului apare și se desfășoară în condițiile concordanței tendințelor fundamentale ale laturilor contrare, ale unității de interese vitale, de bază ale grupurilor sociale, ale membrilor societății. Caracterizînd societatea socialistă ca sistem, această concordanță, care nu este absolută ci relativă, joacă un rol deosebit în mișcarea înaintea a economiei socialiste. Linia logică a dezvoltării contradicțiilor neantagoniste este învingerea lor treptată prin efortul conjugat al membrilor societății. Învingerea contradicțiilor înseamnă dezvoltare. „Dezvoltarea... — scrie Marx — nu înăltură aceste contradicții, dar creează forma în care ele se pot mișca. Aceasta este, în general, metoda prin care se rezolvă contradicțiile reale“.)

Asigurarea concordanței termenilor contradicției nu se face automat, ci prin luptă și, în virtutea mișcării, ea se reproduce pe trepte și niveluri noi. Faptul că, prin natura lor, contradicțiile în socialism au un caracter neantagonist, nu înseamnă însă că, datorită unor cauze de natură subiectivă nu este posibil ca una sau alta dintre contradicții, ori mai multe îngemănate să capete intensitate sau, cînd soluționarea a întîrziat în mod grav, să ducă chiar la frămîntări sau convulsii sociale. „Trebuie să ținem seama — scrie tovarășul Nicolae Ceaușescu — de faptul că unele contradicții care apar în procesul dezvoltării sociale în orînduirea socialistă, dacă nu sînt rezolvate la timp, pot căpăta un caracter antagonist, pot determina frămîntări și convulsii în cadrul societății“.)

Așadar, cunoașterea contradicțiilor ca și a legilor economice, constituie o condiție necesară și esențială, dar nu suficientă pentru a supune forțele sociale dominației din partea societății. Pentru acest lucru mai este nevoie de ceea ce Engels numea „acțiunea socială“. Această acțiune se organizează de către statul socialist pe baza politicii economice elaborate de către partid, care exprimă interesele fundamentale ale societății și se concretizează în planurile de dezvoltare social-economică adoptate în acest context.

Intrucît contradicțiile sînt proprii tuturor fenomenelor și proceselor, ele privesc toate laturile, fenomenele și procesele economiei socialiste, forțele de producție, relațiile de producție, raporturile dintre acestea, legile economice și mecanismul lor de funcționare, influența suprastructurii asupra dezvoltării economiei, echilibrul și optimul social-economic etc. Cu alte cuvinte, străbînd procesul de desfășurare al fiecărui domeniu al economiei, al fiecărei relații, contradicțiile se găsesc în întregul sistem economic, se întrepătrund și se influențează reciproc. De aceea, ele trebuie înțelese ca un sistem. De altfel, însuși sistemul de legi economice obiective, ca și fiecare lege în parte, nu poate fi înțeles în profunzime dacă nu este examinat în strînsă legătură cu sistemul de contradicții sau, ca în cazul unei legi, cu contradicția care își croiește prin ea drum spre dezlegare. Aceasta înseamnă că cercetarea științifică trebuie să descopere și să analizeze contradicțiile în mișcarea lor în însuși mecanismul obiectiv de acțiune și, respectiv, de folosire al legilor economice.

Folosirea corectă a sistemului legilor economice ale socialismului presupune însă nu numai considerarea lui în legătură

cu contradicțiile obiectiv existente în economie și societate ci și înțelegerea aprofundată a **locului central al legii economice fundamentale, de mișcare în cadrul acestui sistem.** De altfel, categoria de lege economică fundamentală a socialismului este o categorie care aparține, prin însăși natura ei, sistemului de legi ale acestei economii și presupune o abordare sistemică. Dacă se ține seama de faptul că legea economică fundamentală a socialismului constă în dezvoltarea planică a producției întemeiate pe proprietate socială și pe cea mai eficientă tehnică, în vederea asigurării bunăstării materiale și a dezvoltării multilaterale a tuturor membrilor societății, atunci apare limpede că această lege de termină direcția de bază a mișcării economice și, în același timp, indică criteriul general absolut al eficienței producției sociale. Ea presupune acționarea, pe direcțiile arătate de ea, legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale, a legii economiei de timp, a legilor repartiției, a întregului sistem de legi existent. Tot de aici însă reiese cu toată claritate, că legea economică fundamentală a socialismului presupune unitatea dintre maximizarea satisfacerii nevoilor și minimizarea cheltuielilor pentru fiecare unitate de produs. Fără ea optimul economico-social nici nu ar putea fi conceput.

Legile economice în general și, odată cu ele, și **legile economice ale socialismului constituie o unitate de determinări calitative și cantitative.** Aceasta înseamnă că pentru cunoașterea și folosirea lor trebuie studiată ațit latura calitativă cît și cea cantitativă. Și nu trebuie uitat că, în mare măsură, această unitate este legată de relația efort-rezultat, bineînțeles în forma determinată de relațiile de producție. Cuantificarea legilor economice apare, astfel, ca țînînd de procesul cunoașterii aprofundate a legilor obiective și de sporirea posibilităților folosirii fructuoase a lor în interesul societății. Din acest punct de vedere, faptul că în legea fundamentală își găsește expresia scopu — și mijlocul de realizare a scopului producției socialiste, permite ca ea să fie exprimată sub forma raportului dintre fondul de consum total (K) în calitate de scop și produsul social anual de bază (P_{so}) în calitate de mijloc. Deci :

$$\frac{K}{P_{so}}$$

Pentru o urmărire mai precisă a evoluției modului de satisfacere a vîlului trebuințelor, este de preferat înlocuirea lui K, cu fondul de consum total pe locuitor (k) înmulțit cu numărul populației (N). Deci :

$$\frac{k \cdot N}{P_{so}}$$

Descompunînd pe P_{so} în componentele sale valorice obținem

$$\frac{k \cdot N}{F_0 + R_0 + P_0}$$

Avem, în felul acesta, exprimată și măsura eficienței absolute a producției sociale în socialism, căreia trebuie să-i fie subordonate toate celelalte criterii de eficiență, indiferent de nivelul economic și domeniul la care se referă.

Nu-i lipsită de semnificații utile nici prezentarea problemelor legate de legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum sub forma unei funcții $f(P, m, n, r, t, i, p, p', \Delta)$ în care **P** = produsul social, **m** = cheltuieli industriale **n** = protecția mediului natural, **t** = progresul tehnic, **i** = întrepătrunderea dintre producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum, **p** = prețurile mijloacelor de producție, **p'** = prețurile bunurilor de consum, Δ = alți factori. Cu alte cuvinte, se observă cum creșterea cu precădere a producției de mijloace de producție este o funcție de timp ai cărei factori principali sînt **P, m, n, r, t, i, p, p', \Delta**

Cunoașterea caracterului obiectiv, al conținutului calitativ și cantitativ, a caracterului de tendință dominantă și a celui de sistem al legilor economice constituie condiții absolut necesare

*) K. Marx și Fr. Engels. Opere, vol. 23. București, Ed. politică, 1966, p. 118.

*) Nicolae Ceaușescu. Romania pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Ed. politică, 1969, p. 273.

*) Continuare a studiului publicat în numărul precedent.

ure dar insuficiente pentru utilizarea lor cu eficacitate. În acest scop este încă necesară cunoașterea condițiilor concrete care acționează legile economice și a mecanismului lor obișnuit de acțiune.

PRINCIPALELE CONDIȚII concrete ce trebuie avute în vedere pentru înțelegerea și utilizarea eficace a legilor economice în socialism ar putea fi formulate pe scurt — fără însă a se epuiza în felul următor :

a. etapa de dezvoltare a societății socialiste și caracterul concret al dezvoltării forțelor de producție, relațiilor de producție și interacțiunii dintre ele și suprastructura politică, ideologică și juridică, contradicțiile ce caracterizează fiecare etapă. În România, în etapa actuală, aceasta înseamnă că totul trebuie văzut prin realitățile operei de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate ;

b. condițiile interne și internaționale, concret istorice în care are loc dezvoltarea economică a fiecărei țări socialiste. Aci este vorba de necesitatea considerării nivelului de dezvoltare al fiecărei țări în perioada dată, de resursele naturale pe care dispune și disponibilitatea lor, de înzestrarea tehnică a unităților economice, de evoluția populației și calificarea lucrătorilor, de organizarea concretă a economiei, de nivelul diviziunii și cooperării muncii, de diviziunea internațională a muncii și gradul de participare la ea, de eficiența utilizării resurselor umane, materiale și financiare etc. Evident, tot în această categorie de condiții concrete trebuie cuprinse raporturile de forță internaționale, necesitățile de apărare ale fiecărei țări ș.a.m.d.

c. ansamblul de condiții ce privesc rolul conducător al clasei muncitoare și al partidului comunist, calitatea conducerii economice de către statul socialist, gradul de dezvoltare a inițiativii economice creatoare a celor ce muncesc și de participare efectivă a lor la rezolvarea problemelor, măsura cunoașterii legilor obiective, a contradicțiilor reale ș.a.m.d.

A nu ține seama de toate aceste categorii de împrejurări ar însemna să te privezi de posibilitatea înțelegerii formelor concrete de desfășurare a legilor economice. Nici o lege economică nu trebuie înțeleasă doar ca o serie de exigențe generale în abstract, ci în realizarea ei practică, în concretizarea ei conform condițiilor efective de existență, condiții care, în mod obișnuit, diferă în proporții variabile, de la o țară la alta. Acest lucru este cu atât mai important cu cât, în ultimă instanță, mecanismul de acțiune al legilor economice fiind expresia trecerii de la legea-exigență la legea-realitate, el nu poate fi folosit corect decât ținând seama cu rigurozitate de cele trei categorii principale de condiții la care ne-am referit. În plus, nu trebuie uitat că, în dependență de desfășurarea condițiilor amintite ca și de progresele economiei socialiste și de trecerea ei la un tip preponderent intensiv de creștere economică, sistemul legilor economice are și el o dinamică a lui. Această dinamică și găsește expresia, înainte de toate în :

a. intensitatea și manifestarea tot mai deplină a legii economice fundamentale în contextul înaintării pe drumul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și al trecerii spre comunism. În fond, legea economică fundamentală a socialismului se impune ca o forță crescândă în calitate de regulator al economiei naționale ;

b. noile exigențe ale legii dezvoltării planice, proporționale la economia națională în contextul celorlalte legi economice și, în primul rând, al celei fundamentale, cu privire la amploarea și viteza schimbărilor structurale ca elemente componente ale proporționalității planice și, în cadrul lor, în primul rând, a schimbărilor în ritmul de dezvoltare a sectoarelor I și II ;

c. noi exigențe ale reducerii consumului de muncă vie și materializată pe unitatea de efect economic util, ca urmare a desfășurării revoluției științifice și tehnice în condițiile dezvoltării multilaterale a socialismului și a sporirii rolului eficienței ca principală sursă de creștere a economiei naționale ;

d. noi exigențe ale legii economiei de timp pe linia factorilor de timp ca potențe economice tot mai puternice ;

e. noi exigențe în ceea ce privește dimensiunile și eficiența acumulării socialiste etc

ODATĂ CU CREȘTEREA ROLULUI conducerii economice, pe măsura dezvoltării societății socialiste, crește și importanța cunoașterii și utilizării corecte a mecanismului obiectiv de acțiune al legilor economice. În forma lui generală, care exprimă trecerea concretă din legea-exigență în legea-acțiune reală, **meccanismul acțiunii legilor economice ale socialismului** cuprinde patru verigi fundamentale :

a. **Sistemul nevoilor de consum.** Impulsul fundamental al activității economice a oamenilor fiind nevoia de consum — care face din producția materială însăși, temelia existenței societății — sistemul nevoilor de consum — avem în vedere atât consumul de bunuri cît și pe cel de servicii — reprezintă punctul de plecare al acțiunii sistemului legilor economice începînd

cu cea fundamentală și prima componentă de bază a mecanismului obiectiv general al acțiunii acestor legi. De altfel, Marx scria : „Nevoia socială, adică valoarea de întrebuințare considerată pe scară socială, apare aici determinantă pentru cantitățile din timpul total de muncă al societății care revin diferitelor sfere speciale ale producției“⁹⁾.

Determinat în specificul său de relațiile socialiste, sistemul nevoilor de consum este format, în esență, din :

a). nevoile de consum productiv, pentru înfăptuirea planificată a reproducției lărgite. Aceasta presupune un volum și o structură a produsului social care să permită creșterea susținută și sincronizată a scării și diversității producției sociale în vederea asigurării optime a ridicării sistematice a nivelului de trai material al tuturor membrilor societății. Drept urmare, nevoile de consum productiv impun, de la început, utilizarea cu eficiență maximă a resurselor materiale și umane de care dispune societatea ;

b). totalitatea necesităților de consum neproductiv de bunuri și servicii, atât personal cît și social.

Nevoile personale de consum pot fi văzute în mare, la două niveluri : a) necesitățile de consum efective sau reale (uneori numite și ideale), potrivit condițiilor din etapa istorică respectivă ; b) necesitățile de consum însoțite de capacitate de cumpărare, deci care, în mod practic, pot fi acoperite de purtătorii lor. Legătura dintre cele două categorii de nevoi de consum personal se manifestă în mișcarea continuă a volumului și structurii necesităților însoțite de capacitate de cumpărare spre acelea ale necesităților efective sau reale (respectiv, ideale).

Fiecare dintre modalitățile generale de existență a necesității de consum trebuie înțeleasă nu static ci dinamic și aceasta atât în ceea ce privește latura cantitativă, cît și cea calitativă fără a omite factorul timp. De aceea, și raportul dintre ele trebuie considerat dinamic.

Problema ca necesitățile de consum însoțite de capacitate de cumpărare să se apropie și chiar să coincidă, pe cît posibil, cu cele efective, reale, în etapa dată, este fundamentală și conține, implicit, o primă contradicție care se cere sistematic învinsă în procesul dezvoltării.

Caracterul și nivelul dezvoltării forțelor de producție, în unitate cu cele ale relațiilor economice socialiste, determină caracterul, volumul, structura și direcțiile dezvoltării necesităților economice de consum ale societății atât pentru consumul productiv, cît și pentru cel neproductiv, personal și social. Evident, resursele unei națiuni constînd din munca proprie vie și materializată și avuțiile naturale afecente teritoriului de care dispune și pe care le poate valorifica, reglarea proporțiilor sale economice depind de raportul dintre nevoia socială și resursele economiei naționale. Aceasta presupune determinarea prealabilă și precisă, calitativ și cantitativ, a nevoii sociale, a resurselor, a condițiilor necesare pentru menținerea proporționalității dinamice, a timpului optim pentru satisfacerea diferitelor nevoi și controlul social asupra alocării resurselor. Dacă planul economic nu se întemeiază pe cunoașterea nevoilor societății, pe studierea cererii pieței interne și externe, pe acțiunea factorilor economici, el riscă să ajungă în dezacord cu realitatea și să scape de sub control însemnate procese economice.

Principala contradicție internă a sistemului nevoilor de consum este aceea dintre nevoile de consum neproductiv (personal, social) și nevoile consumului productiv. Este adevărat că unitatea dintre aceste două forme de nevoi este indisolubilă : fără consum neproductiv (personal și social), consumul productiv ar fi lipsit de sens și, în ultimă instanță, nu ar mai putea avea loc ; în același timp, consumul neproductiv ar fi de nerealizat fără existența corespunzătoare a consumului productiv. Unitatea dintre nevoia de consum productiv și cea de consum neproductiv este însă contradictorie. În nevoia totală de consum însoțită de capacitate de cumpărare, fiecare formă de consum nu numai că o presupune ca existență pe calalaltă, dar o și determină dimensional. Soluția, nu poate fi, deci, decît de natură politico-economică, respectiv de opțiune pe baze științifice în lumina scopului producției socialiste.

Obiectiv, o contradicție există și în cadrul nevoii de consum neproductiv și anume între partea privind nevoile de întreținere a aparatului de stat și nevoile de consum personal. Depășirea ei nu poate consta decît în ieftinirea la minimum admis de eficiență a aparatului de stat.

Contradicții există însă și în sinul diferitelor categorii de nevoi de consum, ca și în sinul fiecărei categorii. În mod obiectiv, există grade diferite de stringență și acuitate a nevoilor de consum, există nevoi imediate și nevoi într-o perspectivă mai apropiată ori mai îndepărtată, iar în unele cazuri o nevoie implică și satisfacerea altora sau înlăturarea unora etc. În mod firesc, deci, planificarea la toate nivelele trebuie să țină seama de nevoia socială în natura, structura, volumul și dinamica ei.

⁹⁾ K. Marx. Capitalul, vol. III, partea a II-a, București E.S.P.L.P., 1955, p. 608.

dar să și asigure o ierarhizare optimă a satisfacerii nevoilor în concordanță cu felul fundamental al societății socialiste. În fond, măsura în care, în condițiile unor resurse determinate de etapă, se reușește satisfacerea nevoii de consum a populației, ca și caracterul sistematic progresist al acestei satisfaceri, reprezintă criteriul general al eficienței activității economice.

Sistemul nevoilor de consum, obiectiv existent în societate, inclusiv relațiile economice în contextul cărora se desfășoară, își găsește expresia în sistemul de interese economice caracteristic socialismului, care constituie astfel cea de a doua verigă fundamentală a mecanismului general de acțiune al legilor economice.

b. **Sistemul de interese economice.** Pe temelia necesității satisfacerii nevoilor materiale apar interesele economice. Acestea nu sînt un fenomen de suprafață ci de profunzime, condiționat economic, social și istoric. Nu-i de mirare, de aceea, că încă Engels scria: „relațiile economice ale unei societăți date se prezintă, în primul rînd, ca interese“¹⁰⁾ Dobîndirea de către oameni a conștiinței intereselor lor economice face din ele un motiv și un impuls în vederea acționării în așa fel încît să ajungă la realizarea lor.

Ținînd seama de sistemul nevoilor de consum productiv și neproductiv, de diviziunea socială a muncii, de întreaga organizare socială a producției, în socialism pot fi deosebite trei mari categorii de interese:

- a) interesele generale ale societății ca ansamblu;
- b) interesele de grup, în care intră interesele economice colective (de unitate economică și de subdiviziune a ei sau de uniuni ale unităților economice etc.), ca și interesele economice de clasă;
- c) interesele personale, individuale ale cetățeanului.

Existența proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, lichidarea exploatării omului de către om fac ca locul divergențelor și opunerilor continue de interese, al contradicțiilor antagonice din acest domeniu, caracteristice orînduirilor bazate pe proprietatea privată, să-l ia în socialism unitatea principalelor interese economice ale tuturor membrilor societății, comunitatea aspirațiilor lor fundamentale. Ca și sistemul nevoilor de consum sau organizarea socială a producției, categoriile de interese constituie o unitate dialectică. Atît ele, cît și mecanismul lor pot fi înțelese corect numai dacă sînt considerate în unitatea și interdependența lor, implicit în caracterul contradictoriu al unității. În legătură cu aceasta, trebuie ținut seama că, avînd specificul ei, totuși, fiecare categorie de interese economice se întrepătrunde, într-o anumită măsură, cu celelalte, fără a mai vorbi de faptul că nici o categorie de interese nu poate exista și nu se poate realiza fără celelalte.

Faptul că, în virtutea caracterului de proprietari ai mijloacelor de producție și de beneficiari ai producției pe care îl au producătorii în socialism, contradicțiile între diferitele categorii de interese nu sînt antagonice, constituie temelia obiectivă a posibilității armonizării intereselor economice în socialism. Nu-i mai puțin adevărat însă că această armonizare nu se realizează automat, ci cere o activitate conștientă. Succesul acestei activități stă tocmai în considerarea tuturor grupurilor de interese în interdependența lor, fără supra sau subevaluarea nici unuia din ele. Erorile în această privință pot compromite opera de realizare a sistemului de interese și de mobilizare a lui în serviciul satisfacerii optime a nevoilor de consum.

Punerea în acțiune a sistemului de interese în vederea satisfacerii sistemului nevoilor de consum (productiv și neproductiv) necesită obiectiv un sistem corespunzător de stimulente economice (materiale) care să impulsioneze pe purtătorii intereselor economice. Aceste stimulente constituie cea de a treia verigă fundamentală a mecanismului general de acțiune a legilor economice.

c) **Sistemul stimulentei economice.** În concordanță cu sistemul intereselor ce se cer a fi puse în acțiune, sistemul stimulentei materiale cuprinde: stimulentele care exprimă cointeresarea generală, cele ale cointeresării de colectiv (grup) și cele ale cointeresării materiale personale. Ca și marile categorii de interese economice, cele trei categorii fundamentale de stimulente materiale se află într-o indisolubilă unitate și interacțiune și trebuie mînuite corelat, armonios. Aceasta înseamnă că, la fel ca în cazul intereselor și tocmai din această cauză, omiterea, subevaluarea sau supraevaluarea unei categorii de stimulente materiale nu poate decît să provoace prejudicii economiei. În același timp, este de cea mai mare însemnătate faptul că sistemul stimulentei economice este acela care oferă cheia rezolvării caracterului contradictoriu al intereselor și armonizării lor.

Nu poate fi însă omis nici faptul că, dacă în condițiile actuale, omul este interesat în activitatea socială utilă în primul rînd din punct de vedere material, pe măsura dezvoltării so-

cietății socialiste, cointeresarea poate să aibă și are într-o măsură crescîndă, și alte cauze cum sînt: necesitatea vitală de muncă, dobîndirea conștiinței sarcinilor sociale în numele celorlaltora omul se simte moralmente îndatorat să acționeze etc. În acest plan, stimulentele este de ordin moral. Drept consecință, abordarea stimulentei trebuie înțeleasă sub dublul aspect material și moral. În același timp, practica scoate în evidență faptul că mobilizarea diferitelor categorii de interese pentru cîștigarea lor să acționeze în direcția dorită de societate presupune ca stimulentele materiale să aibă o mărime capabilă să sensibilizeze interesele corespunzătoare.

d) **Sistemul formelor socialiste de conducere a procesului economic.** Înfăptuirea planică a celor trei verigi esențiale a mintite ale mecanismului general al acțiunii legilor economice generează însă necesitatea obiectivă a unor forme și metode de conducere economică întrucît numai prin ele se pot impune necesitățile de consum, interesele și stimulentele. În felul acesta, mecanismul general al acțiunii legilor economice se completează cu încă o verigă esențială: sistemul formelor socialiste de conducere a procesului economic, bineînțeles nu din latura subiectivă a lucrurilor, ci din cea obiectivă, care constă în necesitatea absolută a realizării funcțiilor ce decurg din desfășurarea totalității muncii sociale și anume necesitatea, independentă de conștiința oamenilor, de organizare, dirijare, reglare, planificare, conducere, decizii etc.

Privite ca relații economice obiective generate de totalitatea muncii sociale, formele și metodele de conducere și de organizare a economiei socialiste sînt determinate, în ultima instanță, de stadiul dezvoltării forțelor de producție și de proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, de gradul de concentrare a producției, de condițiile concrete ale desfășurării procesului reproducției, de particularitățile social-economice și istorice ale fiecărei țări, iar formele și metodele concrete ale conducerii și organizării economiei, adoptate de politica economică, trebuie să țină seama tocmai de exigențele obiective din acest domeniu. În plus, este necesar să se țină seama de dinamismul cerut obiectiv mecanismului de funcționare a economiei, ca și de necesitatea asigurării corelației dintre stabilitate și mobilitate pe baza criteriului eficienței.

Așa cum arată experiența istorică, înțelegerea calitativă și cantitativă a legilor economice obiective, cunoașterea condițiilor concrete în care acționează sistemul lor și a mecanismului general de acțiune al acestora pornind de la caracterul legii și trecînd succesiv, în determinarea corespunzătoare, la sistemul nevoilor de consum, sistemul de interese economice, sistemul de cointeresare materială și sistemul de forme și metode obiective necesare conducerii procesului economic, constituie temelia utilizării cu succes a legilor economice.

Nu trebuie uitat însă că efectele pozitive ale acțiunii legilor economice obiective nu apar automat și că, în general, eficiența realizării legilor depinde de felul în care acționează oamenii. Concordanța acțiunii oamenilor cu exigențele pe care le exprimă legile economice sau abaterea acțiunii lor de la exigențele acestora sînt condiționate nu numai de cunoașterea temeinică a legilor, dar și de stăpînirea metodelor de generalizare științifică și a procedurilor practice de folosire a ei, de gradul asigurării corespunzătoare cu resurse umane, financiare, materiale și tehnice, de felul în care se aplică stimularea materială ca și de măsura în care există unitate de acțiune și muncă în economie. În măsura în care cresc, toți acești factori contribuie la întărirea tendințelor pozitive, a efectelor folositoare. Din contră, acele acțiuni ale oamenilor care nu țin seama de legile economice fie din cauza că oamenii nu le cunosc, fie pentru că au o imagine incompletă sau eronată asupra lor, ca și asigurarea nesatisfăcătoare cu resurse umane, financiare, materiale și tehnice, lipsa sau insuficiența stimulentei economice ca și exacerbarea unor categorii de interese în dauna altora, lipsa de unitate în acțiune și muncă, spiritul îngust, departamental, dau naștere unor tendințe și fenomene negative.

O influență decisivă asupra raportului dintre tendințele pozitive și cele negative în utilizarea unei anumite legi obiective, o exercită felul în care sînt folosite celelalte legi economice ale socialismului. În acest sens, cea mai puternică influență o exercită modul cum este folosit **grupul principalelor legi ale formației**: legea economică fundamentală, legea economiei de timp (inclusiv cea a creșterii productivității muncii), legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, legea valorii, legea repartiției după muncă, legile reproducției lărgite începînd cu cea a acumulării socialiste și legea concordanței relațiilor de producție cu caracterul și nivelul forțelor de producție. Fără a însemna cumva minimalizarea importanței celorlalte legi, atenția deosebită pe care o reclamă grupul principal, derivă din faptul că luarea sa în considerare creează condiții propice esențiale pentru obținerea de efecte pozitive de pe urma acțiunii tuturor celorlalte legi.

prof. dr. docent N. N. CONSTANTINESCU

¹⁰⁾ K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 18, București, Ed. politică, 1964, p. 278-279.

DEPLASĂRI ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ DIN ȚĂRILE CAPITALISTE

TĂRILE OCCIDENTALE DEZVOLTATE, care trec prin una din cele mai grave crize economice ale sistemului capitalist, sînt confruntate, între altele, cu numeroase dificultăți în domeniul folosirii forței de muncă. Problemele nivelului general al ocupării forței de muncă în condiții de criză respectiv de redresare șovăitoare și incertă din criză, se împletesc cu cele ale structurilor în continuă schimbare ale populației ocupate. Modificările structurale, la rîndul lor, puternic influențate de tendințele generale ale revoluției tehnico-științifice contemporane, poartă amprenta netă a sistemului social-economic dat, inclusiv a instabilității sale conjuncturale.

Ținînd seama de actualitatea și importanța acestor probleme, nu numai pentru economia diferitelor țări, dar și pentru relațiile economice internaționale, diferite organisme din sistemul O.N.U. le dezbate pentru a încerca să deslușească mai bine tendințele prezente, cit și pe cele de viitor în acest domeniu. Seminarul organizat de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa în septembrie 1977, la Saint Maximin-la-Sainte-Baume (Franța) avînd ca temă „Ocuparea forței de muncă, distribuirea veniturilor și consumul: obiective pe termen lung și schimbări în structură”, s-a înscris în această direcție de preocupări. La seminar au participat delegații de oameni de știință și specialiști din 23 de țări, inclusiv din țara noastră, precum și reprezentanții unor foruri ca Organizația Internațională a Muncii și Comunitatea Economică Europeană.

Sub efectul

inovației tehnice

ASA CUM S-A CONSTATAT în cadrul manifestării menționate și cum de altfel au relevat numeroase studii de specialitate întreprinse de-a lungul anilor, principala modificare intervenită în cursul ultimelor decenii în structura pe ramuri a ocupării forței de muncă în țările occidentale a constat în scăderea ponderii populației ocupate în agricultură și creșterea numărului celor ocupați în celelalte sectoare principale ale economiei. Această evoluție generală, în perioada 1950—1970, este ilustrată de datele din tabelul nr. 1 referitoare la un grup reprezentativ de țări capitaliste.

În sfera activităților agricole și conexe (silvicultură, pescuit ș.a.), ponderea forței de muncă ocupate în anul inițial variază, așa cum se poate vedea în tabel, între aproape 60 la sută în cazul unei țări ca Grecia și circa 5 la sută în cazul unei țări cu îndelungată dezvoltare capitalistă cum este Anglia. Dar în toate cazurile are loc scăderea acestei ponderi; ceea ce diferă este îndeosebi ritmul eliberării de forță de muncă din agricultură și nivelul la care

se situează în anul final ponderea acesteia în totalul celor ocupați în economia națională.

Aceleași tendințe caracteristice se pot observa în sfera serviciilor. Ponderile inițiale variază sensibil, între mai puțin de un sfert din forța de muncă totală în Grecia și Spania și peste jumătate în Statele Unite, dar creșterea între 1950 și 1970 este generală, deși în proporții diferite. O analiză causală a acestor tendințe care se desprind nemijlocit din lectura cifrelor ar necesita firește o descifrare a activităților deosebit de diverse din sectorul serviciilor, ceea ce depășește obiectivele articolului de față.

Tendința de creștere a ponderii celor ocupați, caracteristică pentru sfera industriei (ansamblul activităților de extracție, prelucrare, construcții, plus ramura electricitate-gaze-apă) comportă totuși câteva excepții. Fac notă aparte țări capitaliste „vechi” ca Anglia și Belgia, dar și altele mai tinere, ca S.U.A. și Canada, despre care se poate presupune că tocmai în virtutea acestei caracteristici s-au dezvoltat pe o bază tehnică mai modernă, de mai mare randament. Ponderile atinse de forța de muncă din acest sector se caracterizează totodată, ca și în celelalte două sectoare, printr-o mare diversitate care poate fi privită ca rezultatul a factorilor istorici, economici, tehnici, sociali etc. ce au acționat și acționează asupra structurilor respective în diferitele țări.

S-a amintit mai sus rolul pe care îl

are vechimea dezvoltării economice a unor țări, sub aspectul reducerii mai timpurii a ponderii forței de muncă ocupate în sfera agricolă și al ridicării considerabile a ponderii celor ce lucrează în ramurile industriale. Dacă acest factor precedea evoluțiile din perioada ilustrată în tabelul nr. 1, în cadrul ei se înscrie desigur în primul rînd ritmul de introducere a realizărilor revoluției tehnico-științifice contemporane, cu efectele sale directe asupra creșterii productivității muncii și implicit asupra deplasărilor intersectoriale ale forței de muncă. Un factor derivat din ritmul inovației tehnice, dar condiționat nu numai de aceasta, este ritmul însuși al creșterii economice. Intervine, de asemenea, ca un factor care poate accelera sau întîrzi modificările în structura forței de muncă, nivelul calitativ al acesteia, adaptabilitatea ei în diversele situații generate de progresul tehnic și în fața cerințelor sale extrem de variate. Aici, ca și în legătură cu factorii amintiți mai înainte, se întinde un cîmp pentru analize mai aprofundate care necesită însă, evident, elemente documentare suplimentare pentru a putea furniza răspunsurile ce se așteaptă de la ele.

Pe fondul

crizei economice

TENDINȚELE PE TERMEN LUNG observate în structura pe ramuri a forței de muncă din țările capitaliste nu s-au oprit în pragul actualului deceniu. Efectele revoluției tehnico-științifice continuă să se manifeste și după anul 1970 în direcția generală a reducerii ponderii celor ocupați în agricultură și a deplasării de efective spre activitățile industriale și terțiare. Apar însă și o serie de elemente noi. Datele din tabelul nr. 2, referitoare la cea mai recentă perioadă decenală pentru care există cuantificări publicate, permit semnalarea unora dintre ele. Aceste date, provenite din altă sursă decât cea folosită mai sus pentru ilustrarea tendințelor pe termen lung, indică ponderi îndeobște ceva mai ridicate în agricultură, dar faptul nu alterează sensul dinamicii semnalate anterior.

Ca și în perioada 1950—1970, cei zece ani încheiați în 1976 sînt martorii declinului continuu al ponderii forței de muncă din agricultura țărilor capitaliste. Pentru un număr crescînd de țări, această pondere se apropie de, sau scade sub, pragul de 10 la sută din totalul forței de muncă. Totodată, însă, un fenomen care caracterizează din ce în ce mai mult structura forței de muncă într-un număr de țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, constă în faptul că ponderea celor ocupați în ramurile industriei prelucrătoare s-a plafonat și apoi a început să scadă.

Cifrele din tabelul nr 2 indică în pe-

Tabel nr. 1

Evoluții în structura forței de muncă din unele țări capitaliste pe principalele ramuri și activități, 1950—1970, în % din forța de muncă ocupată

Țara	Anul	Sectoarele		
		Agricul-tură	Indus-trie	Activități
Anglia	1950	5,4	49,2	45,4
	1970	2,8	45,0	52,2
Austria	1950	34,3	36,1	29,7
	1970	14,8	43,0	42,2
Belgia	1950	11,8	50,6	37,6
	1970	4,8	44,8	50,4
Canada	1950	20,4	36,3	43,3
	1970	8,2	52,1	59,7
Danemarca	1950	25,7	33,6	40,8
	1970	11,1	36,9	52,0
Elveția	1950	16,8	46,4	36,7
	1970	7,8	48,5	43,7
Franța	1950	31,0	34,5	34,5
	1970	13,7	39,6	46,4
R.F.G.	1950	23,0	43,0	34,0
	1970	7,5	48,1	44,5
Grecia	1950	58,9	17,4	23,8
	1970	46,0	24,0	30,0
Italia	1950	43,9	31,0	25,1
	1970	18,8	43,8	37,4
Norvegia	1950	26,4	36,7	36,9
	1970	11,9	37,4	50,7
Olanda	1950	17,7	36,2	46,1
	1970	8,1	43,8	48,1
Spania	1950	50,1	25,2	24,7
	1970	26,0	37,5	36,5
S.U.A.	1950	12,2	36,6	51,2
	1970	3,7	34,4	61,9
Suedia	1950	20,8	40,9	38,3
	1970	8,3	40,4	51,3

Sursa: International Labour Office, 1950—2000 Labour Force, vol. IV, Geneva 1977

Din cauza rotunjirilor, totalurile pe economie unor țări pot să se abată în plus sau în minus de la 100%.

rioadă 1966—1976 o scădere relativă a forței de muncă ocupate în industrie pentru 12 din cele 16 țări incluse. Aceasta este o modificare sensibilă față de tendința constatată în perioada 1950—1970, când ponderea era ascendentă în 11 țări dintr-un total de 15. În general, ponderi ale forței de muncă de circa 50 la sută, ca cele atinse în industria Elveției în câțiva ani din prima jumătate a deceniului trecut, apar ca un maximum de la care începe plafonarea și o mișcare descendentă.

La afirmarea acestei din urmă tendințe în industrie a contribuit și faptul că în ultimii ani investițiile de capital au fost puternic frinate în condițiile crizei economice prin care trec țările capitaliste. Astfel, în comparație cu a doua jumătate a anului 1973, nivelul investițiilor în a doua jumătate a anului 1976 a fost cu 11 la sută mai scăzut în R.F.G., Anglia, Franța și Italia și cu 9 la sută mai scăzut în S.U.A. Pornind de la asemenea date revista americană „Business Week” sublinia că „amestecul de creștere lentă și inflație ridicată, care frânează investițiile de capital, pare sortit să se mențină. Guvernele nu par capabile să găsească dozajul necesar de politică monetară și fiscală, care să-i pună capăt”. Această apreciere stă în picioare și astăzi. Iată de ce se menține în actualitate preconizarea de către unii economiști occidentali a necesității de a se reveni cât mai rapid posibil la o rată corespunzătoare a investițiilor în țările respective, ca un obiectiv prioritar al politicii lor economice și sociale.

Nu este posibil să se aprecieze în prezent, în ce proporție tendințele noi din industrie relevante mai înainte se

Tabel nr. 2

Evoluții în structura forței de muncă din unele țări capitaliste pe marile ramuri și activități, 1966—1976, în % din forța de muncă civilă ocupată.

Țara	Anii	Sectoarele		
		Agricol-tură	Industria	Alte activități
Anglia	1966	3,7	46,4	50,0
	1976	2,7	40,0	57,3
Austria	1966	20,5	41,3	38,2
	1976	12,4	40,1	47,5
Belgia	1966	5,9	46,4	47,7
	1976	3,4	39,0	57,6
Canada	1966	9,0	34,1	56,9
	1976	5,9	29,7	64,4
Danemarca	1966	14,2	37,2	48,6
	1976	9,3	31,4	59,3
Elveția	1966	9,7	49,9	40,4
	1976	8,2	43,9	47,9
Franța	1966	17,2	40,1	42,7
	1976	10,8	38,1	51,1
R.F.G.	1966	10,6	48,9	40,5
	1976	7,1	45,1	47,8
Grecia	1966	46,8	21,7	31,5
	1976	34,3	29,0	36,7
Italia	1966	24,9	40,8	34,3
	1976	15,5	43,5	41,0
Japonia	1966	22,2	32,7	45,1
	1976	12,2	35,8	52,0
Norvegia	1966	16,7	36,8	46,5
	1976	9,4	33,1	57,5
Olanda	1966	8,5	40,4	51,1
	1976	6,5	33,7	59,8
Spania	1966	32,7	36,3	30,9
	1976	21,5	37,1	41,4
S.U.A.	1966	5,5	34,3	60,2
	1976	3,8	28,7	67,5
Suedia	1966	10,0	41,7	48,3
	1976	6,2	35,4	58,4

Sursa: OCDE, anuarele de statistică a forței de muncă (colecția) și studiile anuale pe țări

Tabel nr. 3
Evoluții în structura forței de muncă din unele țări capitaliste pe câteva ramuri și activități, în % din populația activă

Țara	Anii	Activități agricole și conexe	Activități industriale		Activități „terțiare”			
			Total	prelucrări	comerț, restauranțe, hoteluri	comuni- cații, bănci, asigura- ri	servicii le ș.a.	
Austria	1971	13,8	41,8	31,3	8,5	15,8	10,1	16,5
	1975	12,5	40,9	30,4	3,6	16,0	11,4	18,4
Belgia	1970	4,5	42,3	32,0	8,0	16,6	10,9	20,6
	1975	3,4	37,4	28,3	7,4	17,4	12,2	24,5
Canada	1971	6,6	27,1 ^a	19,4	6,1	14,4	11,7 ^b	30,4
	1976	5,5	27,7	18,8	6,3	16,1	11,8	32,0
Danemarca	1970	10,6	35,7	25,9	9,1	14,9	11,7	24,2
	1975	9,3	31,9	23,1	8,1	14,4	12,6	30,0
Franța	1968	15,1	37,1	25,8	9,3	14,6	9,8	20,1
	1975	10,8	36,7	26,5	8,6	15,7	10,9	22,3
R.F.G.	1970	7,5	48,0	37,9	8,1	15,2	10,0	18,9
	1975	6,4	44,8	34,8	7,7	14,0	10,8	21,9
Italia	1971	16,4	42,2	31,2 ^c	10,2	12,7	6,4	17,4
	1976	15,1	41,1	30,6	8,8	13,2	5,5 ^d	21,3
Japonia	1970	19,1	34,0	25,6	7,5	19,9	10,2	15,4
	1975	12,5	35,1	25,2	9,0	21,1	9,4	20,8
Norvegia	1970	11,6	37,3	26,8	8,8	15,7	14,9	20,3
	1975	9,9	33,4	24,9 ^e	8,5	15,1	13,2	26,0
Spania	1970	24,8	37,5	25,5	10,2	12,8	7,9	15,7
	1975	22,3	36,5	25,2	9,9	16,0	7,1	18,1
Suedia	1970	8,1	40,2	29,1	9,7	14,4	12,2	24,8
	1975	6,4	36,4	28,0	7,1	14,4	12,0	30,8

a) Fără ramura electricitate-gaze-apă; b) Inclusiv ramura electricitate-gaze-apă; c) Inclusiv industria extractivă; d) Fără activitățile bancare, de asigurări și conexe; e) Inclusiv industria extractivă și ramura electricitate-gaze-apă.

Sursa: International Labour Office, Year Book of Labour Statistics, 1976, Geneva.

datorează acestor factori conjuncturali și în ce proporție ele trebuie considerate ca fenomen de durată. Nu permit lucrul acesta nici datele din tabelul nr. 3 care descifrează parțial procesele din sectorul industrial, detaliindu-le pe baza unor date de recensământ.

În ansamblu pentru sfera serviciilor, însă, cifrele din tabelele nr. 2 și nr. 3 ilustrează continuarea tendinței de lungă durată de creștere a ponderii celor ocupați, așa cum au relevat-o de la început datele pe anii 1950—1970. Deplasările în acest sens se constată în țări cu niveluri de dezvoltare foarte diferite și cu comportamente variate în perioada recentă de dificultăți economice, fără să se întrevadă pînă în prezent vreo plafonare pe ansamblul sectorului. Dar pentru deslușirea unor fenomene de adîncime, respectiv pentru desprinderea unor evoluții de perspectivă probabile, este nevoie evident de elemente pe care datele nu le oferă.

În perspectiva

șomajului persistent

ÎNCEPÎND CU ANUL 1974 țările capitaliste cunosc criza economică cea mai gravă după anii '30, șomajul reprezentînd, în nu puține cazuri, 5—10 la sută din totalul forței de muncă. După estimările existente, nivelul general al șomajului va continua să rămîină ridicat și la începutul anilor '80, chiar dacă producția s-ar redresa sensibil. Iar pe acest fond se întrevede în continuare o situație deosebit de grea pentru perspectivele de angajare, mai ales ale tinerilor, femeilor etc.

Sub aspect structural, problemele pe care le dezbate în prezent specialiștii occidentali în legătură cu șomajul persistent sînt cele ale capacității de absorbție a forței de muncă — a celei ac-

tualmente disponibile și a celei previzibile în lumina evoluțiilor demografice — de către ramurile și sectoarele mari de activitate economică. În ceea ce privește industria, este considerată preocupantă posibilitatea apariției unor fenomene de „saturație” în ramuri de genul construcției de automobile, apreciată ca avînd o mare densitate a forței de muncă. Se evaluează de pildă că la fiecare zece lucrători ocupați în producția de autovehicule și de piese de schimb pentru ele, este nevoie de 15 lucrători care să furnizeze materialele necesare (oțel, cauciuc, sticlă, textile, cupru ș.a.). Or, mulți experți consideră puțin probabil ca această ramură să mai poată furniza locuri de muncă în același ritm ca în deceniile recente. Aprecieri similare se fac în legătură cu ramura construcțiilor, ale cărei dificultăți actuale nu sînt scotite doar conjuncturale, ci ca determinate într-o serie de țări de saturarea unor nevoi de infrastructură, de modificări în structura prefurilor etc. Perspectivele de creștere a numărului locurilor de muncă în activitățile terțiare sînt considerate însă și ele ca fiind tot mai fragile, în special în subramuri cum sînt comerțul, băncile, asigurările și altele, despre care se crede că sînt aproape de limita posibilităților de absorbție.

Este lesne de înțeles, în lumina unor astfel de elemente, că evoluțiile structurii pe ramuri a ocupării forței de muncă în țările occidentale, atît cele pe termen lung, cît și — mai ales — cele din ultimii ani, sînt studiate cu deosebită atenție de către specialiștii și de responsabilii politicii economice în căutare de soluții. Există însă un consens că depășirea fenomenelor persistente de criză, a slăbiciunii investițiilor, a încetării creșterii economice, constituie un prealabil fără de care o politică propriu-zisă a forței de muncă are puțin teme.

dr. I. BATI

P. CHINEZĂ

ACCELERAREA CONSTRUCȚIEI ECONOMICE

DIRECTIVELE planului decenal (1976—1985) de dezvoltare economiei naționale, dezbătute la începutul acestui an la prima sesiune a celei de-a V-a Adunări Naționale a Reprezentanților Populari a R.P. Chineze, stabilesc perspectiva concretă legată de realizarea obiectivului complex de transformare a ei — pînă la sfîrșitul acestui secol — într-o țară socialistă puternică și modernă. Realizare, care se va baza pe modernizarea generală a patru domenii-cheie de activitate, și anume: agricultura, industria, apărarea națională, știința și tehnologia.

Se prevede automatizarea principalelor întreprinderi industriale, aducînd cu sine sporirea corespunzătoare a productivității muncii, înfăptuirea în agricultură a celui mai înalt nivel posibil de mecanizare, electrificare și irigare, concomitent cu intensificarea transporturilor. Se urmărește utilizarea pe scară largă a rezultatelor obținute de știință și tehnică, a noilor surse de materii prime și energie, modernizarea principalelor procese și procese tehnologice, ridicarea parametrilor lor tehnico-economici la nivelul celor mondiale.

O atenție deosebită se acordă dezvoltării **industrii**, ținînd seama de faptul că rolul său conducător în cadrul economiei naționale devine tot mai proeminent, pe măsura modernizării acesteia. Se apreciază că veriga principală a industriei o constituie producția de oțel, eforturi susținute urmînd a fi depuse, la asemenea, pentru dezvoltarea accelerată a producției de combustibili și energie, de materii prime, precum și a industriei legate de transporturi și telecomunicații.

Se prevede ca în perioada 1978—1985 valoarea producției industriale să sporească într-un ritm mediu anual de peste 0%, iar creșterea ce va fi înregistrată de producția principalilor ramuri industriale să depășească sporul obținut în ultimii 28 de ani. În ceea ce privește producția de oțel, obiectivul stabilit pentru anul 1985 este de 60 milioane de tone.

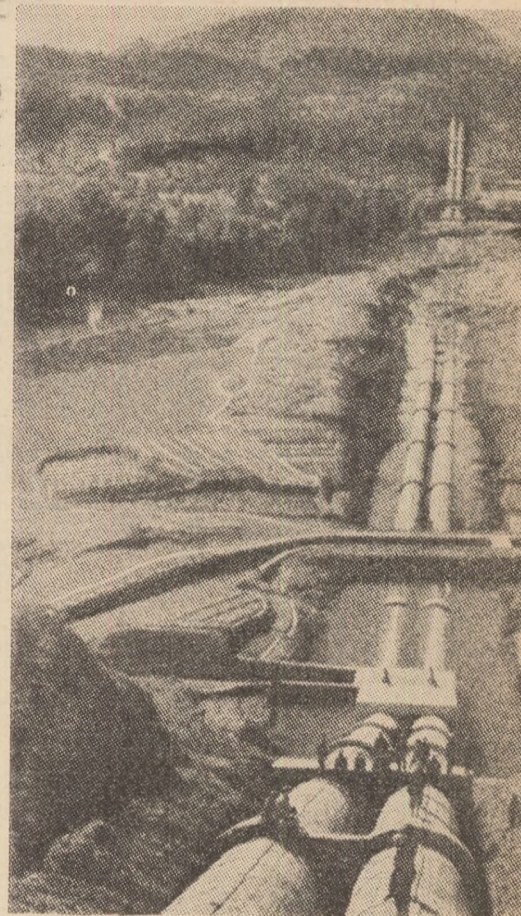
Se preconizează ca, îndeosebi în următorii trei ani, sporurile de producție planificate să fie obținute pe calea modernizării întreprinderilor existente, a îmbunătățirii utilizării mașinilor și utilajelor, a extinderii cooperării între diferitele subamuri. Totodată, din fonduri centralizate pînă în 1985 urmează să se construiască sau să se realizeze în fază de proiect 120 de obiective industriale, printre care zece complexe siderurgice, nouă complexe pentru producerea de metale neferoase, opt mine de cărbuni, zece exploatare de petrol și gaze, treizeci de centrale electrice, șase noi linii de cale ferată și cinci porturi.

Prin transpunerea în viață a acestor proiecte economia națională a R.P. Chineze va dispune de 14 platforme industriale puternice și rațional amplasate. Totodată, se aplică principiul dezvoltării concomitente a întreprinderilor industriale mari, mijlocii și mici, ceea ce permite mobilizarea mai eficientă a resurselor locale de materii prime și satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației din fiecare provincie și regiune autonomă.

Agricultura este considerată drept ramura de bază a economiei naționale, de a cărei dezvoltare depinde și avîntul industriei, iar în cadrul agriculturii veriga-cheie o constituie producția de cereale. Totodată, în agricultură se aplică principiul diversificării, urmărindu-se dezvoltarea cuprinzătoare a culturii plantelor industriale, a zootehnicii, pisciculturii, precum și a unor producții auxiliare. Principalul obiectiv cantitativ îl constituie creșterea producției agricole într-un ritm mediu anual de 4—5% în perioada 1978—1985, recolta de cereale urmînd să ajungă în acest ultim an la 400 mil. tone.

Atingerea acestui obiectiv va fi asigurată prin consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, încît principalele lucrări agricole să fie mecanizate în proporție de 85%, iar în corelație cu alte măsuri agrotehnice — ameliorarea solurilor, îmbunătățirea gospodăririi apelor, dezvoltarea producției de îngră-

În regiunile R. P. Chineze unde apele și volumul precipitațiilor sînt insuficiente față de nevoile agriculturii, puțurile forate sînt echipate cu pompe cu motor Diesel pentru ridicarea apei, ceea ce permite extinderea considerabilă a suprafețelor irigate.

șăminte etc. — prin obținerea de recolte stabile, indiferent de condițiile climatice.

La rezolvarea cu succes a sarcinilor de dezvoltare și modernizare a economiei R.P. Chineze un rol deosebit se atribuie **participării creatoare a maselor de muncitori, țărani și intelectuali**, precum și **promovării progresului tehnic**. Pornindu-se de la principiul bizuirii pe forțele proprii, pe muncă asiduă, hărnicie și spirit de economie, se acordă o mare importanță extinderii metodelor avansate de muncă, a rezultatelor obținute în industrie de colectivul bazinului petrolifer Tacin, iar în agricultură de brigada de producție Taciai, a căror experiență pozitivă a fost dezbătută în cadrul unor conferințe naționale. Se preconizează ca pînă în 1980 o treime din districtele țării și din întreprinderile industriale să devină fruntașe, pe baza aplicării acestor metode înaintate de muncă și organizare.

În ceea ce privește cercetarea științifică, aceasta este orientată către problemele ridicate de „locurile înguste” din economie, către lichidarea rămînerii în urmă în unele domenii față de nivelul atins pe plan mondial, către implantarea și dezvoltarea de noi activități productive, cu un înalt conținut tehnico-științific. Pentru delimitarea și fixarea priorităților, recent a fost convocată Conferința națională în problemele științei, în vederea elaborării unor programe de dezvoltare a științei și tehnicii în R.P. Chineză. Totodată, se pune problema ridicării considerabile a nivelului științific și cultural al întregului popor, astfel încît oamenii muncii să stăpînească tehnicile de producție moderne și cunoștințele științifice. În acest scop, între altele, se prevede ridicarea nivelului calitativ al învățămîntului de toate gradele, generalizarea — pînă în 1985 — a învățămîntului de opt ani în mediul rural și a învățămîntului de zece ani la orașe.

Dezvoltînd continuu relațiile sale economice, politice și culturale cu țări de pe toate continentele lumii, R.P. Chineză urmărește și extinderea simțitoare a comerțului său exterior în perioada examinată, paralel cu îmbunătățirea structurii exportului pe seama creșterii ponderii produselor industriale.

În acest context o evoluție ascendentă au marcat și relațiile de colaborare și cooperare economică dintre România și R.P. Chineză, exprimată — de pildă — prin creșterea de 7,7 ori a volumului schimburilor comerciale reciproce între anii 1965—1976. Vizitele unor delegații la nivel înalt, schimburile de specialiști, schimbul rodnic de experiență în diferite domenii de activitate sînt tot atîtea manifestări ale colaborării multilaterale, prietenești dintre cele două țări și popoare.

P. NICOLAE

TENDINȚE — CONJUNCTURI

Orientări în dezvoltare economică

Siderurgia vest-europeană: capacități neutilizate

INRAUTAȚIREA în ultimii ani a conjuncturii pe piața capitalistă a oțelului, ascuțirea concurenței între principalii producători din Piața comună, S.U.A. și Japonia au determinat, între altele, scăderea gradului de utilizare a capacităților de producție în cadrul ramurii și

revizuirea programelor de investiții. În industria oțelului din țările membre ale Pieței comune vest-europene, gradul de utilizare a capacităților de producție în 1976 a fost de numai 68%. Anul 1978 și perspectiva apropiată neoferind speranța depășirii situației de criză din ramură, capacitățile ei de producție în țările Pieței comune urmează să crească într-un ritm foarte lent, după cum se poate vedea și din tabel:

Țara	1976		Capacități instalate (previziuni)	
	Pro-ducția oțelului	Capacități instalate	1978	1980
R.F.G.	42,4	65,8	68,3	69,4
Italia	23,4	33,7	35,6	37,0
Franța	22,3	35,3	33,8	35,3
Anglia	22,3	29,2	32,9	33,7
Belgia	12,1	18,5	20,0	20,2
Olanda	5,2	7,7	8,4	8,7
Luxemburg	4,6	8,2	8,2	8,4
Danemarca	0,7	1,2	1,2	1,2
Irlanda	0,1	0,1	0,1	0,2
Total C.E.E.	134,1	197,7	208,5	214,0

Sursa: „Stahl und Eisen“, nr. 22/1977.

Ungaria — S.U.A.: extinderea relațiilor economice

Semnaland efectul pozitiv pe care l-a avut renunțarea treptată — de către partea americană — la o serie de restricții privind importurile de mărfuri ungare în S.U.A., revista Figyelő releva nu demult extinderea și diversificarea exportului în această țară. Deși ponderea majoritară în

cadrul exportului în S.U.A. o dețin în continuare produsele alimentare, partea ungară își sporește livrările de produse ale industriei construcțiilor de mașini, chimice, industriei sticlei și porțelanului etc.

Un rol important joacă lărgirea relațiilor de cooperare în producție sau pentru desfacerea în comun a produselor. La mijlocul anului trecut, erau încheiate 49 de asemenea acorduri între întreprinderi ungare și firme din S.U.A.,

printre ele numărându-se cel realizat de combinatul Babolnai Mezőgazdasági și firma Corn Production Corp. în domeniul cultivării porumbului, acordul dintre întreprinderea ungară Tannimex și firma Katy Industries Inc. în producția de încălțăminte ș.a.

Turismul internațional în 1977: nivel record

TURISMUL MONDIAL a înregistrat în anul 1977 un nivel record după cum rezultă din datele preliminare ale Organizației Mondiale de Turism publicate în revista World Travel (nr. 140, ianuarie-februarie 1978). Numărul total al participanților la turismul internațional este estimat la 240 — 245 milioane, cu 9 — 12% mai mult decât în anul precedent, în timp ce încasările corespunzătoare (mai puțin cele realizate din transportul internațional) sînt estimate la circa 50 miliarde dolari, cu 15% mai mari față de cele din 1976.

O creștere însemnată (între 15 și 20%) a înregistrat turismul internațional în țările africane și asiatiche. Experții O.M.T. relevă că nivelul turismului internațional în 1977 reprezintă triplul celui de acum 15 ani, expansiunea sa recăpătîndu-și ritmul din anii '60.

Algeria: un mare efort de industrializare

OBIECTIVUL MAJOR al dezvoltării economice a Algeriei este industrializarea. Industriei i se aloca în actualul plan cvadrienal 44% din totalul investițiilor.

Producția de țitei a Algeriei a depășit anul trecut 53 milioane de tone, dintre care 5 milioane au fost prelucrate în rafinăriile algeriene, pentru consumul intern și parțial pentru export. Se apreciază că în deceniul 1980-1990 producția de petrol brut a țării se va ridica la 70-80 milioane tone pe an, în timp ce se va începe și construirea unei rafinării de la Skikda cu o capacitate de 7,5 milioane de tone, a cărei producție va fi destinată complexului petrochimic care urmează a fi construit în aceeași localitate. Pînă în anul 1979 va fi construită rafinăria Bejarja cu o capacitate anuală de 15 milioane tone. Se estimează că pînă în anul 1980 Algeria va putea produce în țară circa 40% din producția sa anuală de țitei.

Cu o producție de peste 10 mld.m³, Algeria este al patrulea producător mondial de gaze naturale. Algeria și-a propus să producă după anul 1981 circa 100 mld.m³ gaze naturale pe an, din care 60 mld.m³ pentru export.

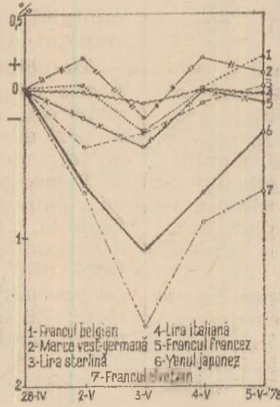
În anul 1977 a continuat dezvoltarea capacităților de producție ale industriei siderurgice, altă ramură de bază a industriei algeriene, avîndu-se în vedere sporirea gradului de acoperire a cererii interne din producția proprie de la 42% în 1977 la 94% în 1980. Marcele complex siderurgic de la Saida va avea o capacitate de 10 milioane tone pe an. În cursul anului 1977 s-a mai început construcția complexului siderurgic Jijel cu o capacitate inițială de 1 milion tone pe an. Capacitatea laminarelor de la complexul siderurgic Al Hadjar se va extinde la 2 milioane tone oțel pe an, de la 510 mii tone în prezent. Se intenționează totodată sporirea capacităților de producție ale construcției de mașini, tractoare, motoare diesel, autovehicule utilitare grele. În 1980 vor fi date în exploatare unele fabrici producătoare de mașini și utilaje de construcții și de autovehicule de teren. Se vor realiza complexe moderne de înaltă tehnicitate în domeniul industriei electrotehnice și electronice la Sidi-Bel-Abbes, Tlemcen și Azazga. Se află în construcție un complex textil la Tlemcen.

Dezvoltarea relațiilor economice dintre România și Algeria se reflectă în creșterea schimburilor reciproce de mărfuri, precum și în diversificarea domeniilor de cooperare. Partenerul român cooperează cu cel algerian pentru realizarea de obiective în domeniul geologic-minier, pentru executarea de lucrări de cercetare și valorificare a zăcămintelor de minereuri, pentru executarea de lucrări de foraj petrolier etc.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 2-5 mai 1978 s-a caracterizat printr-o ușoară redresare a dolarului S.U.A. pe piețele valutare. O mișcare mai amplă și generală a fost împiedicată de publicarea la Washington a indicelui prețurilor cu ridicata ale produselor finite pe luna aprilie a.c., care cu 1,3% a înregistrat cea mai mare creștere lunară din ultimii trei ani. Totuși, atractivitatea monedei americane pe piața rămîne destul de ridicată, dobînzile pe piața internă cît și pe cea a eurodolarilor înregistrînd creșteri la toate perioadele.

Francul elvețian, în ciuda creșterii dobînzilor la depozitele în eurofranci, a pierdut în relația cu dolarul 0,7%, terminînd acest interval la circa 1,9480 franci/1 dolar. În raport cu marca vest-germană, francul elvețian a pierdut aproape 0,9%, cursul depășînd 93,0 franci/100 mărci. Yenul japonez a evoluat și el pe o curbă permanent descendentă față de dolar, cîotînd pe 3 mai circa 226,40 yeni/1 dolar (depreciere de peste 1%). Ușoara redresare de la sfîrșitul perioadei analizate, de pînă la 224,40 yeni/1 dolar, reprezintă totuși o depreciere de 0,3% față de nivelul de referință al intervalului precedent. Un ușor recul, de circa 0,1%, față de dolar a înregistrat și francul francez, care cota pe 5 mai la circa 4,60 franci/1 dolar. Lira sterlină, după ce pe parcursul intervalului s-a apropiat de 1,82 dolari/1 liră, cota la sfîrșitul lui la 1,83 dolari/1 liră, nivel foarte apropiat de închiderea pre-

cedentă. Lira italiană a înregistrat cele mai reduse oscilații de curs față de dolar, cîotînd în jur de 867 lire/1 dolar. Marca vest-germană și francul belgian au cîștigat în raport cu dolarul, prima valută circa 0,1% (la 2,0760 mărci/1 dolar pe 5 mai), iar cealaltă 0,2% (la 32,24 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat creșteri mai accentuate la depozitele în eurofranci elvețieni (cu circa 0,375%, la circa 1,5%) și în eurodolari (cu circa 0,25%, la 8,125%), în timp ce la cele în euromărci vest-germane creșterea a fost mult mai redusă, nivelele de negociere fiind în jur de 3,5625%.

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere de circa 2 dolari/uncie, al doilea fixing pe data de 5 mai fiind de 172,80 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 2-5 V, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 28 IV 1978.

Deplasari in exportul de capital privat

DATE STATISTICE publicate de Ministerul Comerțului Exterior și Industriei din Japonia cu privire la exportul de capital privat dintr-o serie de țări capitaliste dezvoltate reflectă o expansiune susținută — și totodată inegală: în perioada 1967—1975 suma

Țara	Suma totală a investițiilor de capital (mil. dolari)		În % față de P.N.B.		Raportat pe locuitor (dolari)	
	1967	1975	1967	1975	1967	1975
S.U.A.	59486	133168	7,4	8,8	299	623
Anglia	17521	38896	15,8	16,9	319	694
R.F.G.	3015	16013	2,4	3,8	50	259
Japonia	1458	15028	1,2	3,1	15	135
Canada	3728	8182	6,1	5,4	171	358

Polonia: export complex de utilaje miniere

POLONIA — țară cu o industrie minieră în plină dezvoltare — a devenit totodată un important exportator de mașini, instalații, know-how și service în acest domeniu. După cum relatează demult revista **Hebdomadaire polonais**, o penetrație tot mai largă realizează întreprinderile de specialitate poloneze cu acest gen de export complex în America de Sud. În Argentina, de pildă, exportului efectuat în ultimii ani de mașini și instalații pentru minele de cărbune de la Rio Turbio i se adaugă, în 1978, modernizarea — de către specialiștii poloni și cu utilaje poloneze — a unității de îmbogățire a cărbunelui din cadrul aceleiași exploatare.

În Venezuela specialiștii poloni inventariază resursele de cărbune din zăcămintele descoperite anterior sau elaborează studiile necesare pentru exploatarea lor industrială. În Peru, partea polonă colaborează la realizarea complexului pentru producerea de cărbune și energie electrică de la Alto Chicama, în timp ce în Brazilia exportă transportoare pe bandă destinate industriei miniere.

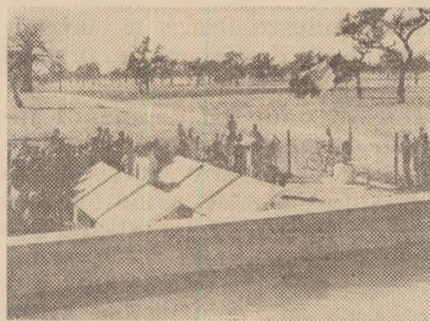
Soarele pompează apa

O INSTALAȚIE montată într-o regiune secetoasă din Mali valorifică — cu ajutorul unor panouri fotovoltaice — energia solară pentru pomparea apei din puțul forat pînă la pînza de apă aflată în subsol. Debitul instalației înfățișate în fotografie (de 30 mc în 24

globală a investițiilor respective a crescut de circa 2,2 ori în cazul Angliei, Canadei sau S.U.A., de 5,3 ori în cel al R.F.G. și de peste 10 ori în cazul Japoniei (vezi tabelul).

Cu tot avansul realizat, însă, exportul de capital privat din R.F.G. și mai ales din Japonia rămîne sensibil în urmă — atît ca volum global, cît și raportat pe locuitor sau ca pondere în produsul național brut — față de tradiționalele centre financiare: S.U.A. și Anglia.

de ore) permite adăparea vitelor și chiar crearea unor grădini de zarzavat de către locuitorii satului respectiv, contribuind la îmbunătățirea alimenta-

ției lor. Indicele ridicat de fiabilitate al pompelor de acest gen le va asigura — după opinia specialiștilor — o largă răspîndire într-un viitor nu prea îndepărtat.

Orientari in stiinta cubaneza

CELE MAI DE SEAMĂ obiective ale planului cincinal (1976—1980) de dezvoltare a economiei naționale a Cubei constau în: sporirea volumului producției agricole și lărgirea gamei acesteia, în vederea asigurării depline a populației cu produse alimentare din producția internă, accelerarea ritmului de industrializare și mărirea producției principalelor articole de export ale țării — zahărul și nichelul. Contribuția esențială la creșterea producției industriale urmează s-o aducă siderurgia, industria îngrășămintelor chimice, cea a cimentului, a hîrtiei și a zahărului, producția de mașini agricole.

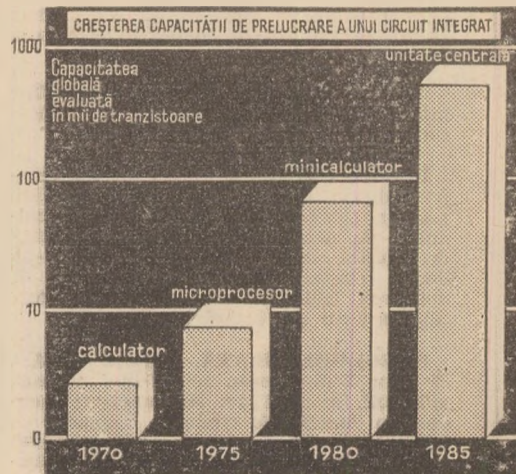
În acest cadru, eforturile cercetării științifice cubaneze în actualul cincinal sînt îndreptate îndeosebi către aplicarea în producție a cuceririlor progre-

sului tehnic, către reșezarea industriei și agriculturii pe o bază nouă, la nivelul științei și tehnicii moderne. Printre sarcinile prioritare, la care ea este chemată să-și aducă contribuția figurează: ridicarea eficienței utilizării resurselor naturale, folosirea energiei nucleare și a celei solare, dezvoltarea industriei electronice, a producției de calculatoare etc.

Miniaturizare și performanță

PROGRESSELE furtunoase pe care le registrează industria electronică în ultimii ani sînt reflectate și de evoluția circuitelor integrate. În cadrul acestui proces, de realizare a unui grad tot mai înalt de integrare, performanțele și siguranța în funcționare a circuitelor sporesc, în vreme ce costul lor continuă să scadă. Primul minicalculator de buzunar, dotat cu memorie, nu datează decît din 1972 și costa 4000 franci francezi. Astăzi un minicalculator programabil de 100 ori mai puternic costă de zecă ori mai puțin. Astfel, s-a ajuns la integrarea pe scară largă (LSI), adică la circuitele de mare densitate (cîteva mii de porți logice pe aceeași pastilă de siliciu) pe baza cărora s-au născut microprocesoarele, aflate în plină perfecționare.

Tendența este de a spori și mai mult gradul de integrare a circuitelor. În acest scop, Japonia, de exemplu, a lansat în 1976 un plan de patru ani, presupunînd investiții de circa 233 milioane dolari, care vizează între altele integrarea a un milion de celule de memorie reprogramabile într-un singur circuit. Eforturi similare sînt realizate și de principala firmă producătoare americană și anume I.B.M. Cursa către integrarea pe scară foarte largă (VLSI) continuă (vezi graficul), în condițiile în care progresul tehnic permite reducerea costului unei componente electronice cu 15—20% pe an.

Industrializarea serviciilor prestate populației

(Urmare din pag. 12)

Dacă luăm cazul autoturismelor, vom vedea că pînă în 1930, parcul va crește pînă aproape la dublu, ceea ce impune preocupări sporite pe linia asigurării unei mai bune corelări în teritoriu între creșterea numărului posesorilor de autoturisme și creșterea numărului posturilor de lucru în unitățile de service, dotarea unităților cu utilaje de randament corespunzător, introducerea lucrului, în mai multe schimburi și nu în ultimul rînd, asigurarea pieselor de schimb. Fără măsuri corespunzătoare, datorită ritmului rapid de dotare a populației cu bunuri de folosință îndelungată, o situație asemănătoare poate apărea și în alte domenii, cum ar fi la frigider, televizoare ș.a. Astfel s-ar putea realiza un salt calitativ în ceea ce privește termenele de execuție și garantarea calității reparațiilor.

Pe de altă parte, lipsa unei calificări corespunzătoare a unor depanatori face ca de multe ori să fie înlocuite integral unele subansamble (de ex.: compresorul la frigider, alternatorul la automobilul Dacia 1300), chiar și în cazurile în care defecțiunile ar fi ușor de remediat de către lucrători bine pregătiți.

Creșterea productivității muncii prin adoptarea organizării industriale a prestărilor de servicii poate conduce la o mai mare stabilitate a cadrelor. Faptul că în prezent există un deficit de lucrători pentru unele profile ca reparații radio-TV, auto-moto, mobilă la nivelul Uniunii cooperativele meșteșugărești din București se datorează, printre altele,

și faptului că mai mult de o treime din lucrătorii calificați în perioada 1971—1977 nu mai lucrează în cooperăția meșteșugărească.

În spiritul economiei de materiale și materii prime s-ar putea introduce, pentru cazurile în care posesorii de bunuri de folosință îndelungată doresc să-și înlocuiască periodic aparatele casnice sau autoturismele cu altele noi, sistemul predării, pentru o parte din prețul noului produs, a vechiului aparat, din care să se recupereze piese, subansamble etc., ca o modalitate eficientă de reciclare a materiilor prime și materialelor.

În concluzie, dorim să subliniem că industrializarea serviciilor — văzută ca modalitate de fructificare, în sectorul serviciilor a avantajelor aplicării organizării și disciplinei industriale — este cerută de creșterea puterii de cumpărare, de modificările survenite în comportamentul de consum al populației, de amplul proces de industrializare și urbanizare ce se desfășoară în prezent în țara noastră.

Costul unui loc de muncă într-un asemenea sistem de producție este comparativ mult mai redus ca în industrie, avînd totodată particularitatea că investițiile inițiale se amortizează foarte rapid. Aceste premise economice pledează, credem, convingător pentru a se trece cu mai multă fermitate și energie la îndeplinirea Programului de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație, ca importantă componentă a Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

TOMA LEPĂDATU, Rîșnov — Vechimea în munca de specialitate necesară pentru ocuparea funcției de șef oficiu juridic la unitățile de comerț exterior este de opt ani.

GIL VLĂDESCU, Brăila — Așteptăm punctul de vedere al Ministerului Comerțului Interior pentru a vă răspunde

ELENA CHIALDA, Avrig — Cu începere de la 1 iulie 1977, data aplicării Legii nr. 3/1977, nu se mai pot face recalculări de pensii, ca urmare a activității desfășurate după pensionare. Dacă n-ați deus cererea de recalculare înainte de aplicarea legii sus-menționate, o cerere ulterioară nu are temelie legală.

GHEORGHE NEATĂ, Calafat — Art. 36 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 nu este aplicabil în cazul dv. Nu puteți fi încadrat în funcția de contabil, respectiv de operator mașini de calcul, decît cu dezbaterile Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

ÎNTRERINDAREA MINIERA Sălaj — Odată stabilit dreptul la alocație, beneficiarul este îndreptățit să-l solicite în termen de trei ani. Prevederile art. 12 din Decretul nr. 246/1977 s-au aplicat, pentru anul 1977, de la 1 septembrie. Pentru anul în curs, aceste prevederi se aplică de la 1 ianuarie.

M. AGRIGOROATE, Iași — Perioada efectuării serviciului militar (ianuarie-septembrie 1965) nu intră în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Serviciul militar se ia în considerare, la stabilirea vechimii, numai dacă a fost efectuat după 1 martie 1973.

I. DIACONESCU, Cătrăscu, jud. Argeș — Conducătorii auto pot primi, în condițiile prevăzute de art. 71 (4) din Legea nr. 57/1974 și anexa 5 la H.C.M. nr. 69/1975, o retribuție mai mare cu 25% și un spor de deplasare. Majorarea retribuției tarifare se stabilește în raport cu timpul suplimentar prevăzut a fi prestat — în medie lunară — de către conducătorii auto în cauză.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 12 mai 1978

— Poporul român puternic atașat cauzei libertății, independenței și păcii (Nicoară Ionescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Județul Harghita pe traiectoria unei viguroase dezvoltări economico-sociale (Emeric Pataki) 2

— Corelații fundamentale între indicatorii valorici și fizici ai planului (II) (dr. Vasile M. Popescu) 5

— Măsuri în concordanță cu cerințele creșterii eficienței economice și ale asigurării ridicării continue a nivelului de trai (V. Panait) 7

— Perfecționarea mecanismului economico-financiar. Dezbateri „R.E.” Gestiunea economică în condițiile adîncirii democratismului economic 8

— Creșterea gradului de valorificare a lemnului (Petre Cioclu) 10

— Premise economice ale industrializării serviciilor prestate populației (dr. Ioan Georgescu) 11

— Tîrgul internațional de primăvară — TIBCO. Salonul internațional al chimiei. Contribuții la dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale 13

CONDUCERE-ORGANIZARE

— O abordare științifică a căilor de creștere a productivității muncii (dr. ing. Adrian Gheorghe, Alexandru Popovici, Emilia Alecsu) 15

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondul național de dezvoltare economico-socială (conf. dr. N. Nichita) 17

TEORII-IDEI

— 1948—1978. Naționalizarea principalelor mijloace de producție. Preludiul istoric al naționalizării (dr. docent Tîtu Georgescu) 19

— Școli ● curente ● economiști. Unitatea și independența națională în gîndirea social-economică românească (II) (conf. dr. Dumitru Mureșan) 22

— Condițiile și verigile fundamentale ale mecanismului acțiunii legilor economice (prof. dr. docent N. N. Constantinescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Deplasări în structura forței de muncă din țările capitaliste (dr. I. Bati) 27

— R. P. Chineză. Accelerarea construcției economice (P. Nicolae) 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, 71131 București, telefon 12 13 69.

Cont. I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Semtel”.

RALA INDUSTRIALA DE PRODUSE ANORGANICE

RÎMNICU VÎLCEA

Str. Uzinelor chimice nr. 1 TELEFON — 1 61 00 — 1 61 06

TELEX — 048216 COD PTTR 1000

COMBINATUL CHIMIC RÎMNICU VÎLCEA

Combinatul chimic Rm. Vâlcea — importantă unitate a chimiei românești, binecunoscută atât pe plan intern cit și extern, în gama variată a produselor sale și, mai ales, prin nivelul lor calitativ ridicat — împlinește 10 ani de cind s-a aliniat în rindul marilor producători de articole chimice din țara noastră. An de an profilul de fabricație al combinatului s-a îmbogățit cu noi produse la nivelul tehnicii mondiale. Pe lista beneficiarilor acestor produse se înscrie un număr mare de firme din țări de pe toate continentele, între care din R.F.G., Austria, Olanda, S.U.A., Italia, Bulgaria, U.R.S.S., Iugoslavia, R. P. Chineză, Japonia, Brazilia, Egipt, Algeria, Singapore ș.a.

Produsele oferite de Combinatul chimic Rm. Vâlcea fac parte din grupe importante ale chimiei și anume : produse clorosodice, produse macromoleculare, produse organice de sinteză, produse organice clorurate, produse intermediare pentru pesticide, etc.

Din cele mai noi sortimente realizate pe baza unor tehnologii moderne prezentăm următoarele :

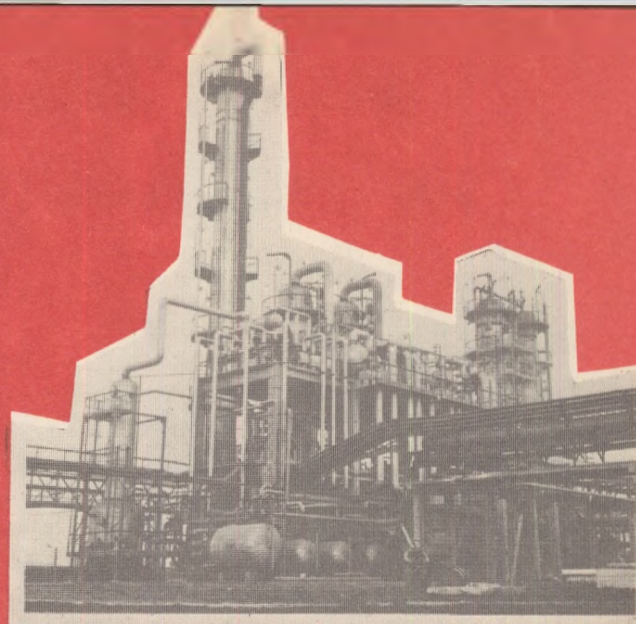
Policarbonatul, produs macromolecular de sinteză cu caracteristici superioare ca : rezistență mecanică bună pînă la cca. 100°C, rezistență la șoc (incasabil), excelente proprietăți dielectrice, transparență (89% transmisie a luminii), rezistență la apă, săruri, hidrocarburi alifetice.

Domenii de utilizare : industria electrotehnică (izolatori pentru condensatori ; transformatori, bobine, carcase, corpuri de iluminat etc.) ; industria de aparataj industrial, industria de automobile (tablou de bord, volan, carcase și lentile colorate etc.) ; industria de construcții (plăci înlocuitoare a geamurilor de sticlă) ; industria aeronautică ; articole de menaj, sport, instrumente muzicale ș.a.

Chituri pe bază de polimeri sulfidici, adezivi sintetici cu caracteristici tehnice apreciate pentru domenii de utilizare foarte importante cum sînt : construcții (etanșarea rosturilor la construcțiile din elemente de beton, metalice etc.) ; industria geamurilor (sigurind lipiri rezistente pentru sticlă) ; industria auto și aeronautică ș.a.

Propenoxidul, produs organic de sinteză (lichid) cu largi utilizări în industria de lacuri și vopsele, la fabricarea glicerinei, ca produs intermediar la fabricarea alcoolului alilic, ca intermediar în obținerea poliuretanelor expandați.

Propenglicol, produs de sinteză intermediar pentru industria de lacuri, vopsele și cosmetice, pentru fabricarea polieterilor, cerșii de tipar, plastifiantilor, umectanților, precum și în procesul de obținere a celofanului.

Granule de policarbonat

Repere obținute din granule de policarbonat

Chituri pe bază de polimer sulfidici

VIZITAȚI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM!

Bine aprovizionate cu un larg sortiment de articole pentru sezonul de primăvară – vară, magazinele cooperativelor de consum oferă spre vânzare o gamă variată de articole de îmbrăcăminte modernă și de bună calitate, galanterie, marochinărie, confecții—modele în pas cu moda – stofe, țesături, imprimeuri, precum și produse cosmetice, de parfumerie, obiecte de podoabă etc.

Magazinele cooperativelor de consum vă stau la dispoziție și cu un larg sortiment de articole electrotehnice, cultural-sportive, de uz gospodăresc și multe altele.

Organizarea magazinelor și etalarea mărfurilor pe principiile tehnicii comerciale moderne asigură posibilitatea de a vă procura în cel mai scurt timp mărfurile dorite

